

SAKARYA İLİ

STRATEJİK PLANI

Sakarya 2020

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
1. Giriş.....	2
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	3
I. STRATEJİK PLAN HAZIRLAMA SÜRECİ	9
2. Stratejik Plan Hazırlama Süreci.....	10
A. Proje Hakkında Bilgi	10
II. STRATEJİK YÖNETİM ORGANİZASYONU	13
3. Stratejik Yönetim Organizasyon Yapısı.....	14
III. ÖZDEĞERLENDİRME.....	17
4. Özdeğerlendirme Yöntemi	18
5. Özdeğerlendirme Sonuçları	18
IV. GELECEĞE BAKIŞ: STRATEJİK EKOSİSTEM YÖNETİMİ	51
6. Vizyon Belirleme Çalışmaları	52
7. Geleceğe Bakış: Stratejik Ekosistem Yönetimi.....	53
V. STRATEJİ GELİŞTİRME	55
8. Stratejik Amaçlar, Hedefler ve Projeler	56
9. Stratejik Planlama.....	67
VI. İZLEME VE DEĞERLENDİRME	89

GİRİŞ

1. GİRİŞ

Sakarya, coğrafi konumu, doğası, Türkiye'nin en önemli ulaşım ağları üzerinde bulunması, Ankara ve İstanbul gibi iki büyük şehrin arasında yer alan bir geçiş noktası olması gibi pek çok özelliği ile Türkiye'nin çok avantajlı şehirlerinden biridir. Şehrin geleceğine şekil veren ve şehri geleceğe hazırlayan unsurlar; şehri yöneten üst düzey yöneticilerin, yatırım yapan girişimcilerin, hizmet talep eden vatandaşların ve diğer tüm paydaşların tercihleri ile paydaşların aldığı kararlardır. Şehrin güzelliklerini koruyarak sahip olduğu potansiyeli avantaja çevirmek ve şehre değer katmak gelecek nesillere bırakılabilecek en değerli mirastır. Bunu başarmanın bir yolu ise şehir için bir gelecek hedeflemeyi ve bu hedef doğrultusunda planlı hareket etmeyi sağlayacak "stratejik yönetim bakış" açısıdır.

Bu amaçla; Sakarya İli özelinde şehrin ileri gelen kurum ve kuruluşları liderliğinde "Sakarya İli Stratejik Planı" nı hazırlamak üzere 2019 Temmuz ayında bir proje başlatılmıştır. Proje kapsamında Sakarya İli bağlamında uygulanan stratejik bakış açısının en önemli çıktısı olan Sakarya İli Stratejik Planı ve ilişkili stratejik yönetim süreci bu dokümanda sunulmuştur. Sakarya İli Stratejik Planı, 2030 projeksiyonu ile şehir için belirlenmiş gelecek vizyonlarından ve bu vizyonları başarmak üzere amaçlanmış olan stratejik hedeflerden, projelerden ve faaliyetlerden oluşmaktadır. Aynı zamanda Stratejik Yönetim Bilgi Sistemi ile desteklenen Stratejik Planın, tüm kurumlar kapsamında izlenmesi ve değerlendirilmesi sağlanmıştır.

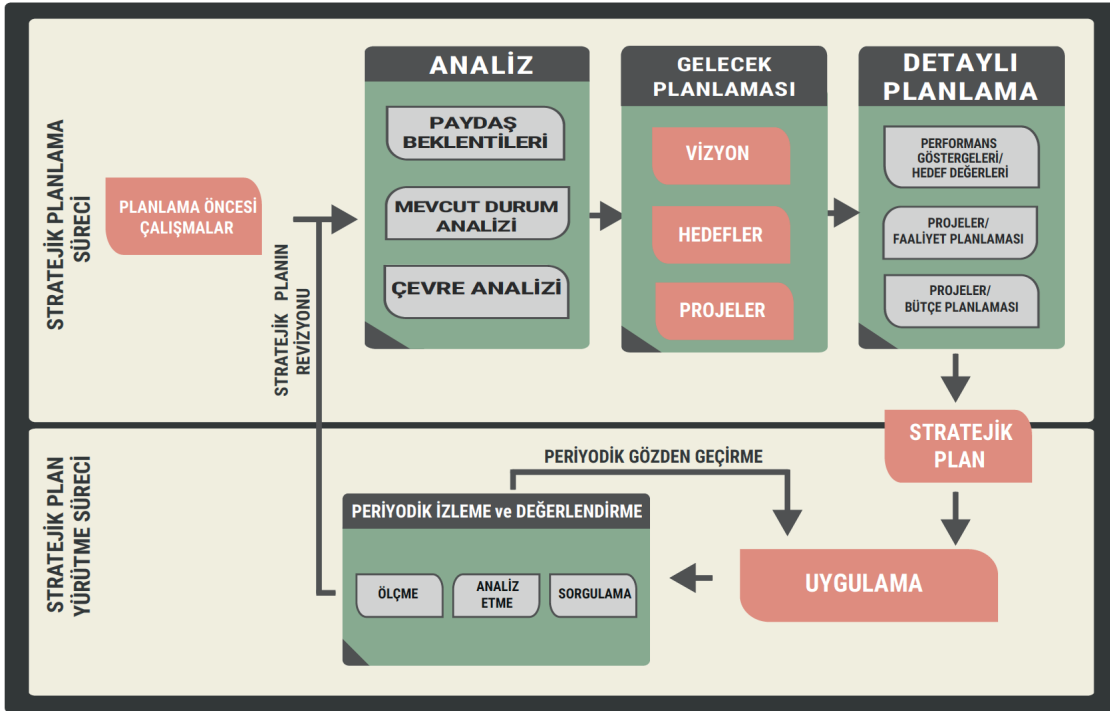
İldeki ilgili tüm kurum, kuruluş ve aktörlerin katılımıyla gerçekleştirilen bu projenin esas amacı; Sakarya İli ile ilgili orta vadeli stratejik hedeflerin ortaya konduğu, paydaşlar tarafından ortak akılla oluşturulan ve şehirle ilgili kararlara esas teşkil edecek nitelikte bir "Stratejik Plan" oluşturmanın yanı sıra birlikte çözüm üretme ve çalışma kültürünü güçlendirmektir.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Sakarya Valiliği, Sakarya Büyükşehir Belediyesi, Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası, Sakarya Üniversitesi ve Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nin liderliğinde Temmuz 2019 tarihinde çalışmalarına başlanan Sakarya İli Stratejik Planı çalışması ile amaçlanan;

- SAKARYA şehrini geleceğe hazırlamak üzere 2030 vizyonuyla stratejik düzeyde hedeflerin ve projelerin belirlendiği bir "Stratejik Plan" oluşturmak,
- Paydaşlar tarafından ortak akılla oluşturulacak olan bu planın tüm kurumlar tarafından benimsenen, şehirle ilgili kararlara esas teşkil edecek nitelikte olmasını sağlamak,
- İl düzeyinde sadece Stratejik Planlamayı değil aynı zamanda Stratejik Yönetimi de gerçekleştirmektir.

Proje kapsamında yürütülen ve sonrasında sürdürülecek olan tüm aşamaları kapsayacak şekilde tanımlanmış olan Sakarya İli Stratejik Yönetim süreci Şekil 0 ile özetlenmektedir.

Şekil 0. Sakarya İli Stratejik Yönetim Süreci

Stratejik plan hazırlama süreci boyunca proje kapsamında özellikle şu ilkeler dikkate alınmıştır:

- Planlamanın her aşamasında ilgili tüm kurumların katılımının sağlanması,
- Plan kapsamında belirlenen hedeflerin ve eylem planlarının yürütücü kurumlar arasında sahiplendirilmesi,
- Planın uygulanmasını izlemek üzere sistematığın ortaya konması ve bir bilişim sistemi desteğinde yürütülmesinin sağlanması,
- Planın uygulanmasındaki etkililiğin düzenli olarak ölçülmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi için tüm stratejik yönetim sürecinin tanımlanması.

Detaylı planlaması Tablo1’de görülebilecek olan proje kapsamında gerçekleştirilen aşamalar ve önemli tarihler aşağıdaki tablo ile özetlenmiştir.

Tablo 0. Sakarya Stratejik Planı İlerleme Durumu

Önemli Tarihler	Proje İlerleme Aşamaları
26 Haziran 2019	Proje ile ilgili ilk toplantı ve proje kararının verilmesi
Temmuz-Ağustos 2019	Proje planlaması ve projeye başlanması
Eylül 2019	Özdeğerlendirme modelinin geliştirilmesi
8-11 Ekim 2019	İlgili tüm kurumlarla toplantılar yaparak <i>Doğal Kaynaklar, Kaynak Tüketimi, Çevre ve Enerji Yönetimi, Şehirleşme ve Sosyal Yapı, Sağlık ve Kaliteli Yaşam, Sanayi, İstihdam ve Girişimcilik, Eğitim, Kültür ve Turizm, Tarım ve Hayvancılık, Şehir Yönetimi ve Yönetişim</i> alanlarında Sakarya İlinin mevcut durum değerlendirmesinin gerçekleştirilmesi
11-18 Kasım 2019	Değerlendirmelere göre ve önceki analizleri de dikkate alarak Taslak Özdeğerlendirme Raporunun hazırlanması ve kurumların görüşlerine sunulması
Aralık 2019	<i>Sakarya İli Özdeğerlendirme Raporunun</i> nihai hale getirilmesi
13 Aralık 2020	Stratejik Planlama Komisyonu ile yapılan toplantıda Sakarya İli Özdeğerlendirme Raporunun Komisyona sunulması
9 Ocak 2020	Stratejik Planlama Uzman Ekibi ile yapılan toplantıda Vizyon belirleme çalıştaylarının planlanması
20-24 Ocak 2020	Ekosistemler bazında “ <i>Vizyon Belirleme</i> ” çalıştaylarının gerçekleştirilmesi
10 Şubat 2020	Sakarya İli Taslak Stratejik Planı’nın Stratejik Planlama Komisyonuna sunulması
Şubat-Mart 2020	Taslak Stratejik Planın ilgili kurumların görüşlerine sunulması ve planın nihai hale getirilmesi

Stratejik Plan, Sakarya İlini oluşturan ekosistemler esas alınarak hazırlanmıştır. Öncelikle ildeki beş temel ekosistem; bunlar **Sanayi ve Ticaret, Tarım ve Hayvancılık, Turizm ve Kültür, Eğitim, Şehirleşme** ekosistemleri olarak belirlenmiştir. Daha sonra ekosistemi oluşturan tüm taraflarla biraraya gelinerek vizyon belirleme çalışmaları düzenlenmiştir. Çalıştaylarda; özdeğerlendirme çalışması ile elde edilen mevcut durum bilgileri gözönünde bulundurularak, ekosistemlere özel vizyonlar ile bu vizyonları gerçekleştirebilmek için gerekli **Stratejik Amaçlar, Hedefler, Projeler** belirlenmiştir.

Dökümanın bu bölümünde sadece tanımlanmış olan Vizyonlar ve bu vizyonları başarmak üzere belirlenmiş Stratejik Amaçlar sunulmuş olup; hedefler, projeler, faaliyetler ve başarı göstergeleri hakkındaki bilgiler raporun ilgili kısımlarında yer almıştır.

EKOSİSTEMLER	VİZYONLAR
SANAYİ VE TİCARET VİZYONU	<ul style="list-style-type: none"> » Çevre dostu, » Katma değeri yüksek üretim yapan, » Endüstri 4.0'ı gerçekleştirmiş, » Lojistik merkezi haline gelmiş, » Güçlü altyapıya ve ARGE yetkinliğine sahip, » Güçlü ilişkileri ve işbirlikleri olan, ulusal ve uluslararası pazarda rekabet eden Sanayi ve Ticaret ekosistemine sahip bir SAKARYA.
TURİZM VE KÜLTÜR VİZYONU	<ul style="list-style-type: none"> » Kendine özgü turizm markası ile yerli ve yabancı turistler tarafından tercih edilen, » Yerel kültürüne ve doğal zenginliklerine sahip çıkan, koruyan ve gelecek nesillere taşıyan, » Kültürel ve sanatsal faaliyetlerle kendinden söz ettiren, bir SAKARYA.
TARIM VE HAYVANCILIK VİZYONU	Ekonomik, ekolojik ve sosyal açıdan sürdürülebilir ve katma değeri yüksek bitkisel ve hayvansal üretim yapan bir SAKARYA.
EĞİTİM VİZYONU	<ul style="list-style-type: none"> » Sakarya'nın öncelikleriyle uyumlu ve Sakarya Kimliğini güçlendiren, » Sektörle bütünleşik mesleki eğitimi sağlayan, » Geleceğe uyumlu yetkinliklere sahip dünya vatandaşı yetiştiren, » Başarılarıyla adından söz ettiren, » Eğitimin tüm paydaşlarının güçlü işbirliği içerisinde olduğu, Eğitim ekosistemine sahip bir SAKARYA.
ŞEHİRLEŞME VİZYONU	<ul style="list-style-type: none"> » Güçlü bir Şehir Kimliğine sahip, » Gelecek nesillerin mirasını ve çevreyi koruyan, » Olası afetlere karşı önlemlerin alındığı, » Aktif yaşamı destekleyen, » Teknolojiyle uyumlu, » Tüm canlıların birlikte yaşayabildiği, » Sosyal dayanışma ve işbirliklerinin güçlü olduğu, » Herkesin birlikte yönettiği, yaşayanların sevdiği, bağlı ve güvende hissettiği bir SAKARYA.

EKOSİSTEMLER	STRATEJİK AMAÇLAR
SANAYİ VE TİCARET	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sanayide katma değeri yüksek üretim oranlarını artırmak. 2. Sanayinin Endüstri 4.0'a uyumunu sağlamak. 3. Çevre dostu sanayi ve ticaret yapısını sağlamak. 4. Sanayi ve ticaret ekosisteminde ilişkileri ve işbirliğini güçlendirmek. 5. Sanayi altyapısını ve ARGE yetkinliğini güçlendirmek. 6. İlin Lojistik pazarından faydalanmasını sağlamak.
TURİZM VE KÜLTÜR	<ol style="list-style-type: none"> 7. Sakarya'nın kendine özgü turizm markasını oluşturmak, yerli ve yabancı turistler tarafından tercih edilmesini sağlamak. 8. Yerel kültüre (yemek, törenler, el sanatları, göç hikayeleri vb.) ve doğal zenginliklere (göller, yaylalar vb.) sahip çıkmak, korumak ve sürdürülebilirliğini güvence altına almak. 9. Kültürel ve sanatsal faaliyetler düzenlemek.
TARIM VE HAYVANCILIK	<ol style="list-style-type: none"> 10. Sürdürülebilir ve iyi tarım uygulamalarını artırmak. 11. Bölgede yetiştirilen tarım ürünlerinden özellikle fındık, mısır, ayva, kabak ürünlerini katma değerini artırarak üretmek. 12. Sürdürülebilir ve katma değeri yüksek hayvansal üretimi sağlamak. 13. Süs bitkiciliği ve fidancılıkta ulusal ve uluslararası rekabet gücünü artırmak. 14. Tarımsal ve hayvansal atıkların geri dönüşümünü ve yeniden kullanımını artırmak.
EĞİTİM	<ol style="list-style-type: none"> 15. Eğitim sisteminin Sakarya'nın öncelikleriyle uyumlu olmasını ve Şehir Kimliğini güçlendirmesini sağlamak. 16. Sektörlerle (sanayi, ticaret, tarım) bütünleşik mesleki eğitim sağlamak. 17. Gelecekteki beklenti ve ihtiyaçlarla uyumlu yetkinliklere sahip olan ve dünya vatandaşı insanlar yetiştirmek. 18. Bilim, sanat, kültür ve spor alanlarında elde ettiği başarılarıyla kendinden söz ettirmek. 19. Eğitim ekosistemindeki tüm paydaşlar arasında işbirliğini güçlendirmek.
ŞEHİRLEŞME	<ol style="list-style-type: none"> 20. Tüm şehir sakinleri (engelliler, yaşlılar vb.) açısından faal yaşamı mümkün kılan imkanlar ve ortamlar sağlamak. 21. Çevreyi korumak ve gelecek nesillerin mirasına sahip çıkmak. 22. Tüm canlıların birlikte ve güven içerisinde yaşayabildiği şehir ortamı sağlamak. 23. Teknolojiyle uyumlu bir şehir olmasını sağlamak. 24. Şehri alt ve üst yapısıyla güvenli hale getirmek. 25. Şehirde sosyal dayanışma ve işbirliklerini güçlendirmek. 26. Şehir yönetimine herkesin katılımını sağlamak. 27. Şehir kimliğini güçlendirmek.

I. STRATEJİK PLAN HAZIRLAMA SÜRECİ

2. STRATEJİK PLAN HAZIRLAMA SÜRECİ

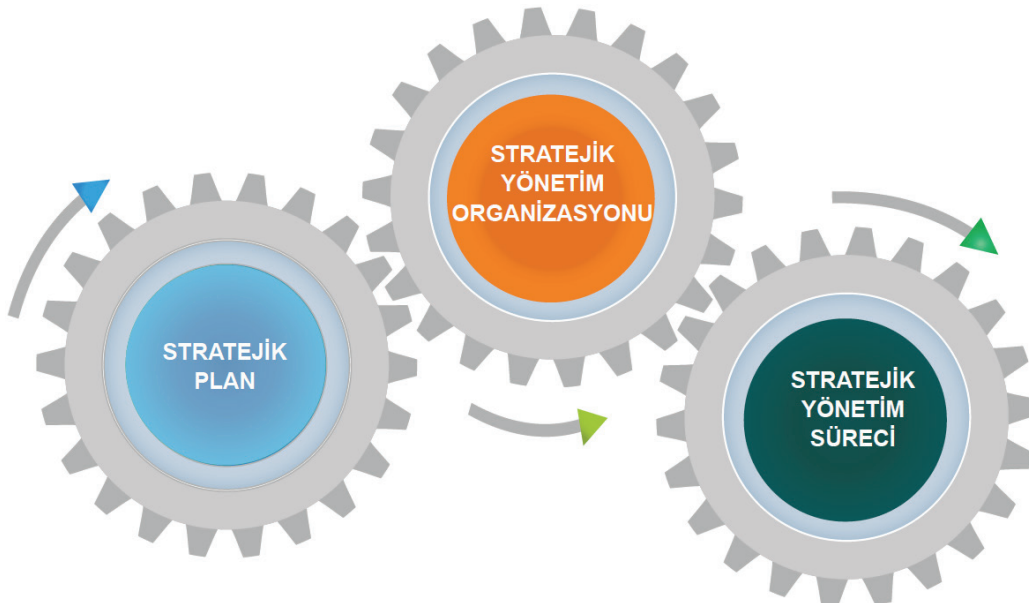
Sakarya İli Stratejik Planı; Sakarya Valiliği, Sakarya Büyükşehir Belediyesi, Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası ile Sakarya Üniversitesi ve Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi liderliğinde 2019 Temmuz - 2020 Ocak ayları arasında yürütülen proje kapsamında gerçekleştirilmiştir.

A. Proje Hakkında Bilgi

Şehrin ileri gelen kurumları tarafından “Sakarya İli Stratejik Planı” projesi 2019 Temmuz ayında başlatılmıştır. Projenin amacı; Sakarya İli ile ilgili orta vadeli stratejik hedeflerin ortaya konduğu, paydaşlar tarafından ortak akılla oluşturulan ve şehirle ilgili kararlara esas teşkil edecek nitelikte bir “Stratejik Plan” oluşturmanın yanı sıra birlikte çözüm üretme ve çalışma kültürünü güçlendirmektir. Tüm proje kapsamında özellikle gözetilen diğer hususlar ise şunlardır;

1. Planlamanın her aşamasında ilgili tüm kurumların katılımının sağlanması,
2. Plan kapsamında belirlenen hedeflerin ve eylem planlarının yürütücü kurumlar arasında sahiplendirilmesi,
3. Planın uygulanmasını izlemek üzere sistematığın olması ve bir bilişim sistemi desteğinde yürütülmesi,
4. Planın uygulanmasındaki etkililiğin düzenli olarak ölçülmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi,
5. Kent ile ilgili kararların alınmasında planın ortak olarak kullanılması gereklidir.

Proje sonucunda beklenen nihai çıktı; bir Stratejik Planın elde edilmesinin yanı sıra ilde Stratejik Yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamaktır. Bu nedenle projenin planlaması ve yapılması 3 bileşenden oluşmaktadır. Her bir bileşen kapsamında elde edilen çıktılar dokümanın ilgili bölümünde detaylı olarak sunulmuştur.

Şekil 1. Proje bileşenleri

Projenin Planlama Öncesi Çalışmalardan başlayarak İzleme ve Değerlendirme aşamalarına kadar tüm iş planı aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 1. Proje iş planı

Stratejik Plan Hazırlama Aşamaları	Takvim	Açıklama	Sorumlu Ekip
0. Planlama Öncesi Çalışmalar	Temmuz- Ağustos 2019	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya İli Stratejik Planın hazırlanması fikrinin projelendirilmesi. İlgili kurumlara sunulması ve projenin başlama onayının verilmesi. İlle ilgili olarak daha öncesinde hazırlanmış raporların, analizlerin ve planların elde edilmesi. 	Proje Ekibi
1. Özdeğerlendirme	Ağustos- Eylül 2019	<ul style="list-style-type: none"> Özdeğerlendirme Modeline Karar verilmesi/geliştirilmesi. Mevcut Durum Değerlendirmesi ve Çevre Analizi Özdeğerlendirme 	<ul style="list-style-type: none"> Stratejik Planlama Komisyonu Uzman Ekip Proje Ekibi
2. Gelecek Planlaması	Aralık 2019- Ocak 2020	<ul style="list-style-type: none"> Vizyon Belirleme Hedef Belirleme Proje Belirleme 	<ul style="list-style-type: none"> Stratejik Planlama Komisyonu Uzman Ekip Proje Ekibi
3. Stratejik Planın Tamamlanması ve Paylaşılması	Ocak 2020	Stratejik Planın derlenerek nihai hale getirilmesi ve tüm tarafların katılımı ile kamuoyuyla paylaşılması.	<ul style="list-style-type: none"> Stratejik Planlama Kurulu Stratejik Planlama Komisyonu Uzman Ekip Proje Ekibi
4. Stratejik Planın İzlenmesi ve Değerlendirilmesi	Eylül 2020	Stratejik planın ilk 6 aylık gerçekleşme durumunun izlenmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi	<ul style="list-style-type: none"> Stratejik Planlama Kurulu Stratejik Planlama Komisyonu Uzman Ekip Proje Ekibi

Projenin ilk aşamasında; şehrin mevcut durumunun değerlendirilmesi, şehrin ve kurumların sahip olduğu yetkinliklerin ortaya çıkarılması amacıyla özdeğerlendirme çalışması yapılmıştır. İldeki ilgili kurumlarla 8-11 Ekim 2019 tarihleri arasında tek tek yapılan görüşmelerle değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca il özelinde daha önce farklı kurumlar tarafından hazırlanmış olan tüm analizler, raporlar ve çalıştay sonuçları da özdeğerlendirme çalışmasında dikkate alınmıştır.

Projenin sonraki aşamasında ise; ildeki her bir ekosistem bazında 20-24 Ocak 2020 tarihlerinde gerçekleştirilen vizyon belirleme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Çalıştaylarda ekosistemler bazında; özdeğerlendirme kapsamında belirlenmiş olan kuvvetli ve zayıf yönler ile fırsatlar ve tehditler dikkate alınarak Vizyonlar tanımlanmıştır. Ayrıca vizyonu başarmak üzere gerçekleştirilmesi gereken stratejik hedefler ve projeler ile hedefler bazında faaliyetler ve başarı göstergeleri, sorumlu kurum ve kuruluşlar belirlenmiştir.

II. STRATEJİK YÖNETİM ORGANİZASYONU

3. STRATEJİK YÖNETİM ORGANİZASYON YAPISI

Projede ilgili tüm kurumların katılımını sağlamak ve sonrasında stratejik yönetim uygulamasını güvence altına almak üzere proje kapsamında tanımlanan bileşenlerden birisi Sakarya İli için Stratejik Yönetim Organizasyon Yapısıdır. Şekil 2'de sunulmuş olan proje kapsamında önerilen organizasyonel yapılanma; Stratejik Planlama Üst Kurulu, Stratejik Planlama Komisyonu ve Stratejik Planlama Uzman Ekibinden oluşmaktadır.

Şekil 2. Sakarya İli Stratejik Yönetim Organizasyon Yapısı

A. Stratejik Planlama Üst Kurulu:

Planlama kapsamında üst düzeyde değerlendirmelerin yapıldığı ve nihai kararların verildiği en üst kuruldur. Kurul aynı zamanda, tamamlanmış olan planın izlenmesinden ve sonuçlarının değerlendirilmesinden de sorumludur. Bu Kurulun oluşumu şöyledir;

1. Sakarya Valisi,
2. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Başkanı,
3. Sakarya Üniversitesi Rektörü,
4. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Rektörü,
5. Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı,
6. Sakarya Esnaf ve Sanatkarlar Odası Başkanı,
7. Sakarya Ticaret Borsası Başkanı,

B. Stratejik Planlama Komisyonu:

Uzman Ekip tarafından yapılan çalışmaların Üst Kurula sunulmadan önce değerlendirilmesini yapacak olan ekip, kurumların üst düzeyde yönetici yardımcılarında oluşur. Ekip içerisinde yer alan kurum temsilcileri; aynı zamanda planlama çalışmalarında kendi kurumlarının temsil edilmesinden ve kurumlarında çalışmaların yürütülmesinden sorumlu kişilerdir. Ekip üyeleri şöyledir;

1. Sakarya Vali Yardımcısı,
2. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı,
3. Sakarya Üniversitesi Rektör Yardımcısı,
4. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Rektör Yardımcısı,
5. Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Genel Sekreteri,
6. Sakarya Esnaf ve Sanatkarlar Odası Genel Sekreteri,
7. Sakarya Ticaret Borsası Genel Sekreteri,
8. MARKA Sakarya Yatırım Destek Ofisi Koordinatörü,

C. Stratejik Planlama Uzman Ekibi:

Planlama çalışması içerisinde yer alan kurumların plana aktif olarak katılımını sağlayacak ve Planlama Komisyonunda görev alan yönetici temsilcilerini destekleyecek olan kişilerdir. Uzman Ekip üyeleri kurumlarıyla ilgili çalışmaların hazırlanmasında aktif görev alacak ve tüm proje boyunca Proje Ekibi'ni destekleyebilecektir.

1. Sakarya Valiliği Temsilcisi,
2. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Temsilcisi,
3. Sakarya Üniversitesi Temsilcisi,
4. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Temsilcisi,
5. Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Temsilcisi,
6. Sakarya Esnaf ve Sanatkarlar Odası Temsilcisi,
7. Sakarya Ticaret Borsası Temsilcisi,
8. MARKA Sakarya Yatırım Destek Ofisi Temsilcisi
9. Çalışmaya bağlı olarak dahil edilecek diğer Temsilciler,

D. Stratejik Planlama Proje Ekibi:

Tüm projenin yürütülmesinden ve farklı çalışma ekipleri arasındaki koordinasyondan sorumlu ekiptir. Ekip üyeleri;

1. Prof.Dr. Mustafa İSEN,
2. Dr.Öğr.Üyesi Tuba CANVAR KAHVECİ,
3. Dr.Öğr.Üyesi Nermin AKYEL,
4. Refik ÖZKORKMAZ,

III. ÖZDEĞERLENDİRME

4. ÖZDEĞERLENDİRME YÖNTEMİ

Özdeğerlendirme çalışması; şehrin mevcut durumunun değerlendirilmesi, şehrin ve kurumların sahip olduğu yetkinliklerin ortaya çıkarılması amacıyla yapılmıştır. Bu analiz ile şehrin doğru anlaşılması sağlanarak Sakarya İli bağlamında yapılacak olan planlara sağlam bir esas teşkil edilmek hedeflenmektedir. Öncelikle bir özdeğerlendirme modeli geliştirilerek analiz başlatılmıştır. Sonrasında modele uygun olarak da ildeki ilgili kurumlarla 8-11 Ekim 2019 tarihleri arasında tek tek görüşmeler yapılarak değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir. Tüm bu görüşmelerin planları detaylı olarak bölümün sonundaki eklerde yer almaktadır.

Ayrıca il özelinde daha önce farklı kurumlar tarafından alan bazında yapılmış olan tüm analizlerin, değerlendirmelerin ve çalıştayların sonuçları da özdeğerlendirme çalışmasında kullanılmış olup faydalanılan tüm bu çalışmalar da bölüm sonunda sunulan Kaynaklar kısmında listelenmiştir.

Bu bölümde Sakarya İlinin özdeğerlendirme sonuçları konular/alanlar bazında sunulmuş olup, her bir alt bölüm alanla ilgili mevcut durumu gösteren genel bilgiler ile özdeğerlendirme sonuçlarından oluşmaktadır.

Öncelikle taslak olarak hazırlanan özdeğerlendirme raporu toplantılara katılan tüm kurumların görüşlerine sunulduktan sonra nihai hale getirilmiş ve projenin sonraki aşamalarında kullanılmıştır.

5. ÖZDEĞERLENDİRME SONUÇLARI

A. Doğal Kaynaklar ve Kaynak Tüketimi, Çevre ve Enerji Yönetimi

Doğal kaynaklar, kaynak tüketimi, çevre ve enerji yönetimi uygulamaları açısından Sakarya İlindeki mevcut durum genel olarak şöyledir [6];

- Sakarya İli'nin %34'ü dağlar, %44'ü platolar ve %22'si ovalardan meydana gelmektedir.
- İl kaynak ve maden suları açısından oldukça zengin bir yapıya sahiptir. Bunların en önemlileri Akyazı, Sapanca ve Geyve ilçelerinde bulunmaktadır. Kuzuluk, Şerefiye, Kristal, Kardelen, Reşadiye, Mahmudiye, Memnuniye ve Çamdağı kaynak suları bunların başlıcalarıdır.
- İldeki Kaplıcalar; Akyazı-Kuzuluk Kaplıcaları, Geyve Acısu, Geyve Ilıcası ve Taraklı Kil Hamamı kaplıcalarıdır.
- Sakarya ilinin akarsuları; Sakarya Nehri, Mudurnu Çayı, Dinsiz Çayı, Çark Deresi, Maden Deresi, Eşmegölü Deresi. Sulama göletlerinin başlıcaları; Sapanca Gölü, Akgöl, Poyrazlar Gölü, Aşırlar Göleti'dir. Ayrıca İlin Karadenize'e 60 km kıyısı bulunmaktadır.
- Sakarya İlindeki koruma alanları; Poyrazlar Gölü Tabiat Parkı, İl Ormanı Tabiat Parkı, Kuzuluk Tabiat Parkı, Doğançay Tabiat Anıtı, Karagöl Yaylası Sarıçam Tabiat Anıtı, Acarlar Longozu Yaban Hayatı Geliştirme Sahası, Göynük Kapıorman Yaban Hayatı Geliştirme

Sahası, Büyük Akgöl olmak üzere tüm koruma alanları toplam 3354,46 hektara karşılık gelmektedir.

- Sakarya İli için öncelikli çevre sorunları sırasıyla; atıklar, su kirliliği ve gürültü kirliliğidir.
- İlde toprak kirliliğine neden olan kaynaklar önem sırasına göre şöyledir; 1-Sanayi kaynaklı atık boşaltma, 2-Aşırı gübre kullanımı, 3-Vahşi depolanan tehlikeli atıklar, 4-Aşırı tarım ilacı kullanımı, 5-Plansız kentleşme, 6-Hayvancılık atıkları, 7-Madencilik atıkları [6].
- İlde; Adapazarı, Akyazı, Hendek, Geyve, Karasu ve Kocaali ilçelerinde bulunan tesisler olmak üzere 6 tane Atıksu Arıtma Tesisi bulunmaktadır. Taraklı'da atıksu arıtma tesisi inşaatı devam etmekte olup, 2020 yılının ilk çeyreğinde devreye alınması planlanmaktadır.
- Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından İlde bugüne kadar 22.240 binaya Enerji Kimlik Belgesi düzenlenmiştir.
- İlde bulunan 4 tane katı atık aktarma tesisi; Karasu, Akyazı, Hendek ve Geyve ilçelerinde bulunmaktadır.
- Sakarya'da Bitkisel Atık Yağlar, Atık Piller, Elektronik Atıklar, Ömrünü Tamamlamış Lastikler ve Atık Motor Yağları evsel atıklardan ayrı toplanmaktadır.
- Karasu İlçesinde Büyükşehir Belediyesi Sahil Parkı ile 32 Evler plajları Mavi Bayrak sahibidir.

Tablo 2. Sakarya İlinde kanalizasyon hizmeti verilen ve atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun belediye nüfusuna oranı [12]

	2016	2017	2018
Kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı (%)	60	-	80
Atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun belediye nüfusuna oranı (%)	75	-	72
Atık hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı (%)	99	-	99

Tablo 3. Sakarya İlinde bulunan atık işleme tesisi sayısı [6]

	Sayı
Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	1
Lisanslı Ambalaj Atığı, Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	52
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	4
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	4
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	9
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	2

Sakarya İli'nin doğal kaynaklar, kaynak tüketimi ile çevre ve enerji yönetimi uygulamaları açısından zayıf ve kuvvetli yönleri ile alanla ilgili bazı tehdit ve fırsatlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

ZAYIF YÖNLER	KUVVETLİ YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> • İldeki değerli su kaynakları açısından Bütünsel Su Yönetimi konusunda kurumlar arası ve iller arası etkili ve etkin uygulamalara ihtiyaç olması • İmar planları yapılırken su kaynaklarının korunması konusundaki kıstasların etkin olmaması • İldeki atıkların geri dönüşüm imkanlarından il genelinde yeterince faydalanılmaması • Sanayileşmede özellikle çevre dostu uygulamalara dikkat edilmemesi • Kış aylarında ısınma amaçlı olarak kömür kullanımının yaygın olması sebebiyle hava kirliliğinde artışlar meydana gelmesi • 3.OSB'de atıksu arıtma tesisinin proje aşamasında olması (mevcut çözüm, firmaların kendi arıtma tesisleri ve/veya fosseptikleri) • Büyükşehir kanunu ile büyükşehir sınırlarının değişmesi ve büyükşehir sınırları dışında kalan yerleşimlerden kaynaklı evsel atıksular için arıtma tesislerinin mevcut olmaması • İl merkezindeki yerleşimlerin büyük bir kısmı merkezi atıksu arıtma tesisine bağlı iken ilçelerde halen atık suların kaynaklı kirlilik olabilemesi • İlde bulunan küçük çaplı tesislerin münferit arıtma tesislerinin mevcut olmaması • Tekstil sektöründe yer alan tesislerin arıtma tesisleri olmasına rağmen deşarj yaptıkları Mudurnu Çayında su kirliliğine neden olması • Adapazarı İlçesi, Çark Caddesi çevresi, Karasu ile Sapanca ilçelerinde yer alan eğlence merkezleri ile yerleşim içinde kalmış sanayi tesisleri ve özellikle evlerin altında kurulmuş işyerleri ve imalathanelerin gürültü kirliliğine neden olması • Arazi bozulmasına karşı toprağın geri kazanımı konusunda yapılan uygulamaların olmaması • Enerji verimliliği konusunda uygulamaların az olması • Tarımsal sulamada su tasarrufu sağlayacak sistemlere ihtiyaç olması 	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya İlinin kaynak ve maden suları açısından oldukça zengin bir yapıya sahip olması • İlin bitki örtüsünün zengin olması ve doğal bitki örtüsünün genellikle orman olması, şehrin sahip olduğu orman varlığı, • Sapanca Gölü ve Sakarya Nehri gibi su kaynaklarına sahip olması • Şehrin kendi su ihtiyacını karşılayabiliyor olması ve bunun büyük kısmının Sapanca Gölü yoluyla temin edilebiliyor olması (İldeki su ihtiyacının %60'ı Sapanca Gölü'nden %40'ı yer altındaki temiz içme suyu kaynaklarından temin edilmektedir) • Sapanca Gölü'nün koruma alanında bulunması ve göle herhangi bir atıksu deşarjı yapılmaması • Yeraltı kaynaklarının ve kaplıcalarının olması • Doğal güzelliklerin bolluğu; Acarla Longozu, Dikmen Yaylası gibi Sakarya'ya özgü nadir doğal güzelliklerin olması • İlin Karadenize'e kıyısının olması • Karasu Sahil Park Plajı'nın Mavi Bayrak sahibi olması • 1.ve 2.OSB'lerden kaynaklanan endüstriyel atık suların SASKİ'ye ait Karaman ve Hendek Atıksu Arıtma Tesislerinde toplanması ve endüstriyel atıksuları ile ilgili her firma tarafından önlem alındıktan sonra kanalizasyona deşarj edilmesi • Sakarya İlinde güvenilir şekilde yönetilen kanalizasyon hizmetlerine ulaşan alanların oranının %80 civarında olması (kalan %20'ye ulaştırılması yönünde hedefler bulunmaktadır) • Su şebekesindeki kayıp kaçak oranlarının mevzuatta belirtilen oranlara indirilmesi amacıyla çalışmalar yürütülmesi • Temiz ve güvenilir suya erişim imkanı olmayan nüfus oranının düşük oranda olması • Su ekosisteminin korunması amacıyla su kaynaklarının etüt çalışmalarının yapılması ve su kaynaklarının kaydının ve kullanımlarının SASKİ tarafından takip edilmesi, • Su kalitesinin SASKİ tarafından SCADA sistemi ile belirli göstergeler yoluyla izlenmesi, düzenli analizlerin ve denetimlerin yürütülmesi • Su kalitesinin yükseltilmesi için kolektörler, arıtma tesisleri gibi uygulamaların olması • Su şebekesinde ve kullanılan cihazlarda özellikle çevreye ve insan sağlığına zararlı malzemelerin kullanılmamasının politika olarak uygulanması • Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği doğrultusunda Enerji Kimlik Belgeleri ile enerji kullanımının kontrol ediliyor olması • İlçelerin bazılarında atıksu arıtma tesislerinin bulunması (Karaman, Akyazı, Hendek, Karasu ve Geyve ve Kocaali) ve diğer ilçelerde atıksu arıtma tesis projelerinin plan ve proje aşamasında (Taraklı AAT gibi) olması • Büyük ve orta ölçekteki sanayi kuruluşlarının arıtma tesislerinin bulunması ve denetimlerin düzenli bir şekilde yapılması
TEHDİTLER	FIRSATLAR
<ul style="list-style-type: none"> • Küresel iklim değişikliğinin bölgeye etkisi • Bölgeye gelecek sanayinin çevre kirliliğine neden olması • Zehirli atıkların yeraltı sularını tehdit etmesi • Boş arazilere atılmış atıkların bertarafı konusunda problemler yaşanması • Sapanca Gölünün kenarında otoyol ve devlet karayolu geçmesinden dolayı araçların egzoz gazlarından kaynaklı kirlenmeye maruz kalması 	<ul style="list-style-type: none"> • Dünyadaki ve ülkedeki yenilenebilir enerji politikaları • Çevreye yönelik birçok mevzuatla uygulamaların güvence altına alınmış olması • Ülkedeki Sıfır Atık Projesi • Güneş, rüzgar vb. yenilenebilir enerji kaynakları • İldeki Doğal Gaz kullanım imkanı • Pamukova çevresinde kurulacak olan HES ile alternatif enerji kaynağına sahip olunacak olması • İlde yenilenebilir enerji kapsamında rüzgar enerji santrallerinin kurulmasına izin verilmesi (Örn: Taraklı, Pamukova ve Geyve ilçelerinin yüksek kısımları) • Büyükşehir Belediyesi'nin Sakarya Entegre Katı Atık Yönetimi (SEKAY) projesi ve bu projeye organik atıklardan biyogaz, ısı ve elektrik elde edilecek olması ve ambalaj atıklarının geri kazanımının sağlanacak olması • Sakarya'nın iklim ve enerji açısından uluslararası "Convenant of Mayors" girişimine katılmış olması, bu kapsamda şehrin İklim ve Enerji Eylem Planının hazırlanıyor olması • Otoyolda meydana gelebilecek Tehlikeli madde taşımacılığı kazalarının çevresel tehdit oluşturması • İlin Karadeniz kıyısında uzun bir sahil şeridine sahip olması sebebiyle, deniz kirliliğine neden olabilecek kazalara açık halde olması

B. Şehirleşme ve Sosyal Yapı

Şehirleşme ve sosyal yapı kapsamında Sakarya ilindeki ulaşım, imar, altyapı ve üstyapı durumları ve uygulamaları ile alan kullanımı, şehrin gelişimi, afet riski, nüfus ve sosyal yapı hususları değerlendirilmektedir. 2018 yılı sonu itibari ile 1.010.700 nüfusa sahip olan Sakarya ilindeki nüfus yoğunluğunun yıllara göre değişimi aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 4. Sakarya ili nüfus durumu [12]

	2015	2016	2017	2018	2019
Toplam Nüfus	953.181	976.948	990.214	1.010.700	1.030.000
Nüfus yoğunluğu (kilometrekareye düşen kişi sayısı)	197,02	201,93	204,67	208,91	213
Ortalama hanehalkı büyüklüğü	3,64	3,61	3,55	3,5	3,43
İlçe sayısı	16	16	16	16	16
Nüfusun İlçeler Bazında Durumu	953.181	976.948	990.214	1.010.700	1.030.000

İlin ilçeleri bazında nüfus değerleri 2017 ve 2018 yılları için aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. İlçeler bazında nüfus değerleri

İLÇELER	2017	2018
Adapazarı	272.901	271.515
Akyazı	87.892	89.301
Arifiye	43.234	44.315
Erenler	85.649	87.197
Ferizli	25.909	26.692
Geyve	48.731	49.760
Hendek	81.635	84.099
Karapürçek	12.773	13.041
Karasu	62.866	64.124
Kaynarca	23.760	24.255
Kocaali	20.858	25.497
Pamukova	29.293	29.386
Sapanca	40.343	41.055
Serdivan	133.477	139.595
Söğütlü	14.044	13.973
Taraklı	6.849	6.895

• İldeki nüfus artış oranları ilçeler bazında incelendiğinde özellikle merkeze yakın ilçelerin (Serdivan, Erenler, Arifiye, Adapazarı) nüfus artışının daha fazla olduğu görülmektedir. Özellikle Kocaali, Taraklı ve Söğütlü ilçelerindeki nüfusta ise bir azalma olduğu değerlendirilmiştir [5].

- İlde geçici korumada bulunan Suriyeli sayısı 15.894 olup Sakarya İlinin ikinci sırada göç aldığı il olan Kocaeli'nde ise Suriyeli sayısı 57.238'dir [5].
- Düzenli göçmenlerin sayısı 9.172 olup bunun 2.121'i öğrencilerdir ve 4.000'e yakını da Iraklı göçmendir.
- İldeki ulaşım hatları; karayolu, otoyol olup Karayolları sorumluluğundaki 516 km yolun 327 km'si bölünmüş yoldur [11].
- Demiryolu ulaşımında Ankara-İstanbul arasında toplam uzunluğu 535 km. olan Yüksek Hızlı Tren hattının 91 km.si (%17) İl hudutları içerisinde yer almaktadır.
- Deniz ulaşımında İlin Karadeniz'e olan kıyı şeridi uzunluğu yaklaşık 60 km.dir.

Türkiye'de Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu Derneği (URAK) tarafından iller arasında İller Arası Rekabetçilik Endeksi'ne göre yapılan sıralamada Sakarya son 3 yıldır 10.sırada yer almaktadır. Rekabetçilik Endeksinin alt endeksleri bazında Sakarya'nın yıllar içerisindeki değişimi aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Sakarya'nın Üretim ve Ticaret Alt endeksinde çekim gücü artarken Yaşanabilirlik açısından sıralaması düşmektedir. Yaşanabilirlik alt endeksinde dikkate alınan göstergeler raporun ekinde sunulmuştur.

Tablo 6. Alt Endeksler Bazında Sakarya'nın sıralaması

ALT ENDEKSLER	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
Beşerî Sermaye ve Yaşam Kalitesi	48	45	51	51	50
Yenilikçilik	14	13	13	13	15
Üretim ve Ticaret	14	8	8	7	7
Yaşanabilirlik	13	20	15	17	19

Sakarya İl'inin şehirleşme açısından zayıf ve kuvvetli yönleri ile alanla ilgili bazı tehdit ve fırsatlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

ZAYIF YÖNLER	KUVVETLİ YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> Güvensiz yapı stokunun olması ve deprem görmüş binaların tehlike oluşturması ve halen deprem açısından tehlikeli yapıların olması Binaların depreme dayanıklılık test ve analizlerinin maliyet gerektirmesi nedeniyle şehirde yoksulluk nedeniyle afetlerden yeterince korunamamanın söz konusu olması İmar düzensizliği Yatırım planlamasının bütünsel olarak ve mesleki-sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içinde yapılmaması İlçelerin mevcut potansiyelleri ile zayıf-güçlü yönleri dikkate alınarak ilçeleri bazında planlama yapılmıyor olması OSB'lerle bütünleşik/ilişkili olarak şehir planlaması yapılmaması Kentsel dönüşüm uygulamalarının iyileştirilme ihtiyacının olması Şehir planlaması ve yapılaşma nedeniyle oluşan çevresel zararlar (tarım arazilerine yapılaşması, hasarlı binalar vb.) Şehir içi ulaşım ve trafik sorunları Şehir içinde otopark probleminin olması Şehrin yeterince engelli dostu olmaması Sürdürülebilir şehirleşme uygulamasının yetersiz olması, imar planlarının ve uygulamaların sürekli değişmesi Yatırımların mevcut imar planlarına göre yapılmaması ve yatırımlara göre imar planlarının değişmesi Kırsaldaki kamu arazilerinin Büyükşehir Belediyesi tarafından tahsis edilmesi Her ilçenin kendine özgü imar, alt ve üst yapı planlarının olmaması Yağmur suyu drenajı altyapısının yetersiz kalması Şehir planları hazırlanırken toplumun davranışlarının da dikkate alınması ve paydaş katılımının ihtiyacı İlin afetselliği açısından; 1. sırada KAF Hattı sebebiyle DEPREM olması, bunun yanı sıra depremin tetiklediği SIVILAŞMA hareketi, heyelanlar, seller, KBRN kapsamındaki olaylar ve yangınların da risk teşkil etmesi Jeolojik anlamda kent genelinde zeminin SIVILAŞMA hareketine müsait olması ve zemin iyileştirme çalışmalarına ihtiyaç duyulması İlde felaketlerin yol açtığı zararlar açısından özellikle altyapı zararları büyük oranda karşılanırken tarım üreticilerinin yardım taleplerinin karşılanma oranının çok düşük olması ve bu konuda sigorta sistemlerinin etkin olmaması Düzensiz göçmenler, geçen yıla göre azalmış olup (bu yıl yakalanan yaklaşık 300 kişi) bunların %95'i Afgan veya Pakistanlı 	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya İlinin ana ulaşım hatlarının merkezinde olması ve alternatif ulaşım imkanlarına (demiryolu, karayolu, deniz ulaşımı vb.) sahip olması Karasu Limanı Toprak Kurulu'nun olması ve korunması gereken toprakların kullanıma açılmasının kontrollü yapılması Şehrinin yatay olarak büyümesi Boşaltılan kamu alanları Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) kapsamında ilde uygulanan bir afet planının olması, Türkiye'deki 11 Arama Kurtarma Birlik Müdürlüğünden birisinin İlde olması ve birliğin mekân, teçhizat, uluslararası uzman ekip vb. açısından en iyisi olması İlde 250.000 kişiye temel afet bilinci eğitimi verilmiş olması. Kurumlarla ortak eğitimler düzenlenmesi İl genelinde Yaklaşık 4500 Afet Gönüllüsünün bulunması Afetler konusunda kamu ve özel kurumlar işbirliğine daha açık olması Afet riskleri açısından DSI'nin Sakarya Havzası Taşkın Planı Kapsamında hazırlamakta olduğu Sel Risk Haritaları ile İtfaiye Daire Başkanlığı'nın hazırlamakta olduğu Yangın Risk Haritaları'nın TAMP'na entegre edilerek bütünleşik olarak yönetilecek olması AFAD Başkanlığı tarafından İlimiz bünyesinde Deprem gözlem istasyonlarının sayısının artırılması Okulların belirli kriterlere göre risk durumlarının belirlenerek risk durumuna göre İl Emniyet Müdürlüğü tarafından çeşitli güvenlik uygulamaları Sakarya İli Suriyeli göçmen alımına kapatılmış olup, daha fazla göç almayacak olması Göçmenlerin uyum ve adaptasyonuna yönelik uygulamaların Bakanlık programı çerçevesinde yürütülüyor olması Şehirdeki kurumlarda çalışan kadın çalışan sayısı yüksek olması Nüfusun %98,4'i SGK güvencesi altında olması Yabancı iletişim merkezi-YİMER'de (157) 7 farklı dilde hizmet verilerek şikâyet yönetimi uygulanması
TEHDİTLER	FIRSATLAR
<ul style="list-style-type: none"> Deprem riski Kamu binalarının çoğunun depreme karşı dayanıklılık testlerinin yapılmamış olması, dayanıklılık testi yapılanlar arasından da güçlendirme veya yıkım kararı alınanlar için bu işlemlerin uygulanmamış olması Artan nüfus ile birlikte şehir içi ulaşımın yetersiz kalması Şehirler arası ve uluslararası ulaşım hatlarının üzerinde olmasından dolayı TEM Otoyolu, E-5 Karayolu, Karadeniz Otoyolu hatlarının şehir ulaşımını etkileme riski olması İklim değişikliğinin de etkisiyle meydana gelen aşırı yağışlarda, altyapı sorunları ve imar durumları sebebiyle su baskınlarının yaşanması Fındık ekimi gibi farklı amaçlarla doğal bitki örtüsünün tahrip edilmesi ile heyelan ve sellerin oluşmasına zemin hazırlanması. İlin afet riski açısından depremden sonraki en yüksek afet risk olasılığının taşkın ve sel afetleri olması Akar derelere atılan evsel atıklar, molozlar vs sebebiyle menfez tıkanmaları gibi olayların meydana gelmesi ile taşkın ve sel riskinin artması Mültecilere yönelik ön yargılar ve ayrımcılık 	<ul style="list-style-type: none"> Şehirleşmede fiziksel dönüşümün yanı sıra kültürel, ekonomik ve sosyal dönüşümün de tasarlanması Karadeniz Otoyolu ile Sakarya'dan geçen yeni bir ulaşım hattının oluşacak olması İldeki OSB'ler ile birlikte taşıma taleplerinin her geçen gün artması ve İlin lojistik merkez olma potansiyeli İstanbul Sabiha Gökçen (121 km) ve İzmit Cengiz Topel (33 km) havalimanlarından hava ulaşımı imkanları Adapazarı-Karasu arasında yapılacak 62 km. Demiryolu hattı ile ulusal Demiryolu şebekesine bağlanması planı Karasu Limanının birkaç yıl sonra faaliyetine son verilmesi planlanan Haydarpaşa limanına alternatif limanlardan biri olması

C. Sağlık ve Kaliteli Yaşam

Sakarya İlinin sağlık ve kaliteli yaşam açısından mevcut durumu ile ilgili bilgiler aşağıda paylaşılan sağlık altyapı bilgileri, sağlık istatistikleri, KETEM faaliyet istatistiklerinin yer aldığı tablolar ve değerlendirmeler ile sunulmuştur.

Tablo 7. Sakarya'daki hastane, yatak ve sağlık personeli sayısı [11, 12] (Sağlık İl Müdürlüğü Verileri, 2019)

		2016		2017		2018
		Sakarya	Kocaeli	Sakarya	Kocaeli	Sakarya
Hastane Sayısı	Sağlık Bakanlığı	12	10	12	10	14
	Üniversite	-	1	-	1	-
	Özel	6	16	6	16	6
	TOPLAM	18	27	18	27	20
Yatak Sayısı	Sağlık Bakanlığı	1675	2.318	1.680	2.190	1.625
	Üniversite	-	704	-	722	-
	Özel	287	1.338	280	1.332	333
	TOPLAM	1.962	4.360	1.960	4.244	1.958
Sağlık Personeli	Uzman Hekim	706	1.575	709	1.654	829
	Pratisyen Hekim	541	945	609	1.060	550
	Asistan Hekim	183	443	202	447	
	Diş Hekimi	257	508	238	3.161	299
	Ebe-Hemşire	1.897	4.504	2.141	4.994	2.476
	Sağlık Memuru	1.612	2.894	1.753	3.371	
	Eczacı	302	501	320	554	

İlde 10.000 kişiye düşen hasta yatak sayısı Türkiye ortalaması 28,7 iken Sakarya'da 19,6 olup, Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır. İlde 1.137'si kamu hastanelerinde, 288'i özel hastanelerde olmak üzere toplam 1.425 doktor bulunmaktadır. İlde 10.000 kişiye düşen doktor sayısı 14,46 iken Türkiye ortalaması 18,14'dir [11].

Tablo 8. Sağlık açısından Türkiye ile karşılaştırmalı Sakarya İli istatistikleri

	Sakarya 2018	Türkiye 2018
1000 kişi başına sağlık sigortası veya kamu sağlık sisteminden yararlananların sayısı	932	
Anne ölüm oranı	Yüz binde 27,18	Yüz binde 15,58
5 yaş altı ölüm hızı	Binde 8,9	Binde 11,3
Neonatal ölüm hızı	Binde 5,2	Binde 6
1000 kişi başına tüberküloz insidansı	2016 için Binde 0,25	Binde 0,15
Kalp damar hastalıkları ölüm oranı	%42,44	%38,44
Kronik solunum hastalığı ölüm oranı	%10,46	%12,48
Karayolu trafik kazaları nedeniyle ölüm oranı	40/1915	
İntihar ölüm hızı	Yüz binde 2,40	Yüz binde 3,88

- Sakarya'da Beslenme Dostu Okul oranı %19,72 olup Türkiye'de bu oran %20'dir.
- Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezi (KETEM) sayısının Serdivan ve Adapazarı'na ilave olarak Hendek İlçe Sağlık Müdürlüğünde de hizmet verilmektedir.

Sakarya Sağlık İl Müdürlüğü verilerine göre KETEM faaliyetleri açısından durum aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 9. Sakarya'da KETEM faaliyetleri sonuçları

Taramalar	2018 Sakarya Tarama Hızı	Yıllık Hedef Nüfus	Yapılan Tarama Sayısı	2018 Tespit Edilen vaka Sayısı
Meme Kanseri (40-69 Yaş) Mamografi	12,2	80.156	8.372	27
Kolorektal Kanseri (50-70 Yaş) Gaitada Gizli Kan	14	97.129	12.804	1
Serviks Kanseri (30-65 Yaş) HPV	24	44.518	9.604	10

Sağlık uygulamaları ve kaliteli yaşam açısından zayıf ve kuvvetli yönleri ile alanla ilgili bazı tehdit ve fırsatlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

ZAYIF YÖNLER	KUVVETLİ YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> İldeki yatak ve doktor sayısının yetersiz olması Tıbbi atıkların bertarafının iyileştirilmesi ihtiyacı Özel hastaneler açısından personel desteğinin son 12 yıldır ciddi değişim göstermemesi Madde bağımlılığı ve bilinçlendirme konusunda birçok uygulama yapılmakta olup, tedavi için yeterli yatak/tesis bulunmaması Sakarya, İstanbul, Zonguldak illerinin tüberküloz hastalığı açısından Türkiye'de ilk 3'te yer alması 	<ul style="list-style-type: none"> Sağlık risklerinin, belirli hastalıkların Bakanlığın ortak bilgi sistemi yoluyla izlenmesi ve değerlendirilmesi yoluyla yönetilmesi Afet Planlaması kapsamında Hastane Afet Planları bulunması ve düzenli tatbikatlar yapılması İldeki aşılama oranlarının gelişmiş ülkeler düzeyinde olması Bakanlık tarafından Sakarya'nın, Altın Bebek Dostu İl (2019) olarak seçilmesi Son 3 yılda 25.000 Suriyeliye Sağlık Okuryazarlığı Eğitimlerinin ile özel proje olarak yürütülmesi Beslenme Dostu Okul sayısının artırılması çalışmalarının olması
TEHDİTLER	FIRSATLAR
<ul style="list-style-type: none"> Sağlık hizmetleri açısından çevre illerin tercih ediliyor olması Derelere bırakılan kimyasal ve hayvansal atıkların bir taşkın anında çevreye yayılarak insanlarla ve hayvanlarla teması sonucunda salgın hastalık oluşturması riski 	<ul style="list-style-type: none"> İnşaatı devam eden AMATEM birimi Korucuk'ta yapılması Sağlık alanındaki mevcut yatırımlar

D. Sanayi, İstihdam ve Girişimcilik

İldeki sanayi, istihdam ve girişimcilik açısından mevcut durum değerlendirmeleri ve temel bazı istatistikler şöyledir;

- Sakarya’da sanayi; otomotiv, makine, mobilya, gıda, tarım ve hayvancılık sektörleri ile öne çıkmaktadır. Katma değerın sektörel dağılımı aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 10. Katma değerın sektörel dağılımı [12]

Yıl	TARIM	SANAYİ	HİZMETLER	SEKTÖR TOPLAMLARI	VERGİ	GSYH
2015	2.320.951 %10	10.062.816 %43	10.886.816 %47	23.269.978	3.138.314	26.408.292
2016	1.994.955 %8	11.396.673 %44	12.543.095 %48	25.934.723	3.493.045	29.427.768
2017	2.328.340 %7	14.432.114 %46	14.888.694 %47	31.649.148	4.068.990	35.718.138

- Sakarya’da sektörlerin rekabet gücü açısından 1.öncelikli sektörler; makine sanayi, mobilya, gıda, tarım ve hayvancılık sektörleridir. Diğer öncelikli sektörlerde aşağıdaki tabloda sunulmuştur [5].

Tablo 11. Sakarya’daki sektörlerin rekabet gücü açısından sıralaması

Rekabet Gücü	Sektörler
1. Öncelikli Sektörler	Makine Sanayi, Mobilya, Gıda, Tarım ve Hayvancılık
2. Öncelikli Sektörler	Enerji, Tekstil, Kimya ve Metal
3. Öncelikli Sektörler	Turizm, Tarım Aletleri Makine Üretimi, Sağlık Sosyal İşler, Madencilik, Eğitim ve Elektrik - Elektronik

- Sakarya İli, 2018 yılı ihracatın ithalatı karşılama oranı %178 olup, dış ticaret hacmi yüksek iller arasında ihracatın ithalatı karşılama oranı bakımından 1.sıradadır. Dış ticaret iller sıralamasında Sakarya’nın son 3 yıllık durumu aşağıdaki tabloda özetlenmiştir [11].

Tablo 12. İlin dış ticaret, ihracat ve ithalat değerlerindeki değişim

	2016		2017		2018		2019
	Hacmi (\$)	Sıralama	Hacmi (\$)	Sıralama	Hacmi (\$)	Sıralama	Hacmi (\$)
Dış Ticaret	4.567.383.000	7	8.336.396.000	7	8.822.394.000	7	
İhracat	2.553.935.000	7	5.249.921.000	7	5.639.475.000	7	5.346.000.000
İthalat	2.013.448.000	9	3.086.475.000	9	3.182.919.000	8	3.031.000.000

- Sakarya’da 7 tane Organize Sanayi Bölgesi’nin istihdam kapasitesi 44.300 iken fiili istihdamı 22.252 olarak %50 oranında gerçekleşmiştir [11].

Tablo 13. Organize Sanayi Bölgeleri 2018 Yılı Verileri [11]

OSB Adı	Kuruluş ve Faaliyet Yılı	Toplam Alan (Hektar)	Toplam Parsel Sayısı	Tesis Sayısı				İstihdam Durumu	
				Üretime Geçen	İnşaat Safhasında	Proje Safhasında	Boş Parsel	Tam İstihdam	Mevcut Çalışan
Sakarya 1.OSB Merkez	1992 & 1995	276	119	52	13	50	3	15.000	8.713
Sakarya 2.OSB Hendek	1997 & 2001	352	95	78	15	2	-	15.000	8.873
Sakarya 3.OSB Söğütü	1999 & 2004	254	70	46	4	10	2	8.500	4.276
Karasu OSB	2007 & 2011	44,06	6	1	5	-	-	900	250
Kaynarca Mob. İhtisas OSB	2010 & 2016	103	42	-	5	35	2	2.500	-
Ferizli OSB	2009 & 2015	151	73	5	31	0	5	2.400	140
Kaynarca Doğu Marmara Mak. İmal. İhtis. OSB	2015 & -	315	-	ÇED olumsuz ve mahkeme süreçleri devam etmekte olup Danıştay Davası kazanılmıştır.					

- İldeki küçük sanayi sitelerinin sayısı 8 adet iken bunlarda bulunan işyeri sayısı 1.185 ve çalışan sayısı 2.917'dir. İldeki toplam firma sayısı 1.487 ve toplam çalışan sayısı ise 74.986'dır [11].

Tablo 14. Küçük Sanayi Siteleri 2018 Yılı Verileri [11]

Sanayi Sitesi Adı	Faaliyet Başlama Yılı	Toplam Alan (Hektar)	Yapılmış İşyeri Sayısı	İşyeri Sayıları			İstihdam Kişi
				Dolu	Boş	Doluluk Oranı (%)	
S.S. Geyve KSS Yapı Koop.	1989	4,82	100	88	12	88	90
S.S. Hendek KSS Yapı Koop.	2003	3,65	112	112	0	100	350
S.S. Karasu Sahil Yolu KSS Yapı Koop.	1994	5,3	104	104	0	100	205
Adapazarı Oto Sanko Serdivan KSS Yapı	1971	13,5	110	110	0	100	450
Atatürk Sanayi Sitesi Koruma ve Güzel Dern.	1983	3,3	148	145	3	98	310
S.S. Adapazarı Ziraat Alt. İmal ve Tam. KSS	1990	10	210	201	9	96	603
S.S. Ferizli KSS Yapı Koop.	2012	2,41	91	80	11	88	84
S.S. Akyazı Küçük Sanayi Sitesi	2000	6,7	310	310	0	100	825

- Sakarya'daki organize sanayi bölgeleri (OSB)'lerde ağırlıklı olarak 1. ve 2. düzeyde rekabet gücü yüksek sektörlerde faaliyet gösteren firmalarca tercih edilmektedir.

Tablo 15. İldeki OSB'lerde sektörlerin dağılımı [5]

I.OSB	II.OSB	III.OSB	Ferizli OSB
%22 Makine-Metal	%49 Otomotiv ve Madeni Eşya Sanayi	%23,53 Gıda Sanayi	%35,48 Metal Sanayi
%20 Tekstil-Giyim	%14 Yapı Elemanları	%19,61 Yapı Elemanları	%22,58 Makine Sanayi
%18 Otomotiv	%10 Kimya Sanayi	%11,76 Makine ve Makine Yan Sanayi	%12,90 Ağaç Sanayi
%13 Demir-Çelik	%10 Plastik Sanayi	%11,76 Plastik Sanayi	%9,68 Plastik Sanayi
%9 Elektrik-Elektronik	%6 Gıda Sanayi	%7,84 Tekstil Sanayi	%6,45 Ambalaj Sanayi %6,45 Kimya Sanayi
%5 Sağlık	%6 Orman Ürünleri	%5,88 Demir Çelik/ Demir dışı Metaller Sanayi	%3,23 Tarım Sanayi %3,23 Yapı Elemanları
%2 Gıda	%3 Elektrik Malzemeleri	%5,88 Kimya/ Petrokimya Sanayi	
%2 Ambalaj	%1 Kağıt ve Ürünleri	%3,92 Kağıt Sanayi %3,92 Yem Sanayi	
	%1 Tekstil Sanayi	%1,96 Otomotiv Sanayi %1,96 Mobilya Sanayi %1,96 Yağ Sanayi	

- Sanayi kollarına göre İldeki firma ve çalışan sayıları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir [11].

Tablo 16. 2018 sektörler bazında firma ve çalışan sayıları istatistikleri

Sektörler 2018 Yılı	Firma		Çalışan	
	Sayısı	%	Sayısı	%
Gıda Sanayi	274	18,4	12.271	16,36
Mobilya ve Orman Ürünleri Sanayi	240	16,12	6.086	8,12
Çelik, Metal, Demir İşleme Sanayi	257	17,26	12.209	16,28
Makine Sanayi	130	8,73	4.855	6,47
Otomotiv ve Kara Taşıtları Sanayi	99	6,65	21.335	28,45
Plastik, Kauçuk ve Cam Sanayi	163	10,95	5.218	6,96
Tekstil ve Giyim Sanayi	110	7,39	7.584	10,11
İnşaat Ekipmanları Sanayi	17	1,14	215	0,29
Kimya Sanayi	41	2,75	2.099	2,8
Madencilik, Mermer ve Taş Ocakçılığı Sanayi	37	2,48	495	0,66
Elektronik, Elektrik Sanayi	39	2,62	1.449	1,93
Diğer	80	5,51	1.170	1,56
TOPLAM	1.487	100	74.986	100

- Sosyal güvenlik kapsamındaki aktif çalışanların toplam nüfus içindeki yeri Türkiye'de %27,5 iken, Sakarya'da %28,3 düzeyindedir [5].

- Sakarya İlinde istihdamın 2018 yılı verilerine göre sektörel dağılımı; %59 Hizmet Sektörü, %24 Sanayi Sektörü, %17 Tarım Sektörü gelmektedir [11].
- İşgücü Piyasaları Araştırma Raporu 2018 verilerine göre Sakarya İlinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinin sektörel dağılımı aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Sektörlere göre dağılıma bakıldığında gerek işveren sayısı gerekse çalışan sayılarında ağırlık imalat ile toptan ve perakende ticaret sektörlerindedir. Erkeklerin %58,7'si kadınların ise %48,3'ü imalat sektöründe istihdam edilmektedir. Toplam çalışan sayıları içinde ise imalat sektöründe çalışma oranı %56,1 olarak gerçekleşmiştir [4].

Tablo 17. İşyerlerinin sektörel dağılımı ile sektörler ve cinsiyetlere göre çalışan sayısı [4]

Sektörler	İşveren Sayısı	Çalışan Sayısı		
		Toplam	Kadın	Erkek
İmalat	306	34.722	7.340	27.383
Toptan ve perakende ticaret	224	8.832	2.349	6.483
İnşaat	169	4.524	413	4.111
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	66	1.825	717	1.108
Ulaştırma ve depolama	52	2.033	412	1.621
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	40	926	271	655
Eğitim	35	1.868	1.252	616
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	34	1.925	609	1.316
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	23	1.706	1.113	593
Diğer hizmet faaliyetleri	14	795	415	380
Madencilik ve taş ocakçılığı	6	169	8	161
Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor	5	198	70	128
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	4	1.841	116	1.725
Finans ve sigorta faaliyetleri	4	76	38	39
Bilgi ve iletişim	4	254	48	206
Gayrimenkul faaliyetleri	3	88	30	58
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1	61	4	56
Genel Toplam	991	61.844	15.206	46.638

- Sakarya Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü'nün verilerine göre Sakarya'da yıllara göre işsizlik oranları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 18. Sakarya'da yıllara göre işsizlik oranları (%)

Yıllar	Tarım	Tarım Dışı	Sanayi	Hizmet	İnşaat	Genel
2010	85,47	29,06	32,68	27,11	-	43,25
2011	83,85	27,76	31,5	25,71	-	42,05
2012	83,61	24,51	27,89	22,73	-	39,02
2013	83,28	22,4	25,23	20,9	-	36,75
2014	82,27	22,32	20,26	21,09	36,61	34,97
2015	81,16	21,23	19,13	20,05	35,58	33,57
2016	82,09	21,72	20,2	20,35	35,76	33,49
2017	83,33	22,1	20,03	20,95	35,8	33,97
2018	82,73	22,28	20,29	21,46	34,39	33,42

Sakarya ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin sektörel olarak dağılımı aşağıdaki tabloda sunulmuştur [4]. Su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerinde bulunan işyerleri eleman temininde güçlük çekmezken; eleman temininde en fazla oranda güçlük çeken işyerleri imalat (%52,6), toptan ve perakende ticaret ile inşaat sektörlerindedir [4].

Tablo 19. Sektörlere göre temininde güçlük çekilen kişi sayısı [4]

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	1.058
Toptan ve perakende ticaret	376
İnşaat	167
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	113
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	54
Ulaştırma ve depolama	52
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	49
Eğitim	28
Diğer hizmet faaliyetleri	28
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	24
Gayrimenkul faaliyetleri	17
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	13
Bilgi ve iletişim	13
Madencilik ve taş ocakçılığı	11
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	7
Finans ve sigorta faaliyetleri	1
Genel Toplam	2.012

• Meslek grupları açısından ise en fazla eleman; Tesis ve Makine Operatörleri ile Montajcılık, Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grupları ilk sıralarda yer almaktadır. Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri çalışanları meslek grubu en az temininde güçlük çekilen meslek grubudur [4].

Sakarya İlinin sanayi ve istihdam açısından zayıf ve kuvvetli yönleri ile alanla ilgili bazı tehdit ve fırsatlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

ZAYIF YÖNLER	KUVVETLİ YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> • Tüm müteşebbislerin sermaye yetersizliği • Bürokrasi ve iş yapım zorluğu • Vergilerin il dışına ödenmesi • Cengiz Topel havaalanına yakın olmasına rağmen kullanılmaması • Yüksek teknolojlili sanayi üretimine geçişin yeterli hızda olmaması • Planlama eksikliği (trafik, altyapı, imar vs.) • Aile şirketlerinin, KOBİ'lerin kurumsallaşamaması ve markalaşma konusundaki eksiklikler • OSB'lerle bütünleşik olarak altyapı, konut, ulaşım gibi imkanların planlama ve sonrasında uygulamada yaşanan aksaklıklar (çevre arazilerin kamulaştırılma zorluğu gibi) • Üretim alanlarının mikro, küçük, orta ölçekli sanayi için hem altyapılar açısından hem de büyüme imkanları açısından yetersiz olması • Sanayileşmenin çarpık ve dağınık olması • Yerel markaların desteklenmesi (kent merkezinde varlıklarını sürdürmelerinin sağlanması, pazarlama vb. desteklerin sağlanması) ihtiyacının olması • Sakarya İlinin milli gelirlerden yeterince pay alamaması • Firmalar tarafından alınan devlet desteklerinin bazı firmalar tarafından amacı dışında kullanılıyor olması • Sanayicilerin ve "start-up"ların finansmana erişiminin zor olması; öz kaynak sunma zorlukları • Nitelikli personel bulma zorluğu • İşgücünün niteliğinin istenen seviyenin altında olması • Teknolojiyi eş zamanlı takip edememe ve değişen zorlu rekabet koşullarına ayak uyduramama • Sanayinin yüksek katma değerde üretim yapabilme kapasitesinden yeterince yararlanılmıyor olması • Sanayinin yüksek yatırım maliyetleri, finansal kaynaklara erişimin zor olması, kalifiye eleman bulamama, mesleki teknik eğitim sorunlarının olması • Sanayiye sağlanan desteklerin çıktı bazında değerlendirilmemesi • İlde görece yüksek ihracat oranının Toyota'dan kaynaklı olması • KOSGEB desteklerinden yararlanan ARGE faaliyetlerine yönelik girişimcilerin sınırlı olması • ARGE ürünlerinin ticarileştirilmesi konusunda sürecin, desteklerin ve ekosistemin geliştirilmesi ihtiyacı olması • İlde yatırım yapma niyetinde olan yabancı yatırımcıların yatırım imkanları açısından bilgi alabileceği, doğru şekilde yönlendirilebileceği belirli bir otoritenin veya kurumun olmaması • Sanayici için, yatırım yapacağı zaman kime başvuracağı, hangi alanların sanayi alanı olduğu gibi bilgilerin bilinmiyor olması ve yatırım yeri bulmanın zor olması • Kurumlar arasında bilgi paylaşımı imkanları olmadığından yatırımcıların uygun arsalar vb. konularında bilgilendirilmesinin zor olması • Sanayi için yatırım teşviklerinin diğer bölgelere göre az olması • Katma değeri yüksek üretimde sanayiciler için (özellikle büyük firmalar açısından) ekosistemlerinin sağlanması ve geliştirilmesi ihtiyacı bulunmakta • Destek programlarının katma değeri yüksek ürünlere yönlendirilmesinin gerekmesi • 2. teşvik bölgesinde yer alan Sakarya'da yatırım teşviklerinden yeterli düzeyde yararlanamaması • Sakarya'da karşılıksız işlem gören çeklerin oranının Türkiye ortalamasının üzerinde olması • OSB'lerin demiryolu bağlantısının bulunmaması • Özel sektöre ait AR-GE merkezi, endüstriyel tasarım, patent ve faydalı model sayılarının düşük olması • Sakarya ilinde işletme merkezlerinin il dışında bulunması • Düşük ücret politikası ve işçi sirkülasyonunun fazla olması • Mesleki eğitim faaliyetleri doğrultusunda ilin işgücü yapısının analizi konusunda işbirliğinin yeterli düzeyde olmaması • Girişimcilik konusunda halkın daha çok bilgilendirilmesinin sağlanması adına girişimcilikle ilgili kriterleri ortaya çıkarabilecek faaliyetlerin yeterli düzeyde olmaması 	<ul style="list-style-type: none"> • Organize olmuş 7 sanayi bölgesinin bulunması • Otomotiv ve yan sanayinin varlığı ve güçlü olması • Sanayi ve girişimcilik kültürünün güçlü olması ve ilde müteşebbisin çokluğu • Ticaretin güçlü olması • Uluslararası ve ulusal düzeyde üretim yapan firmaların üretim tesislerinin şehirde olması • Sakarya Üniversitesi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi ve Mesleki Eğitim Okullarının varlığı • Coğrafi konumun sağladığı lojistik (yük taşıma) imkanları (Karasu Limanı, D100 Karayolu, Otoban vb.) ve çeşitliliği (karayolu, denizyolu, demiryolu taşımacılığı) • Sektör çeşitliliği; sanayi, tarım, turizm, makine sektörü gibi • Şehrin merkezinde Uzun Çarşı gibi bir imkânın olması • KOSGEB tarafından sanayiye yönelik olarak sağlanan birçok hibe ve geri ödemeli destek programlarının (girişimcilik, ARGE, üretim, iş geliştirme destekleri gibi) olması • Girişimcilik programı kapsamında yılda ortama 200-250 girişimci desteklenmiş olup destek programının Esnaf ve İmalatçı Destekleri olarak ayrılması (esnaf desteğinden yaklaşık 70, imalatçı desteğinden yaklaşık 30 destekleme yapıldı) • İleri Girişimcilerin KOSGEB tarafından ayrıca destekleniyor olması • KOSGEB'den destek alan girişimciler içerisinde 3 yıldan fazla yaşayan girişimlerin daha çok makine, parça imalatı ve ilgili sektörlerde faaliyet gösteriyor olması

TEHDİTLER	FIRSATLAR
<ul style="list-style-type: none"> Nitelikli eleman ve ara eleman yetersizliği Karasu Demiryolunun bitirilmemiş olması Büyükşehirlere yakın olmanın rekabeti artırması Sakarya'nın Teşvikte 2.derece olması Sakarya'da faaliyet gösteren ticari ve sınai işletmelerinin vergilerini Sakarya'ya yatırmamaları Makro dengelerin stabil hale getirilememesi yüzünden 5-10 yılda bir kur, faiz, girdi vb. fiyatlarında aşırı dalgalanmalar yaşanması bu durumun firmaların mali bünyelerini bozması hatta sektörü terk etmesine neden olması Çok sık mevzuat değişikliği yapılması Firmalara destek veren kurumların destek miktarlarının firma ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak oluşu ve desteğe ulaşma prosedürünün destek alan firmalarca angarya olarak görülmesi 	<ul style="list-style-type: none"> Bölgenin Savunma Sanayisi için seçilmiş olması; Savunma ve Otomotiv Sanayi yatırımının Sakarya olması Metropollere yakınlık Firmalar ve şehir için Sanayi 4.0 dönüşüm ve uygulama imkanları Yerli otomotiv girişimleri İlde sanayi tarafından taşımacılık amacıyla kullanılabilen demiryolu imkânı 3.Köprü yolunun güzergahında bulunması, Ülkenin milli sanayi politikaları (yerli otomotiv, savunma, raylı sistemleri vb.) İhtisas Fuarları yoluyla yatırımcı çekme, sanayinin pazarlarını geliştirme ve istihdamı iyileştirme fırsatları Küçük sanayi sitelerine ihtiyaç duyulması KOSGEB'in destek programları kapsamında inovatif, yenilikçi, teknolojik girişimcilerin ayrıca desteklenmesi Faiz indirimi desteklerinin başlatılacak olması Yığılaşmış sektörler arasında ortak tanıtım, ortak tedarik ve ortak altyapı faaliyetleri fırsatları

E. Eğitim

Sakarya ilinde eğitimin durumu mevcut altyapı ve kapasite kullanımı ile nüfusun eğitim durumları gibi farklı boyutlardan değerlendirilerek aşağıda sunulan birçok istatistik ve bilgiler ile paylaşılmaktadır.

Tablo 20. Sakarya'daki 2019 yılı okul istatistikleri

İlçe	Resmi Okul Sayısı	Özel Okul Sayısı	İl/İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü	Halka Eğitim Müdürlüğü	Öğretmenevi/ Akşam Sanat Okulu	BİLSEM	RAM	Özel Eğitim ve Rehabilitasyon	Özel Motorlu Taşıt Sürücüleri Kursu	Özel Öğretim Kursları	Toplam Okul/ Kurum Sayısı	Pansiyon Bulunan Okul Sayısı
Adapazarı	107	46	1	2			1	7	13	39	216	3
Akyazı	88	4	1	1	1			3	4	3	105	2
Arifiye	30	3	1	1				0	1	0	36	1
Büyükşehir			1		1			0		0	2	
Erenler	45	13	1	1			1	2	2	1	66	
Ferizli	20	0	1	1				0	2	0	24	3
Geyve	42	2	1	1	1			1	2	0	50	2
Hendek	68	5	1	1	1			3	3	5	87	1
Karapürçek	15	0	1	1				0		0	17	
Karasu	56	5	1	1				1	3	1	68	
Kaynarca	25	1	1	1				0		0	28	1
Kocaali	21	0	1	1				1	1	0	25	1
Pamukova	26	0	1	1	1			0	2	0	31	1
Sapanca	23	2	1	1				1	2	0	30	
Serdivan	43	40	1	1		1	1	2	2	18	109	2
Söğütli	11	1	1	1				0		0	14	
Taraklı	7	0	1	1				0		0	9	
TOPLAM	627	122	17	17	5	1	3	21	37	67	917	17

İlde eğitimdeki personel sayıları ise aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 21. 2019 yılı eğitim alanındaki insan kaynağı istatistikleri

Ünvan	Erkek	Kadın	Toplam
Okul Müdürü ve Müdür Yardımcısı	920	159	1.079
Sınıf Öğretmeni	1.255	1.307	2.562
Branş Öğretmeni	3.844	4.510	8.354
Rehber Öğretmen	132	212	344
İdari Personel	457	118	575
Yardımcı Personel	323	64	387
Toplam Çalışan Sayıları	6.931	6.370	13.301

Aşağıdaki tabloda ise ildeki öğrenci sayıları sunulmuştur.

Tablo 22. 2019 yılı öğrenci sayıları

SINIFI	Toplam	SINIFI	Toplam
Anasınıfı	19.787	7.sınıf	14.114
1.sınıf	14.874	8.sınıf	19.345
2.sınıf	14.865	Hazırlık Sınıfı	114
3.sınıf	13.818	9.sınıf	14.325
4.sınıf	14.241	10.sınıf	12.517
5.sınıf	14.073	11.sınıf	12.149
6.sınıf	13.505	12.sınıf	11.377

İldeki eğitim düzeyini değerlendirmek üzere 2019 yılına ait bazı istatistikler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 23. Sakarya 2019 için eğitim istatistikleri.

	Erkek	Kadın	Toplam
İlköğretim Tamamlanma Oranları	%96,26	%96,24	%96,25
Ortaöğretim Tamamlanma Oranları	%89,12	%89,95	%89,52
Okul öncesi eğitime erişim durumu (3-5 yaş)	%41,75	%40,97	%41,37
Okul öncesi eğitime erişim durumu (5 yaş)	%72,28	%70,04	%71,19
Genel ortaöğretimden yükseköğretime erişim durumu	%38,82	%48,50	%43,53
Mesleki eğitimden yükseköğretime erişim durumu	%50,30	%41,45	%45,99
Okuma Yazma Oranı	%99,30	%95,53	%97,41
Özel eğitim kademelerinde okuyan öğrenci sayısı	1506		
Özel eğitim kademelerinde okuyan öğrenci oranı	%0,88		
Disiplin cezası alan öğrenci oranı	%3,30		

Sakarya'nın, eğitilmiş nüfus dağılımında Türkiye geneli istatistiklerinin üzerinde performans sergilediği alanlar; ilköğretim mezunu oranı, ortaokul ve dengi okul mezunu oranı, lise veya dengi okul mezunu oranıdır. Yükseköğretim veya Fakülte Mezunu, Yüksek Lisans Mezunu oranlarında ise Türkiye genelinden daha düşük performans göstermektedir.

Tablo 24. 2019 yılı verileri açısından öğretmen ve derslik başına öğrenci sayıları

	Öğretmen Başına Öğrenci Sayısı	Derslik Başına Öğrenci Sayısı
Okul Öncesi Eğitim	-	-
İlköğretim	17	21
Ortaokul Eğitimi	15	21
Genel Orta Öğretim	13	20
Mesleki ve Teknik Orta Öğretim	11	21

TÜİK tarafından yayınlanan istatistiklere göre ilin yıllar içerisindeki değişimi aşağıdaki tabloda sunulmuştur [12].

Tablo 25. Sakarya eğitim istatistiklerinin değişimi (2015-2018) [12]

	2015	2016	2017	2018
Genç bağımlılık oranı (%)	32,2	31,63	31,48	31,58
Okuma Yazma Oranı (%)	96,7	96,95	97,18	97,41
Ortaokul sayısı	250	254	263	267
Ortaokul öğrenci sayısı	59.849	63.196	63.213	63.414
Ortaokul öğretmen sayısı	3.490	3.890	3.958	4.001
Ortaokul/ öğretmen başına düşen öğrenci sayısı	16	16	15	15
Ortaöğretim okul sayısı	120	122	134	144
Ortaöğretim öğrenci sayısı	71.099	72.533	71.174	70.398
Ortaöğretim öğretmen sayısı	3.609	3.607	3.771	4.522
Ortaöğretim/derslik başına öğrenci sayısı	28	27	24	20
Ortaöğretim/öğretmen başına düşen öğrenci sayısı	14	15	14	12
İlköğretim okul sayısı	316	299	272	275
İlköğretim öğrenci sayısı	58.830	54.515	55.073	56.880
İlköğretim öğretmen sayısı	3.497	3.439	3.426	3.440
İlk ve ortaokul/derslik başına düşen öğrenci sayısı	22	22	22	21
İlköğretim/öğretmen başına düşen öğrenci sayısı	17	16	16	17

Sakarya İl'inin eğitim açısından zayıf ve kuvvetli yönleri ile alanla ilgili bazı tehdit ve fırsatlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

ZAYIF YÖNLER	KUVVETLİ YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> Eğitilmiş nüfus oranlarının özellikle lise sonrası yüksekokul veya fakülte düzeyinde düşmesi, genç nüfusun lise sonrası yükseköğretime devam etme oranlarının düşük olması Sakarya'da yükseköğretim gören nüfusun toplam nüfus içinde payının Türkiye ortalamasının altında olması Mesleki eğitim ihtiyacının olması Mesleki eğitim artırmak üzere uygulamalar olmakla birlikte etkinliğinin artırılması ihtiyacı devam etmektedir İl Millî Eğitim Müdürlüğü bünyesinde Hayat Boyu Eğitim biriminin olması ve bu birim yoluyla toplumun ihtiyacına yönelik eğitimler sunulmasına rağmen kurslara devam oranları düşük olması Özel Eğitimdeki kadrolu öğretmen sayısının yetersiz olması İlköğretimden ortaöğretime geçişte öğrenci oranlarında düşüş olması ve ilköğretimde %4'lük ayrılmalar yaşanması Bir öğretim yılı içerisinde sanat, bilim, kültür ve spor alanlarından birinde en az bir yıl faaliyete katılan öğrenci oranının istenilen düzeyde olmaması. Disiplin cezaları ve sınıf tekrar oranlarının hedeflenen seviyenin üzerinde olması Kitap okuma sayısının istenen düzeye ulaşamaması Mesleki Eğitimin öğretim sürecinde ekonomiye kattığı katma değer bakımından Türkiye'deki en düşük illerden biri olması Ortaöğretimde sınıf tekrar oranlarımızın hedefin üzerinde olması Özel öğretimin öğrenci payında okul öncesinde istenilen seviyeye ulaşılamaması YGS Sınavlarındaki not ortalamalarının istenilen düzeyde olmama 	<ul style="list-style-type: none"> Eğitim seviyesinin ülke ortalamasının üzerinde olması İldeki 2 üniversitede birçok farklı ülkeden gelen çok sayıda (~3000 öğrenci) yabancı öğrencilerin olması Gençlerle iletişim ve irtibat için Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünde kadrolu olarak görevlendirilmiş "Gençlik Liderleri" uygulaması Kadın ve erkekler bazında okuryazarlık oranının yüksek olması (erkek %99,30, kadın %95,53) Özel Eğitim konusundaki uygulamaların (3 rehberlik merkezi, gezici rehberlik merkezi, öğretmenlere özel eğitim programları, taşıma sisteminden faydalanmaları vb.) güçlü olması 2023 Eğitim Vizyonu doğrultusunda atölye uygulamaları ile öğrencilerin becerilerinin gelişimi yönünde uygulamalar (Tasarım Beceri Atölyeleri yaklaşık 50 okulda açılmış durumda, hedef ise bir okulda en az 2 tane Tasarım Beceri Atölyesi açmaktır) Sakarya Eğitim Akademisi bünyesinde 3 yıldır öğretmenlerin gelişimini güçlendirmek üzere eğitimler sağlanması Okul öncesi eğitime erişim oranlarının son 10 yılda artış göstermesi Okullarda güvenliği sağlamak ve riskleri yönetmek üzere okulların risk durumları değerlendirilerek risk durumuna göre polisler veya özel güvenlik görevlileri yoluyla sürekli kontrol sağlanmış olması Okul ve program türünün çok olması Hayat boyu öğrenme kapsamındaki kursların çeşitliliği ve yaygınlığı Hayat boyu öğrenme kapsamında açılan kursların tamamlanma oranlarının istenilen düzeyde olması SAMEK kurslarında 100 farklı branşta eğitimler veriliyor olması Ulusal ve uluslararası proje hazırlama ve yürütme yetkinliği gelişmiş insan kaynağı Öğretmen başına düşen öğrenci sayısının istenilen seviyede olması Mesleki Eğitimin donanım ve yeterlilik bakımında ülke geneline göre üst sıralarda olması Beyaz bayrak sertifika sahibi okul oranının artması Devamsız öğrenci oranının düşmesi ve okul terklerinin azalması Hizmetlerin yararlanıcılara daha hızlı ve etkili şekilde ulaştırılmasını sağlayacak güncel teknolojik araçlarla sunulması Yükseköğretimle işbirliği kapsamında ilde iki üniversite ve eğitim fakültesinin bulunması Özel okul sayısının artması
TEHDİTLER	FIRSATLAR
<ul style="list-style-type: none"> Okul öncesi eğitimin taşınabilir eğitim imkanından faydalanamıyor olması oranların %90'lara ulaşmasına engel teşkil etmesi Nüfus hareketleri ve kentleşmede yaşanan hızlı değişim Dış göç Bireylerde oluşan teknoloji bağımlılığı İnternet ortamında oluşan bilgi kirliliği, doğru ve güvenilir bilgiyi ayırt etme güçlüğü Toplumda kitap okuma, spor yapma, sanatsal ve kültürel faaliyetlerde bulunma alışkanlığının yetersiz olması Merkezi seçme ve yerleştirme sınavları nedeniyle sadece akademik başarının ön plana çıkması Mesleki ve teknik eğitime ilişkin olumsuz algı Dış etkenlerin (politikacıların, sendikaların) okul yönetimlerine müdahalede bulunmaları Zararlı madde kullanımının artması, madde bağımlılığı için bölgenin riskli olması Aile içi şiddet ve boşanma oranlarındaki artış Fatih projesi alt yapısının tamamlanmaması İkili eğitimin fazlalığı İlde ücretli öğretmen sayısının yüksek olması İlin deprem kuşağı üzerinde yer alması Öğrencilerin rol model alabileceği kişilerin her geçen gün azalması Şehir planlamaları, yeni toplu konut alanlarının bireylerin sosyal gelişimlerine olumsuz etkilerinin artarak devam etmesi 	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya'da ikinci bir üniversitenin yeni kurulmuş olması Eğitim ve öğretime yönelik talebin artması Ulaşım ağı çeşitliliğinin artması Eğitim ve öğretime yönelik teşviklerin varlığı Ailelerin eğitim ve öğretimin kalitesinin artırılmasına yönelik istekli olması Sektörün mesleki ve teknik eğitim konusunda iş birliğine açık olması Eğitimin kalitesinin artırılması için AB programlarının varlığı, hibe ve destekler Büyükşehirlere yakın olması (Jepolitik konumu dolayısıyla) İl demografik yapısındaki çeşitlilik, kültürel zenginlik ve geçişlerin olması İl genelinde kalifiye insan kaynaklarına ulaşabilme imkânlarının yüksek olması İlde sanayileşme oranının yüksek olması ve yeni sanayi bölgelerinin planlanması İlin büyük bölümünün zorunlu hizmet kapsamında olması

F. Kültür ve Turizm

İlde kültür ve turizm açısından mevcut durum ve ilgili temel istatistikler şöyledir;

Tablo 26. İldeki kültürel altyapıya yönelik uygulamalar ve istatistikler [12]

	2015	2016	2017	2018
Halk kütüphaneleri kullanıcı sayısı	172.679	165.901	167.503	184.338
Kitap sayısı	156.734	152.305	160.270	170.310
Kütüphane sayısı	10	10	10	11
Müze eser sayısı	2.362	2.416	3.022	3.079
Müze sayısı	1	1	1	1
Müze ziyaretçi sayısı	88	2.734	4.641	9.137
Sinema salonu sayısı	35	34	41	42
Sinema seyircisi sayısı	891.485	927.387	1.114.686	1.042.374
Tiyatro salonu sayısı	10	7	10	10
Tiyatro seyircisi sayısı	85.032	42.472	29.071	38.723

İlde turizmin durumu tesisler ve turist sayıları açısından aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 27. Sakarya İli'nin turizm kapasitesi

Turizm Kapasitesi		2018
Geceleyen Turist Sayısı	Yerli Turist	258.328
	Yabancı Turist	19.972
	Toplam	278.300
Tesis Sayısı	Turizm yatırım belgeli	13
	Turizm işletme belgeli	15
	Toplam	28
Oda Sayısı	Turizm yatırım belgeli	1970
	Turizm işletme belgeli	1272
	Toplam	3242
Yatak Sayısı	Turizm yatırım belgeli	4139
	Turizm işletme belgeli	2559
	Toplam	6698

- Kıyıları, doğal güzellikleri, şifalı suları ve iklim özellikleri ile Karasu, Kocaali, Sapanca, Akyazı ve Taraklı ilçelerinin Sakarya İlinin turizmde önemli yeri vardır [7].
- İlçeler bazında turizm potansiyeli; Sapanca-Turizm, Akyazı-Kaplıcalar, Taraklı-Tarih
- Sakarya ili göller bakımından da Türkiye'nin en zengin göllerini oluşturan bölgelerden birisidir. İlin en önemli gölü Sapanca Gölü olup, içme ve kullanma suyu temini, su ürünleri, endüstriyel kullanma ve turistik açıdan il için büyük önem taşımaktadır. İlin diğer önemli gölleri arasında; Poyrazlar Gölü, Küçük Akgöl, Büyük Akgöl, Acarlar Gölü, Kamış Gölü yer almaktadır.
- Sapanca'nın güney kesiminde yer alan Soğucak yaylası, Geyve'de Kirpiyan, Taraklı'da Karagöl, Akyazı'da Keremali gibi çok sayıda yayla mevcuttur. Mevcut yaylaların tespiti yapılmış ve toplam 26 adet yayla için, yayla turizmi aksı belirlenmiştir.
- Acarlar Longozu, Sakarya'nın turizmde parlayan yıldızı konumundadır. Longoz çevresinde günöbirlik turizm amaçlı tesisler mevcuttur.

- İl sınırları içerisindeki Sakarya Nehri ile Tarihi İpek Yolu bulunmaktadır. Sakarya ilinin kültür ve turizm açısından zayıf ve kuvvetli yönleri ile alanla ilgili bazı tehdit ve fırsatlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

ZAYIF YÖNLER	KUVVETLİ YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> • Turizm potansiyelinden yeterince faydalanılmaması • Mevcut turizm imkanlarının yeterince tanıtılmaması; marka farkındalığı oluşturulamaması, Şehrin Tanıtım eksikliği • İç turizmin azlığı • Turizm için yeterli tesislerin oluşturulmaması • Fuar ve Kültür-Kongre Merkezi'nin eksikliği • Şehir Müzesi'nin olmaması • Şehir Tiyatrosu'nun olmaması • Akarsu, dere ve göllerin katı ve sıvı atıklarla kirlenmesi • Tarım yapmak için açılan drenaj kanalları açılmasından dolayı göl ve longoz kimliğinin giderek kaybolması • Yaylacılık yapanların turizm konusunda yeterli seviyede alt yapı ve bilincinin olmaması • Yaylalar konusunda bazı mülkiyet ve yönetim meseleleri • Yayla rotalarının bakım istemesi ve arazi araçları dışındakilerin gelmesinin zor olması • Yaylaların birbirine yakın olmasına karşın geçiş yollarının yeterli olmaması • Yaylalarda düzensiz yapıların yapılması ve beton yapılaşmanın yaygınlaşmaya başlaması • Doğa yürüyüşleri için eksikliklerin (rotaların uzun ve yorucu olması, atlı doğa ve bisiklet gezileri için güzergahların belirlenmemiş olması, tabela ve işaretlemelerde eksiklikler olması, altyapı eksiklikleri) olması • Kuş ve Fauna Gözlemciliği potansiyelinden faydalanabilmek için yeterli tanıtımın yapılmıyor olması ve alan kılavuzlarının olmaması • İl'in sportif faaliyetlerdeki eski başarısının olmaması; öne çıkan spor branşlarında tanınırlığın kısıtlı olması ve altyapının yetersiz olması • İlde Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne bağlı 2 tane gençlik merkezi bulunmakta olup 6 tane daha açılması planlanmakta (mevcut merkezlerin kullanımı 7800 kişi olmuştur) • İlde düzenlenen etkinliklerin festivaller ve spor aktiviteleri ile sınırlı kalması • İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile ortak etkinlik düzenlemek için Bakanlık onayının/kararının alındığı uzun bir sürecin uygulanması • Turizm tesislerinde Bakanlık onaylı ve Belediye belgeli tesisler olarak 2 ayrı uygulamanın mevcut olması (Türkiye genelindeki uygulama) • Kültürel etkinlikler için İlde yeterli tesislerin bulunmaması 	<ul style="list-style-type: none"> • İklimin ılıman olması ve dört mevsim turizm potansiyelinin olması • Gelişen turizm çeşitliliği (2020 Dağ Bisikleti Organizasyonu) • Bölgede bulunan Tabiat Parkları (Poyrazlar, İl Ormanı, Kuzuluk) ve turizm potansiyeli (mesire yeri, kamp alanları, kuş gözlem evleri vb.) • Sakarya İl'inin Türkiye'nin önemli büyük şehirlerin ulaşım yolu üzerinde olması (Ankara-İstanbul gibi) ile İstanbul ve Bursa gibi ülkemizin en önemli iki metropol şehrine yakın olması • Acarlar Gölü Longoz Ormanının, sahip olduğu özellikler (farklı ekosistemlerin bir arada olması, endemik ve görselliği yüksek bitkilerin bulunması vb.) ile Türkiye'deki 2 longoz ormanından birisi olması • Sapanca Gölü ve sahip olduğu özellikler (su sporlarına uygun olması, rekreasyon kapasitesinin yüksek olması, olta balıkçılığı için uygun olması, su kalitesi vb.) • Doğa yürüyüşleri programlarının Büyükşehir Belediyesi ve STK'larca düzenli olarak yapılıyor olması • İlde çok sayıda yaylanın bulunması (26 tane) ve yaylaların geniş sahada bulunması, yayla turizmi için olanakların olması (girişimcilerin bulunması, evlerin pansiyon ve benzeri kullanımlar için uygun olması, aktif yaylacılığın devam ediyor olması, bazı yaylaların göl-yayla olması, basit kampçılık imkanları, altyapı imkanları vb.) • Kirleticilerden uzak olması ve iklimin ılıman olması sebebiyle sağlık turizmi için potansiyel alanlar olması • Kamp ve gençlik turizmi için potansiyelin yüksek olması • Sakarya'nın kuş göç yolları üzerinde olması ve çok sayıda yerli kuş türünün bulunması • Sakarya'da çok sayıda sulak alan (göllerin) ve ormanlık alanın bulunması • İle ve il içerisinde ulaşım kolaylığı • İl'in çeşitli bölgelerinde (Gölkent-Ferizli) kuş gözlem kuleleri ve evlerinin bulunması • Karasu'da Limanın olması • Mavi Bayrak Plajı (Karasu (1), Kocaali (1))
TEHDİTLER	FIRSATLAR
<ul style="list-style-type: none"> • Vatandaşların korunan alanlarla ilgili beklentilerinin yüksek olması • Korunan alanlara yerel yöneticilerin korunan alan değil de turizm alanı olarak bakmaları • Sakarya İl'inin tüm doğal güzellikleri, tarımsal faaliyetteki çeşitlilik ve verimine rağmen bir sanayi şehri olması ve sanayinin hızla artış göstermesinden kaynaklanan olumsuzluklar • Sapanca bölgesindeki çarpık kentleşme • Sapanca'nın tamamının içme suyu havzası içerisinde ve bir kısmının doğal sit alanı içerisinde olması nedeniyle farklı statülerinin olması ve gölde birçok kamu kurumunun söz hakkının olması • İstanbul'a yakınlığından dolayı inşaat sektörü için gerekli olan kum vb. madenlerin Sakarya İl'inden karşılanması sonucu sulak alanlarla ilişkili madencilik faaliyetlerinin yoğun olması ve bundan kaynaklanan olumsuzluklar • Bilinçsiz ve kaçak avcılık yapılması • Sapanca Gölü'nün kirlenmesi ve kentleşme baskısı • Göllerin evsel- endüstriyel atık sularla kirlenmesi, tarımsal faaliyetlerden kaynaklı kirleticilerle sulak alanların kirlenmesi • Sulama vb. faaliyetlerle göllerde su miktarının azalması 	<ul style="list-style-type: none"> • Sağlık Turizmi potansiyeli (jeotermal kaynaklar) • Doğa Turizmi potansiyeli (yaylalar, göl vb.) • Alternatif turizm potansiyeli (spor turizm, karavan turizm, av turizm vb.) • Tarih turizmi potansiyeli (Sakarya Köprüsü, Justinianus Köprüsü, Taraklı Evleri, Harmantepe Kalesi gibi) • Ücretsiz/ücretli tanıtım fırsatlarının olması • Doğa ve çevre bilincinin gelişmesi • Doğa turizmine ilginin artması • Sapanca'nın yüksek standartlarda turizm tesislerine sahip olması ve bilinirliğinin yüksek olması • Doğa yürüyüşleri ile beraber fotosafari yapılabilecek görsel materyallerin yüksek olması • Seyahat acenteleri, kulüpler ve dernekler tarafından doğa yürüyüşü organizasyonlarının yapılıyor olması • Profesyonel rehber ve ekiplerin bulunması, • Ülkenin sosyoekonomik yönden en zengin ve nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu Marmara bölgesinde yer alması

G. Tarım ve Hayvancılık

Sakarya İlinin tarım ve hayvancılık açısından mevcut durumu ve ilgili temel istatistikler şöyledir;

- Sakarya’da, tarım sektörünün Gayrisafi Yurtiçi Hasıla (GSYH) içindeki payı %8, 8’dir. Bu oran, Türkiye ortalaması (%7,5) ve TR42 Bölgesi (% 4,1)’nden daha yüksektir [13].
- İlin tarımsal üretim değerinin Türkiye’nin tarımsal üretim içindeki payı %3,1 dolayında olup 14.sıradadır. Marmara bölgesi içinde tarım sektöründe %24 pay ile ilk sırada yer almaktadır [5].
- Sakarya’da tarımsal alanlarının en büyük bölümünü tarla arazileri ve fındık alanları oluşturmaktadır. Geri kalan kısımlarını ise kavak ağacı, sebze ve meyve alanları oluşturmaktadır [10]. Tarım alanlarının dağılımı aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 28. Tarım Alanlarının Dağılımı 2018 yılı [11]

Tarım Alanı 2018 Yılı Verileri	Dekar	%
Tarla Arazisi	841.510	38,2
Sebze Arazisi	79.941	3,6
Meyve Arazisi	881.205	40,0
Fındık	734.424	33,4
Bağ	48.108	2,2
Diğer Meyveler	98.673	4,5
Kavak	204.500	9,3
Diğer Kullanım Amaçlı Arazi (süs bitkisi arazisi, tescilli yapılmamış alanlar, vafını kaybetmiş tarım arazisi)	193.244	8,8
Toplam	2.200.400	100

- İlinde tarım alanında ürün grubu bazında Türkiye ve Bölge düzeyinde sıralama durumu; Fındık üretiminde ülkede 2. ve bölgede 1.sırada yer almaktadır. Et Tavukçuluğu alanında ise ülkede 2.sırada iken bölgede 1.sıradadır. İl, ayva ve dış mekân süs bitkisinde ise hem bölgede hem de ülkede 1.sıradadır. Mısır üretimi açısından ise bölgede 1.sırada olan Sakarya İli ülkede 6.sırada yer almaktadır [12].
- Sakarya; Fındık, Mısır, Ayva ve Dış Mekân Süs Bitkiciliği ülke ekonomisine önemli katkılar sağlamaktadır [5].
- İlin kuzeyinde fındık, orta kuşakta tarla ziraatı, güneyinde meyvecilik hakimdir [10].
- Sakarya İli’nde en son 2001 yılında yapılan Tarım Sayımı rakamlarına göre 59.521 tarımsal işletme bulunmaktadır. İlde bulunan İşletmelerin %28’i 20 dekarın altında arazi büyüklüğüne sahiptir. Elli dekarın altında araziye sahip işletmelerin oranı %77’dir. Yüz dekarın üzerinde araziye sahip işletmelerin oranı ise çok az olup %2’dir.
- Fındık, Sakarya’da bitkisel üretim değeri içinde en fazla üretim değeri olan üründür. Türkiye’de fındık ocaklarının %9,9’u Sakarya’da bulunurken, üretiminin %18,4’ü Sakarya ilinden gelmektedir. İlçeler itibariyle incelendiğinde en fazla Karasu, Kocaali, Hendek, Akyazı, Ferizli, Kaynarca ve Karapürçek ilçelerinde yetiştirilmektedir [13].
- Türkiye’de 2016 yılı itibariyle 126. 400 ton ayva üretilmiş olup, bu miktarının %57’si Sakarya

ilinde üretilmiştir. Sakarya'da en fazla ayva yetiştiriciliği, Geyve ve Pamukova ilçelerinde yapılmaktadır. Geyve ve Pamukova ilçelerindeki üretim, Sakarya ili toplam ayva üretiminin %94'ünü, Türkiye ayva üretiminin %54'ünü gerçekleştirmektedir [13].

- İhracatta lider olan ülke Hollanda olup, dünya ayva ihracatının %57'si, sınırları içerisinde ayva ağacı bile bulunmayan Hollanda tarafından gerçekleştirilmektedir. Türkiye'nin ayva ihracatındaki payı ise sadece %20'dir. Hollanda ayvayı Türkiye'den ithal etmekte ve tekrar ihracat (reexport) yaparak bu liderliği kapmaktadır [13].

- Türkiye'de 2016 yılı itibariyle 48. 581 dekar alanda süs bitkisi yetiştiriciliği yapılmaktadır. Sakarya'da ise üretim alanı 10. 690 dekar olup, Türkiye içindeki payı %22'dir. Sakarya, süs bitkileri üretim alanı açısından İzmir ile birlikte Türkiye'de en fazla üretim alanına sahip ildir [13].

- Dış mekân süs bitkilerin üretiminde Arifiye-Sapanca-Pamukova için gelecek vadetmektedir.

- Sakarya'da 2000'li yıllarda üretim desenine giren kivi, 2016 yılı itibariyle yaklaşık 2 bin dekar alanda, 605 ton üretilmiştir [13].

- İldeki tarımsal gelirden en yüksek pay hayvancılık sektöründe (broiler) tavukçuluğa aittir. Meyvecilik gelirleri içinde en büyük payı fındık ve ayva almaktadır [5].

- Hayvancılık faaliyetleri, özellikle büyükbaş hayvan besiciliği, süt üreticiliği ile broiler tavuk üreticiliği alanlarında artış göstermiştir [10].

- Sakarya; Hayvansal üretimde Tavukçuluk sektörü ile öne çıkmaktadır. Hayvansal üretim ilin sektörel üretim değerinin %50,9'unu oluşturmaktadır [5].

- Tarıma dayalı sanayi işletmeleri küçük ve orta ölçekli işletmeler olup, faaliyet kollarına göre en yüksek payı gıda sektörü almaktadır. Gıda sektörü içerisinde en fazla ağırlığı ise un ve unlu mamuller, bunu sırasıyla fındık mamulleri, şeker mamulleri, süt ve süt ürünleri, kanatlı et ürünlerinin işlenmesi izlemektedir. Bu faaliyet dalları dışında sayıları az olmakla birlikte kuruyemiş ve çerezler, bisküvi, çikolata ve kakaolu ve benzeri ürünler, alkolsüz içecekler, sebze ve meyve işleme ve diğerleri yer almaktadır [10].

- Sakarya'da tarım-sanayi ilişkisi gelişmiştir. Tarım üretimi ile sanayi üretimi arasında sıkı bağlar vardır. Şeker pancarı üretimi-şeker sanayi, ormancılık- orman ürünleri sanayi, besicilik-et ürünleri sanayi, fındık üretimi- fındık işleme sanayi, mısır üretimi-mısır işleme sanayi tipik örneklerdir [10].

- İldeki Tarım ve Tarımsal Pazarlama Örgütleri; Sakarya Ticaret Borsası, Tarımsal Kalkınma Kooperatifi (91), Tarım Kredi Kooperatifi ve Birlikleri (36), Tarım satış Kooperatifi ve Birliği (8), Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği (13), Pancar Ekicileri Kooperatifi (1), Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifi (2), Kırmızı Et Üreticileri Birliği (2), Süt Üreticileri birliği (11), Kanatlı Hayvan Eti Üreticileri Birliği (3), Arı Yetiştiricileri Birliği (1), Sapanca Dış Mekan Süs Bitkileri Kalkınma Kooperatifi (1) [10], Arifiye Süs Bitkileri Birliği(1), Sakarya İli Süs Bitkileri Yetiştiricileri Birliği (1).

- TÜİK'in 2019 verilerine göre Sakarya'daki 1676 Bin dekar tarım alanlarının 682 Bin dekarı ekilmektedir. İlde 179 Bin büyükbaş ve 73 Bin ise küçükbaş hayvan bulunmaktadır.

Tablo 29. Sakarya İli Tarım Alanlarının ürün Gruplarına Göre Dağılımı [12]

	Toplam İşlenen Tarım Alanı ve Uzun Ömürlü Bitkiler (Hektar)	Toplam İşlenen Tarım Alanı (Hektar)	Ekilen (Hektar)	Nadas (Hektar)	Sebze (Hektar)	Toplam uzun ömürlü bitkilerin alanı (Hektar)	Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkilerinin Alanı (Hektar)	Bağ Alanı (Hektar)	Zeytin Ağaçlarının Kapladığı Alan (Hektar)	Yem Bitkileri (Hektar)	Süs Bitkileri Alanı (Hektar)
2018	167.305	78.930	69.914	108	7.828	88.375	82.665	4.985	725	25.319	1.081
2017	169.877	82.731	73.406	107	8.118	87.146	81.661	4.761	725	25.349	1.100
2016	168.952	82.263	72.962	169	8.064	86.688	81.296	4.661	731	25.055	1.069
2015	174.531	89.336	79.882	128	8.275	84.860	80.343	4.034	482	28.329	1.052

- Sakarya ilinin coğrafi işaret aldığı ürünler Adapazarı İslama Köftesi (26.10.2009) ve Adapazarı Dartılı Keşkek (26.10.2009) olup, Adapazarı Beyaz Kestane Kabağı'na ise coğrafi işaret almak için başvuru yapılmıştır [13].

Sakarya İli'nin tarım ve hayvancılık açısından zayıf ve kuvvetli yönleri ile alanla ilgili bazı tehdit ve fırsatlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

ZAYIF YÖNLER	KUVVETLİ YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> • Tarımsal işletmelerin küçük ve çok parçalı olması • Tarımsal işletmelerin 50 dektardan daha az araziye sahip olmaları • Tarımsal ürünlerin işlenmesinde yetersizlik • Üreticilerin tarımsal üretimden yeterli düzeyde gelir elde edememeleri ve sürdürülebilir tarım uygulamalarının yetersiz olması • Üreticilerin kamu, özel sektör, ticaret ve hizmet gibi tarım dışı sektörlerde çalışmak zorunda kalması • Katma değeri yüksek tarımsal üretime geçilmemiş olması • Gıda kayıpları konusunda bir izleme ve değerlendirme bulunmaması • Tarımsal ürünlerde fındık ve üzüm dışında rekolte tahminleri, sayımlar vb. verimlilik değerlendirmeleri yapılmaması • Ürün ihtisas borsası eksikliği, lisanslı depoculuk ve soğuk hava depolarının yeterli olmaması • Sürdürülebilir tarım açısından toprak özelliğini korumak ve iyileştirmek üzere politikaların olmaması • Tarım ve hayvancılık işletmelerinin ruhsat sorunları • Çiftçilerin eğitim ihtiyacının olması • Pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olması • Tarımsal atıkların yarattığı sorunlar • Sürdürülebilir tarım, dayanıklı tarım ve toprak kalitesinin sürekli artırılması konusunda ARGE imkanı ihtiyacı bulunmaması • Bölgede yetiştirme potansiyeli olan tarım ürünlerinin üretimine yönelik belirli bir politika ve bu politika doğrultusunda uygulamalar olmaması • Büyükşehir yasası ile eskiden köy olan bölgelerin mahalle olması nedeniyle hayvancılığın güçleşmesi ve küçük çaplı hayvancılık yapanların azalması • Su kaynaklarının etkin kullanılamaması, su kirliliği ve bazı bölgelerde drenaj sorunlarının olması • Tarımsal sulamada su tasarrufu sağlayacak sistemlerin yaygın olarak uygulanmaması • Mera yönetiminin uygulanmaması • Tarımda üretici örgütleri açısından sivil toplum kuruluşu örgüt enflasyonunun söz konusu olması ve mevcut örgütlerin etkinliğinin, işbirliğinin yetersiz olması • Yöresel ürünlerin markalaşmasının yetersiz olması • Sakarya ayvasının Hollanda tarafından bazı tasnif ve paketlenme işlemlerinden sonra dünyaya daha yüksek fiyata satılarak ayvada katma değer Hollanda tarafından alınması • Çiftçilerin tarımda kalma ve üretimi sürdürme arzusuna rağmen koşullar nedeniyle göç etme veya tarımsal üretimden vazgeçme durumunda kalması • Sakarya Mısır Araştırma Enstitüsünün tescil edilmiş mısır tohumunun çiftçi düzeyinde kullanımının nadir olması 	<ul style="list-style-type: none"> • Verimli tarım alanları/toprak yapısı (İlin toplam alanının %49'u) olması • İlerdeki çiftçilerin bilgi, ilgi, eğitim, bilinç, farkındalık ve duyarlılık açısından ileri seviyede olması • İilde bulunan nitelikli çiftçiler ve ileri teknik uygulamalar ile tarım arazilerinin verimli kullanılması • Yılda en az iki ürün hasatının yapılabilir olması • İklim avantajı (sulama yapmadan sulanabilir alan verimliliğine sahip olmak); dünyada tarımda lider üretici ve ihracatçı ülke olan Hollanda iklimine benzer özellikler göstermesi, hatta aylık yağış ortalamaları itibarıyla Hollanda'dan daha fazla yağış alması • Organik Tarım, İyi Tarım uygulamalarının olması • Süs bitkiciliği, kanatlı hayvan ve gelişmeye müsait tarım sektörlerinin varlığı • Fındık üretimindeki rekolte ve Türkiye'de 2.sırada olması • Ayva üretiminde Türkiye'de %70 oranında ihtiyacı karşılıyor ve 1. sırada olması • Tarım alanlarını korumak üzere Toprak Koruma Kurulu'nun olması • Şerh ile kayıt altına alınan toprakların kullanım kararlarının Toprak Koruma Kurulu yoluyla verilmesi • Tarımsal ürünlerin değerlendirilmesi ve pazarlanması konusunda ilde bulunan tarım ile ilgili kurum ve kuruluşlar, odalar, borsalar, kooperatifler, üretici birlikleri vb. açısından zengin bir yapının olması • İilde tarım makineleri ve araçları üretiminin yoğun olması • Türkiye'de ilk Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Birliği'nin Sakarya'da kurulmuş olması • Pamukova, Geyve, Adapazarı ve Hendek ilçelerinde ticari olarak sebzeçiliğin yapıyor olması • Doğu Marmara bölgesinde tarıma dayalı sanayi üretiminde Sakarya İlinin ilk sırada yer alması, • İilde tohum ve fide, sebze ve meyve üretiminde artış olması • OSB'ler içinde tarıma dayalı sanayi işletmelerinin sayısının fazla ve faaliyet alanlarının çeşitli olması • Sakarya Mısır Araştırma Enstitüsü'nün 1926 yılından beri çalışıyor ve mısır araştırmaları konusunda ülkesel koordinatör olması ile 24 adet tescil edilen çeşidinin olması

TEHDİTLER	FIRSATLAR
<ul style="list-style-type: none"> • Tarım topraklarının tarım dışına çıkması • Tarım ve sanayinin aynı anda mevcut olması nedeniyle tarım alanlarının sanayi amacıyla kullanılması • İldeki yapılaşma nedeniyle tarım alanlarının azalması • İklim değişikliği ve küresel kuraklık vb. etkenleri tarım alanlarını tehdit etmesi • Otoyol planları gibi ulusal planlar yapılırken verimli tarım arazilerinin dikkate alınmaması • Büyükşehir Yasası'nın tarım ve hayvan yetiştiriciliğini olumsuz etkilemesi ve ruhsatlandırmayı güçleştirilmesi • Tarıma verilen desteklerden Sakarya'nın yararlanamadığı kalemler ve projeler olması; Bölgeye uygun destekleme politikalarının olmaması, IPARD kapsamında verilen desteklerden yararlanamıyor olması • Çiftçilerin alternatif işlerinin olması nedeniyle çiftçiliğe yeterli önem göstermemesi • Köydeki yaşam koşulları nedeniyle genç ve çocuklu nüfusun köyde kalmasının güç olması • Tarım ürünlerinin tüketiciye ulaşmada aracı yapıların olması • Mevcut kooperatif kanununun iyileştirilme ihtiyacının olması (örn: aynı konu ve özellikte aynı mahallede birden fazla kooperatif kurulması nedeniyle çıkar çatışmasına neden olması gibi) • Tarımsal üretimin tarla bitkilerinden daha çok bahçe bitkilerine, meyvecilik, sebze ve baharat alanına yönelmesi • Nüfus artışına göre tarımsal nüfusun daha düşük düzeyde artması • Köyde yaşamının tercih edilmiyor olması • Hayvancılıkta ruhsatlandırmanın zor olması (10 dönüm şartı gibi) nedeniyle hayvancılık desteklerinden yeterince faydalanılmıyor olması • İlde yetiştirilen ürünlerin hemen hemen tümünün piyasalarında aksaklıklar olması; fiyat istikrarsızlığı, piyasa belirsizliği, girdi ve ürün satışında tek başına piyasayı belirleyen büyük şirketlerin olması, üreticinin söz hakkının olmaması • İlde ve bölgede ABD kökenli küresel güce sahip büyük mısır firmalarının bulunması ve bu firmaların yayım ağlarının çok güçlü olması 	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya'nın tarım potansiyelinin yüksek olması ve bölgenin kalkınması için büyük önem arz etmesi • Tarımsal ürünlerin talebinin yüksek olması • Tarım ve sanayinin aynı anda mevcut olması nedeniyle tarıma dayalı sanayi potansiyelinin olması • Coğrafi konumun sağladığı lojistik (yük taşıma) imkanları (Karasu Limanı, D100 Karayolu, Otoyol vb.) ve çeşitliliği (karayolu, denizyolu, demiryolu taşımacılığı) • İlin Marmara Bölgesinde bulunması, metropollere yakınlık ve çevre illerdeki ürünlerin değerlendirilmesi açısından merkezi konumda olması • Sakarya Dış Mekan Süs Bitkiciliği üretiminde uluslararası nitelikte lider olma potansiyeline sahip olması • Arazilerin küçük ve bölünmüş olması nedeniyle tarımsal üretimin tarla bitkilerinden bahçe bitkilerine doğru yönelmesi, sebze üretiminin önemli bir faaliyet alanı olması • Dünyanın en geniş 3.tohum deposunun olması • Kooperatifçiliğin etkin hale getirilmesiyle çiftçiliğin güçlendirilebilmesi • Tarım ürünlerinin dış ticareti giderek işlenmiş tarım ürünlerine doğru yönelmesi • Tarım ve tarıma dayalı sanayi ürünlerinin tüketiciye kolay bir şekilde ulaşabilmesi için tarıma ve tarımsal pazarlamaya yön veren aracı örgütlerin katkısı ve ilin bu açıdan oldukça çeşitliliğe sahip olması • Tarımsal makinelerin desteklenmesi • Sürdürülebilir tarım uygulamaları kapsamında yetiştiricilerin eğitimi, denetlenmesi, desteklenmesi (ticari, havza bazında belli ürün gruplarına yönelik, ilçelere göre farklı destekler, Organik Tarım ve İyi Tarım destekleri vb.) gibi uygulamalar

H. Şehir Yönetimi ve Yönetişim

Şehir yönetimi ve yönetişim açısından zayıf ve kuvvetli yönleri ile alanla ilgili bazı tehdit ve fırsatlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

ZAYIF YÖNLER	KUVVETLİ YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> Kurumlar arasında ortak çözümlerin üretilmesi gereken alanlar olmasına rağmen bunun için ortak çalışma ve ortak projeler üretme kültürünün zayıf olması (kurumlar arası iletişim eksikliği ve ortak stratejik hedeflerin olmaması) Bürokrasi ile koordinasyonun eksik olması Kurumlarda özellikle yönetim ve karar alma süreçlerine katılım konusunda paydaş odaklılığın yeterince benimsenmemiş olması Kurumlar bazında kullanılan kaynakların etkinliğinin değerlendirilmiyor olması Kurumların topluma karşı yeterince şeffaf olmaması, hesap verme kültürünün/alışkanlığının zayıf olması İldeki kurumların bir araya gelmesinin zor olması Kurumların yaptığı uygulamalar vb. açısından birbirinden haberdar olmaması İldeki kurumların yetkileri ve görev dağılımında problemler yaşanması Kurumların dayandığı yasal yükümlülüklerden kaynaklı olarak kurumsal politikalarda ve uygulamalarda farklılıklar (tutarsızlıklar) yaşanması (örn: imar barışının tarım ve afet yönetimi açısından çatışma yaratması gibi) Kurumların veri altyapılarının iyileştirilmesi ihtiyacı ve veri paylaşımı konusunda koordinasyonun yetersiz olması Kurumlar arasında bilgi paylaşımının kolay olmaması; bazı kurumlar buna açık iken bazı kurumlarda ise bu problem olabiliyor Kurumların "ortak hedefler" etrafında bir araya gelmiyor olması Merkezi yönetim nedeniyle yereldeki inisiyatifin az olması Yerel kuruluşların ortak çalışması daha kolay olurken merkezi yönetilen kuruluşlar için ortak hareket etmenin güç olması İl Planlama ve Koordinasyon Kurulu yoluyla yapılan yatırım izlemelerinin periyodunun uzun olması, yatırımlarla ilgili hızlı hareket etme ve çevik şekilde çözümlerin uygulanması gerekliliği Şehirdeki kurumlarda kadın yönetici sayısı yetersiz sayıda olması 	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya ilindeki kurumlar bünyesinde, kurumlar tarafından sağlanan hizmetler bazında bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanım alışkanlığının olması Sakarya ilinin içerisinde olduğu işbirliklerinin etkin ve verimli şekilde yönetilmesi örneklerinin olması Kurumlar arasında ortak kullanılan bilgi sistemlerinin olması (e-devlet kapsamında SGK bilgi sistemi, GÖCNET gibi) Uzaktan eğitim imkanlarını kullanan kurumların (SGK, İl Millî Eğitim Müdürlüğü vb.) olması İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün Bakanlık ve ildeki diğer okullarla bilgi paylaşımını yaptığını birçok bilgi sistemi (e-okul, EBA, EYAYGIN, EBYS, PBS vb.) kullanılmaktadır. Özellikle EBYS tüm okul ve kurumlarla yazışmada yoğun olarak kullanılmaktadır. İl Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün faaliyet alanlarıyla ilgili olarak kullandığı özel bilgi sistemlerinin (Tarım Bilgi Sistemi, Veteriner Bilgi Sistemi) olması Afet Yönetimi amacıyla tüm kurumların ortak kullandığı özel bilgi sistemi (AYDES) kullanılıyor olması Kurumların gerekli durumlarda kamuoyu ile bazı bilgileri (toplama alanları, barınma alanları, su kesintileri vb.) paylaşıyor olması Tüm kurumlardaki zorunlu uygulama olan CİMER dışında kendilerine özgü bilgi edinme ve paydaşlarla iletişim uygulamalarının olması (bilgi@saski.gov.tr, 155 telefon vb.) İl Planlama ve Koordinasyon Kurulu tarafından ve İLYAS (İl Yatırım Takip Sistemi) yoluyla ildeki projeler 3 ayda bir yapılan toplantılarla izlenmesi ve değerlendirilmesi Bazı kurumlar tarafından alana özel uluslararası toplantıların ve fuarların takip edilmesinin, örnek uygulamaların izlenmesini ve küresel ortaklık kültürünün güçlenmesini sağlaması
TEHDİTLER	FIRSATLAR
<ul style="list-style-type: none"> Kurumlar yoluyla ile sağlanan finansal kaynakların bütünsel olarak yönetilmemesi 	<ul style="list-style-type: none"> Sunulan hizmetlerin bilişim teknolojileri tarafından desteklenmesi Sanayi 4.0 ve bu kapsamda geliştirilen teknolojiler

KAYNAKLAR

1. 11.Kalkınma Planı Yerel Toplantıları Sakarya Yerel Paydaş Toplantıları Sonuç Raporu, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı, Mart 2018.
2. Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Sakarya İl Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi ve 2018 Yılı Eylem Planı, Ocak 2018.
3. Ekonomi İstişare Toplantısı Sonuç Raporu, Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası, 26-27 Ekim 2018.
4. Sakarya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, 2018 Sakarya İşgücü Piyasası Araştırma Raporu, 2018.
5. Sakarya Ekonomik Görünüm Raporu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Dr. Adem AKBIYIK, 2019.
6. Sakarya İli 2017 Yılı Çevre Durum Raporu, Sakarya Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Sakarya, 2018.
7. Sakarya İli Doğa Turizmi Master Planı Taslağı 2013-2023.
8. Sakarya İli Meslek Kuruluşları Şehrin Öncelikli Sorunlarına Yönelik Tespitler ve Çözüm Önerileri Raporu, Şubat 2019.
9. Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası, Sakarya İli SWOT Analizi Çalıştay Sonuç Raporu, Şubat 2018.
10. Sakarya'nın Tarım ve Tarıma Dayalı Sanayi Ürünleri Sektörü Raporu, Doç.Dr. Selim İNANÇLI, Raportör Fatih FAYDALI, Sakarya Ticaret Borsası, 2017.
11. T.C. Sakarya Valiliği İl Brifingi, Şubat 2019.
12. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Sakarya İli Verileri, Ulaşım tarihi 3 Kasım 2019.
13. Türkiye Ziraat Odaları Birliği Sakarya İli Tarım Sektör Raporu: Mevcut Durum, Strateji, Hedef ve Eylem Planı, Prof.Dr.İlkay Dellal, Prof.Dr.Gürsel Dellal, Araş.Gör.F.İlknur Ünüvar, Ankara 2018.

EKLER:

EK 1. Sakarya İli özdeğerlendirme çalışması görüşme planı

Toplantı Günü	Saat	Toplantı Gündem Konusu	Toplantıya Katılacak Kurumlar/Kuruluşlar	Katılımcılar
8 Ekim 2019	13.30-17.00	<ul style="list-style-type: none"> Doğal Kaynaklar ve Kaynak Tüketimi Gıda Güvenliği ve Beslenme Enerji Yönetimi Şehirleşme 	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Halil ÖZTÜRK-Kentsel Dönüşüm Şb.Müd.
9 Ekim 2019	09.30-12.30	<ul style="list-style-type: none"> Sağlık ve Kaliteli Yaşam Gıda Güvenliği ve Beslenme 	İl Sağlık Müdürlüğü	Dr. Serdar DEĞİRMENCİ-Sağlık Hizmetleri Başkanı Dr. Yasin ÇATALBAŞ-Halk Sağlığı Bşk.Yrd.
9 Ekim 2019	13.30-17.00	<ul style="list-style-type: none"> Sanayi, İstihdam ve Girişimcilik Eğitim ve Kültür Doğal Kaynaklar ve Kaynak Tüketimi Şehirleşme 	Sakarya Büyükşehir Belediyesi	Veysel ÇIPLAK-Strateji Geliştirme Daire Bşk. Nihat ÇELİK-Stratejik Yönetim Şb.Müd. Arzu SAYGINER ÇİL-Araştırma ve Kaynak Geliştirme Şb.Md
			İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Ömer KARADENİZ-Uzman Eşref ÇINAR-Bilgisayar İşletmeni
			SASKİ (ADASU)	Hüseyin PEHLİVANOĞLU-Strateji Geliştirme Daire Bşk. Betül YALINKILIÇ- Strateji Planlama Şb.Müd İbrahim EYMEN
10 Ekim 2019	09.30-12.30	<ul style="list-style-type: none"> Gıda Güvenliği ve Beslenme Doğal Kaynaklar ve Kaynak Tüketimi Tarım ve Hayvancılık Şehirleşme 	İl Tarım ve Orman Müdürlüğü	Ümit EROL-İl Müd.Yrd. İbrahim ARABACI-Bitki Sağl.Şb.Müd. Nurcan BİLGİÇ-Gıda Şb.Müd.
			İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü	Ömer Baran CENGİZ Dr Özge Aktaş PANTA-Arama ve Kurtarma Birlik Müd.V. Mustafa AVCI-Sivil Savunma Uzmanı Sadi ŞENTÜRK-İnşaat Müh. Emre ALTUNTOP-Harita Müh. Yusuf TUNALI
10 Ekim 2019	13.30-17.00	<ul style="list-style-type: none"> Sanayi, İstihdam ve Girişimcilik 	Ticaret Sanayi Odası	Elif SAĞIROĞLU
			Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	Mustafa AYDIN Fatih KUŞCAN
			Ticaret İl Müdürlüğü	Burhan DUMAN
			İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü	Aykut KÖK-İl Planlama ve Koord. Müd.
			MARKA	Şevket KIRICI-Koordinatör Muttalip PEKER-Uzman Murat UNCULOĞLU-Uzman
KOSGEB	Onur KURTÇU-Müdür			
11 Ekim 2019	09.30-12.00	<ul style="list-style-type: none"> Eğitim ve Kültür 	İl Millî Eğitim Müdürlüğü	Adem DOĞAN-Destek Hizmetleri
			Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü	Paşa ODABAŞ-Eğitim, Sosyal ve Kültürel Faaliyetler Şb.Müd. Sebahattin KARAKOÇ-Gençlik Faaliyetleri Birimi Şb.Müd.

Toplantı Günü	Saat	Toplantı Gündem Konusu	Toplantıya Katılacak Kurumlar/Kuruluşlar	Katılımcılar
11 Ekim 2019	13.30-17.00	<ul style="list-style-type: none"> • Sosyal Yapı • Sanayi, İstihdam ve Girişimcilik • Şehirleşme 	İl Emniyet Müdürlüğü	İl Emniyet Müd.Yrd. Arzu KOÇAK-Olay Yeri İnceleme Şb.Müd.V.Kom. Yrd. Meltem OMAK
			Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Musa ZOR –Sakarya Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müd. V.
			İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü	Mustafa KAPLAN-Şef
			İl Göç İdaresi Müdürlüğü	Hülya KORKUT-İl Göç İdaresi Müd.V.
			Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü	Cihan AKMAZ-Şube Müd.
			Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü	İdris AYDIN-İl Müd.Yrd. Yaşar SALTİK-Performans Yön.Sorumlusu

EK 2. Sakarya İli ve İlçelerinin öne çıkan doğa turizmi değerleri matrisi

	Adapazarı	Arifiye	Erenler	Akyazı	Ferizli	Geyve	Hendek	Karapürçek	Karasu	Kocaeli	Kaynarca	Pamukova	Sapanca	Serdivan	Taraklı	Söğütü
Rafting				X		X				X						
Kanyon yürüyüşü															X	
Mağaracılık										X	X	X	X		X	
Dağ bisikletçiliği		X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X
Denizel değerler									X	X	X					
Dağ-yayla gezisi imkanı				X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	
Fotosafari	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Yaylada konaklama/ kamping				X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	
Düzenlenmiş doğa gezisi rotası				X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	
Pansiyonculuk									X	X			X		X	
Aktif yaylacılık				X		X	X	X				X	X		X	
Kuş gözlemciliği imkanları		X							X		X		X	X		X
Sportif olta balıkçılığı imkanları	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Milli park vb. sahalar				X									X			X
Estetik şelale bulunan yerler						X			X				X			
Estetik göl/baraj olan yerler		X		X	X				X		X		X	X	X	X
Botanik gezilerine uygun saha				X		X	X		X	X	X	X	X		X	
Tescilli avlak sahası						X				X		X			X	
Yaban hayatı geliştirme sahası									X		X					
İzole ilginç ekosistemler									X		X					
Ormanaltı florası tanıma gezi imkanı				X		X	X	X	X	X	X	X	X		X	
Endemik bitkilerin gözlemi									X		X					
Köy pazarları (orman meyvelerinden reçel marmelat, kurutulmuş meyve satılması kaydıyla)						X	X	X				X			X	
Çayır şeklinde gruplanmış dağ çiçekleri gezisi (görselliği yüksek olacak)				X		X	X					X	X		X	
Dokusu bozulmamış kırsal miras gezisi (köyler)						X						X			X	
Yayla gezisi imkanı				X		X	X					X	X		X	
Tarihi eserler, sit alanı	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

	Adapazarı	Arifiye	Erenler	Akyazı	Ferizli	Geyve	Hendek	Karapürçek	Karasu	Kocaeli	Kaynarca	Pamukova	Sapanca	Serdivan	Taraklı	Söğütü
Şelale görme imkanı						X			X				X			
Peyzaj değeri yüksek yerler, fotoğrafik yerler	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Jeolojik ve jeomorfolojik değerler															X	
Kanyon görme imkanı															X	
Botanik gezisi imkanı				X		X	X					X	X		X	
Bakir orman gezisi				X		X	X					X	X		X	
Atla geziye uygun				X		X	X					X	X		X	

Sakarya'nın doğa turizmi açısından öne çıkan ilçeleri;

- Akyazı (Yaylalar, doğa yürüyüşü, fotosafari, kaplıca, Kuzuluk tabiat parkı, su sporları)
- Geyve (Yaylalar, doğa yürüyüşü, fotosafari, kırsal miras, şelale, köy pazarları)
- Hendek (Yaylalar, doğa yürüyüşü, fotosafari, olta balıkçılığı, köy pazarları, kış sporları)
- Karasu (Yaylalar, doğa yürüyüşü, fotosafari, şelale, Acarlar Gölü Longoz Ormanı–YHGS, kuş gözlemciliği, sahil şeridi, pansiyonculuk)
- Kaynarca (Acarlar Gölü Longoz Ormanı –YHGS, kuş gözlemciliği, fotosafari)
- Kocaeli (Yaylalar, doğa yürüyüşü, fotosafari, sahil şeridi)
- Pamukova (Yaylalar, doğa yürüyüşü, fotosafari, köy pazarları)
- Sapanca (Yaylalar, Sapanca gölü, doğa yürüyüşü, İl Ormanı Tabiat Parkı, fotosafari, su sporları, şelale, pansiyonculuk)
- Taraklı (Yaylalar, doğa yürüyüşü, fotosafari, kaplıca, tarihi miras, köy pazarları, ekoturizm, kanyon, pansiyonculuk, kamping)

EK 3-Yaşanabilirlik Alt Endeksi değişkenleri

- Suçun işlendiği ile göre bin kişiye düşen cezaevine giren hükümlü sayısı
- İlin net göç hızı
- İlde bin kişi başına düşen uzman hekim sayısı
- İlde bin kişi başına düşen hastane yatağı sayısı
- İlde bin kişi başına düşen otomobil sayısı
- İlin hava kalitesi değeri
- İldeki kaba boşanma hızı
- İlde bin kişi başına düşen mobil telefon aboneliği sayısı
- İlde bin kişi başına düşen mobil genişbant internet aboneliği sayısı
- İlde bin kişi başına düşen sabit genişbant internet aboneliği sayısı
- İlde bin kişi başına düşen kablo TV aboneliği sayısı
- İldeki iç hat yolcu sayısı
- İlde bin kişi başına düşen sinema ve tiyatroya gidenlerin sayısı
- İlde süper ligde ili temsil eden futbol takımı varlığı
- İlde bin kişi başına düşen spor kulübü sayısı
- İldeki haberleşme-ulaştırma alanında yapılan kamu yatırımı
- İlde raylı sistem taşımacılığı varlığı
- İldeki bebek ölüm hızı
- İlde sosyal güvenlik kapsamı dışında kalan nüfusun oranı
- İlde km²'ye düşen devlet ve il yol uzunluğu
- İle ait olumlu ÇED kararı sayısı
- İlde bin kişi başına düşen vakıf sayısı
- İlde bin kişi başına düşen faal dernek sayısı

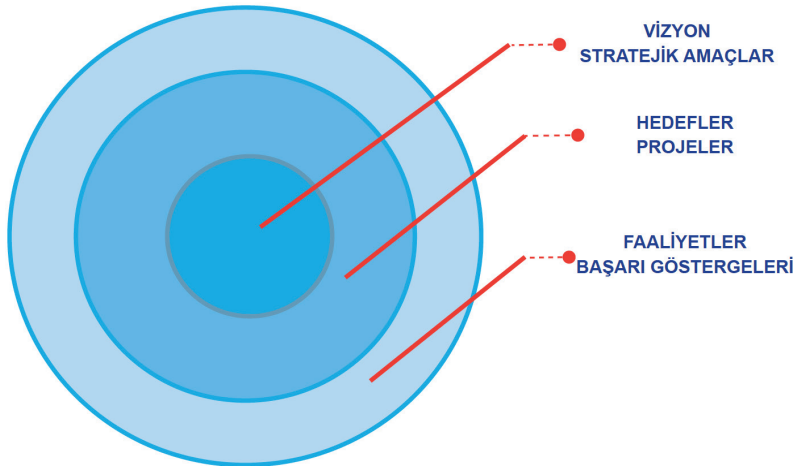
IV. GELECEĞE BAKIŞ - STRATEJİK EKOSİSTEM YÖNETİMİ

6. VİZYON BELİRLEME ÇALIŞTAYLARI

Ekosistemler; etkileşim içerisindeki kuruluşların ve bireylerin oluşturduğu topluluklardır. Ekosistemin bir bölümünde olan bir değişim sistem içerisindeki diğer unsurları da etkilemektedir. Ekosistemler yeteneklerini ve rollerini birlikte dönüştürerek bir veya daha fazla merkezi kuruluşun belirlediği yöne ilerleme eğilimi gösterirler.

Karşılıklı bağımlılık içerisinde olan birçok ekosistemden oluşan şehirlerin de belirlediği yöne ilerleyebilmesi için “ekosistem” bakış açısını benimsemesi gerekmektedir. Şehrin belirli bir amaca ulaşabilmesi; ekosistemler bazında ilgili kurumları ve kuruluşları bir araya getirerek birlikte çalışma kültürünü güçlendirmeye bağlıdır. Bunu sağlayabilmek üzere; proje kapsamında şehri oluşturan ekosistemler belirlenmiş ve bu ekosistemler bazında gelecek planlaması gerçekleştirilmiştir.

Bu amaçla; 20-24 Ocak 2020 tarihleri arasında ildeki her bir ekosistem bazında ilgili ekosistemi oluşturan kurum ve kuruluşların katılımıyla vizyon belirleme çalıştayları gerçekleştirilmiştir. Çalıştay programı ve katılımcı bilgileri bölümün sonunda ek olarak sunulmuştur. Çalıştaylarda her bir ekosistem için öncelikle; özdeğerlendirme çalışması kapsamında belirlenmiş olan kuvvetli ve zayıf yönler ile fırsatlar ve tehditler dikkate alınarak Vizyon tanımlanmıştır. Sonrasında ise bu vizyonu başarmak üzere gerçekleştirilmesi gereken stratejik hedefler ve proje belirlenmiştir. Belirlenen hedeflerin ve projelerin uygulanabilirliğini ve izlenebilirliğini sağlamak üzere hedefler bazında faaliyetler ve başarı göstergeleri ile sorumlu kurum ve kuruluşlar tespit edilmiştir.

Şekil 3. Ekosistemler bazında gelecek planlaması yaklaşımı

Sakarya İli Stratejik Planının özünü oluşturan her bir ekosistem için yapılmış olan gelecek planları sonraki bölümde ayrı ayrı başlıklarda detaylı olarak sunulmuştur.

7. GELECEĞE BAKIŞ: STRATEJİK EKOSİSTEM YÖNETİMİ

Sakarya İlini oluşturan beş temel ekosistem olan; Sanayi ve ticaret ekosistemi, Turizm ve kültür ekosistemi, Tarım ve hayvancılık ekosistemi, Eğitim ekosistemi, Şehirleşme ekosistemleri bazında Sakarya İli için belirlenmiş olan vizyonlar şöyledir;

SANAYİ VE TİCARET VİZYONU

- » Çevre dostu,
 - » Katma değeri yüksek üretim yapan,
 - » Endüstri 4.0'ı gerçekleştirmiş,
 - » Lojistik merkezi haline gelmiş,
 - » Güçlü altyapıya ve ARGE yetkinliğine sahip,
 - » Güçlü ilişkileri ve işbirlikleri olan,
- ulusal ve uluslararası pazarda rekabet eden Sanayi ve Ticaret ekosistemine sahip bir SAKARYA.

TURİZM VE KÜLTÜR VİZYONU

- » Kendine özgü turizm markası ile yerli ve yabancı turistler tarafından tercih edilen,
 - » Yerel kültürüne ve doğal zenginliklerine sahip çıkan, koruyan ve gelecek nesillere taşıyan,
 - » Kültürel ve sanatsal faaliyetlerle kendinden söz ettiren,
- bir SAKARYA.

TARIM VE HAYVANCILIK VİZYONU

Ekonomik, ekolojik ve sosyal açıdan sürdürülebilir ve katma değeri yüksek bitkisel ve hayvansal üretim yapan bir SAKARYA.

EĞİTİM VİZYONU

- » Sakarya'nın öncelikleriyle uyumlu ve Sakarya Kimliğini güçlendiren,
- » Sektörle bütünleşik mesleki eğitimi sağlayan,
- » Geleceğe uyumlu yetkinliklere sahip dünya vatandaşı yetiştiren,
- » Başarılarıyla adından söz ettiren,
- » Eğitimin tüm paydaşlarının güçlü işbirliği içerisinde olduğu Eğitim ekosistemine sahip bir SAKARYA.

ŞEHİRLEŞME VİZYONU

- » Güçlü bir Şehir Kimliğine sahip,
 - » Gelecek nesillerin mirasını ve çevreyi koruyan,
 - » Olası afetlere karşı önlemlerin alındığı,
 - » Aktif yaşamı destekleyen,
 - » Teknolojiyle uyumlu,
 - » Tüm canlıların birlikte yaşayabildiği,
 - » Sosyal dayanışma ve işbirliklerinin güçlü olduğu,
 - » Herkesin birlikte yönettiği,
- yaşayanların sevdiği, bağlı ve güvende hissettiği bir Sakarya.

V. STRATEJİ GELİŞTİRME: AMAÇ, HEDEF, PROJE VE PERFORMANS GÖSTERGELERİNİN BELİRLENMESİ

8. STRATEJİK AMAÇLAR, HEDEFLER VE PROJELER

A. SANAYİ VE TİCARET EKOSİSTEMİ STRATEJİK AMAÇLARI, HEDEFLERİ VE PROJELERİ

Stratejik Amaç 1 - Sanayide katma değeri yüksek üretim oranlarını artırmak.

- **Hedef 1.1-** Bölgeye gelen yeni sanayi yatırımlarında katma değeri yüksek ürün üreten ve nitelikli yatırımlara öncelik vermek.
- **Hedef 1.2-** Değer zincirini etkili ve verimli şekilde yönetmek.
- **Hedef 1.3-** Yüksek teknolojlili imalat oranlarını artırmak.
- **Hedef 1.4-** Uluslararası işbirliği ağını genişletmek.
- **Hedef 1.5-** Özellikle Otomotiv, Makine ve Savunma Sanayinde ihtisaslaşmayı sağlamak.
- **Hedef 1.6-** İstihdam oranını %80'lere yükseltmek.
- **Hedef 1.7-** Yeni girişim sayısını artırmak.
- **Hedef 1.8-** İleri teknoloji ve biyoteknoloji alanlarında yatırımlar yapmak.
- **Proje 1.1-** Katma değeri yüksek ürün potansiyelini tespit etmek.
- **Proje 1.2-** İthal ürünleri yerlileştirme potansiyelini tespit etmek.

Stratejik Amaç 2 - Sanayinin Endüstri 4.0'a uyumunu sağlamak.

- Hedef 2.1- Otomasyon sistemlerini yaygınlaştırmak.
- Hedef 2.2- Endüstri 4.0 uyum projeleri kapsamında üniversitelerle işbirlikleri oluşturmak.
- Hedef 2.3- KOSGEB'in Dijitalleşme desteklerinden faydalanma oranlarını artırmak.

Stratejik Amaç 3 - Çevreyi dostu sanayi ve ticaret yapısını sağlamak.

- Hedef 3.1- Sanayi kaynaklı kirliliği azaltmak.
- Hedef 3.2- Yatırımlarda çevre dostu yatırımlara öncelik vermek ve verimli toprakları korumak.

Stratejik Amaç 4 - Sanayi ve ticaret ekosisteminde ilişkileri ve işbirliğini güçlendirmek.

- Hedef 4.1- Üniversitelerle işbirliklerini artırmak.
- Hedef 4.2- Sanayi ve ticaret şirketleri arası ve/veya SATSO ile işbirliğini artırmak.
- Proje 4.1- İşbirliği çalışmaları yapabilecek firmaların belirlenmesi için işletme veritabanı oluşturmak, işletmeleri belirli kriterlere göre sınıflandırmak ve işletmelerin eşleştirilmesini sağlamak.
- Proje 4.2- Üniversite-Sanayi işbirliği platformu oluşturmak.

Stratejik Amaç 5 - Sanayi altyapısını ve ARGE yetkinliğini güçlendirmek.

- Hedef 5.1- ARGE merkezlerini artırmak.
- Hedef 5.2- ARGE ürünlerinin ticarileştirilme oranlarını artırmak.
- Hedef 5.3- Sanayi sitelerinin altyapı sorunları tespit edilerek çözümü için projeler başlatmak.

Stratejik Amaç 6 - İlin Lojistik pazarından faydalanmasını sağlamak.

- Proje 6.1- Sakarya'yı lojistik merkezi haline getirmek üzere Lojistik Master Planını hazırlayarak uygulamak.

B. TURİZM VE KÜLTÜR EKOSİSTEMİ STRATEJİK AMAÇLARI, HEDEFLERİ VE PROJELERİ

TURİZM VE KÜLTÜR STRATEJİK AMAÇLARI

TURİZM VE KÜLTÜR VİZYONU

- » Kendine özgü turizm markası ile yerli ve yabancı turistler tarafından tercih edilen,
- » Yerel kültürüne ve doğal zenginliklerine sahip çıkan, koruyan ve gelecek nesillere taşıyan
- » Kültürel ve sanatsal faaliyetlerle kendinden söz ettiren, bir SAKARYA.

S.7

Sakarya'nın kendine özgü turizm markasını oluşturmak, yerli ve yabancı turistler tarafından tercih edilmesini sağlamak.

S.8

Yerel kültüre (yemek, törenler, el sanatları, göç hikayeleri vb.) ve doğal zenginliklere (göller, yaylalar vb.) sahip çıkmak, korumak ve sürdürülebilirliğini güvence altına almak.

S.9

Kültürel ve sanatsal faaliyetler düzenlemek.

Stratejik Amaç 7 - Sakarya'nın kendine özgü turizm markasını oluşturmak, yerli ve yabancı turistler tarafından tercih edilmesini sağlamak.

- **Hedef 7.1-** Turist eliyle tanıtımı sağlamak için şehre özgü tanıtım materyalleri (hediyelik eşyalar, özel yiyecekler, dijital platformlara özgü materyaller vb.) üretmek ve satış ofisleri ile herkesin ulaşımını sağlamak.
- **Hedef 7.2-** İlerdeki farklı turizm potansiyellerini değerlendirerek şehrin turizm alternatiflerini çeşitlendirmek.
- **Hedef 7.3-** Mevcut konaklama ve yiyecek içecek tesislerinin niteliğini yükseltmek için belediye ve bakanlık denetimlerinin etkililiğini artırmak.
- **Hedef 7.4-** Sakarya'nın paket turlar içerisinde yer almasını sağlamak için acentelara özgü "info" günleri düzenlemek.
- **Proje 7.1-** Yerel tanıtım markası çalıştayını düzenleyerek Sakarya turizmi için markaları belirlemek.
- **Proje 7.2-** Şehirde turizm ekosisteminin yönetilmesini sağlamak amacıyla Turizm Platformu oluşturmak ve aktif şekilde çalışmasını sağlamak.

Stratejik Amaç 8 - Yerel kültüre (yemek, törenler, el sanatları, göç hikayeleri vb.) ve doğal zenginliklere (göller, yaylalar vb.) sahip çıkmak, korumak ve sürdürülebilirliğini güvence altına almak.

- **Hedef 8.1-** Tarihi zenginlikleri ortaya çıkarmak, korumak ve cazibe merkezleri haline gelmelerini sağlamak.
- **Hedef 8.2-** Korumacı turizm politikasını uygulayarak halkın, turistlerin ve kurumların doğal güzelliklerin korunmasını sağlamak ve özendirmek.
- **Proje 8.1-** Justinianus Köprüsü'nün onarımının tamamlamak.
- **Proje 8.2-** "İpek Yolu Koridoru" projesini gerçekleştirmek.
- **Proje 8.3-** Üniversite ile işbirliği yaparak Gastronomik Kimlik çalışması yapmak ve Sakarya'nın gastronomik kimliğini güçlendirmek, güvence altına almak.

Stratejik Amaç 9 - Kültürel ve sanatsal faaliyetler düzenlemek.

- **Hedef 9.1-** Şehire ait tiyatro grubu gibi sanat gruplarının kurulmasını ve amatör gruplara destek olunmasını sağlamak.
- **Hedef 9.2-** Ulusal nitelikte festivalleri ve spor etkinliklerini artırmak.
- **Proje 9.1-** İlde Kültür ve Kongre Merkezi kurulmasını sağlamak.
- **Proje 9.2-** İlde bilim, sanat, kültür, spor ve eğitim alanlarında, özel/tematik müzelerin (etnografya müzesi, göç müzesi, vagon müzesi gibi) kurulmasını sağlamak.
- **Proje 9.3-** Gençlik merkezlerini gençlerin kültür ve sanat faaliyetlerine/ çalışmalarına uygun hale getirmek.

C. TARIM VE HAYVANCILIK EKOSİSTEMİ STRATEJİK AMAÇLARI, HEDEFLERİ VE PROJELERİ

TARIM VE HAYVANCILIK STRATEJİK AMAÇLARI

Stratejik Amaç 10 - Sürdürülebilir ve iyi tarım uygulamalarını artırmak.

- **Hedef 10.1-** Tarım işletmelerinde (çiftçiler arasında) profesyonelleşmeyi artırmak.
- **Hedef 10.2-** Tarımsal üretimde akıllı sistem uygulamalarını artırmak.
- **Proje 10.1-** Tarım işletmelerinden küçük işletmelerin ve arazilerin birleştirilmesini, ortak işletme olarak profesyonel olarak yönetilmesini sağlayacak bir tarım yönetim modelini uygulamaya geçirmek ve bu konuda özel sektörün liderliğini teşvik etmek/sağlamak.
- **Proje 10.2-** Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi ile Mısır Araştırma Enstitüsü arasında işbirliği artırarak ARGE imkanlarını güçlendirmek.

Stratejik Amaç 11 -Bölgede yetiştirilen tarım ürünlerinden özellikle fındık, mısır, ayva, kabak ürünlerini katma değerini arttırarak üretmek.

- **Hedef 11.1-** Fındık, mısır, ayva, kabak ürünlerini işleme tesisleri kurmak.
- **Hedef 11.2-** ARGE çalışmaları ile fındıktan, mısırdan, ayvadan ve kabaktan üretilecek yeni ürünler geliştirmek.

Stratejik Amaç 12 - Sürdürülebilir ve katma değeri yüksek hayvansal üretimi sağlamak.

- **Hedef 12.1-** Hayvansal üretim işletmelerinde ve besicilerde profesyonelleşmeyi artırmak.
- **Hedef 12.2-** Büyükşehir yasası nedeniyle köylerin mahalle niteliğine dönüştürülmesi nedeniyle yaşanan problemleri gidermek.
- **Hedef 12.3-** Hayvancılık sektöründe kayıt, kontrol ve denetim faaliyetlerini iyileştirmek.
- **Proje 12.1-** Özellikle hayvancılık alanındaki yeni işletmeler için altyapısından, profesyonel işletme sistemine ve atıkların geri dönüşümüne kadar entegre şekilde planlanmış organize hayvancılık bölgesi kurmak.

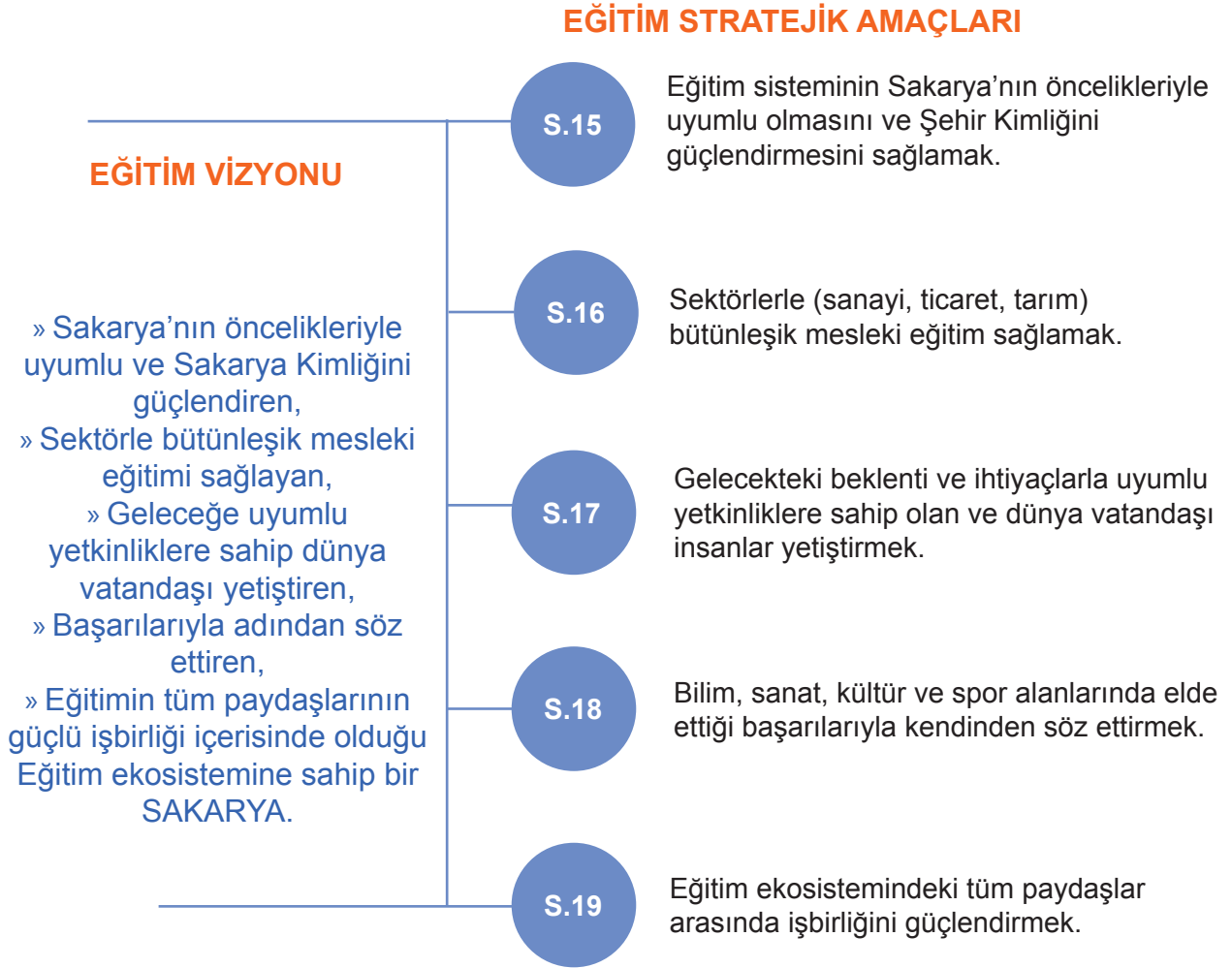
Stratejik Amaç 13 - Süs bitkiciliği ve fidancılıkta ulusal ve uluslararası rekabet gücünü artırmak.

- **Proje 13.1-** Tarımsal Mükemmeliyet Merkezi projesini gerçekleştirmek.

Stratejik Amaç 14 - Tarımsal ve hayvansal atıkların geri dönüşümünü ve yeniden kullanımını artırmak.

- **Hedef 14.1-** Tarımsal ve hayvansal atıkların geri dönüşümü veya yeniden kullanımını sağlayacak işletmelerin sayısını artırmak.

D. EĞİTİM EKOSİSTEMİ STRATEJİK AMAÇLARI, HEDEFLERİ VE PROJELERİ

Stratejik Amaç 15 - Eğitim sisteminin Sakarya'nın öncelikleriyle uyumlu olmasını ve Şehir Kimliğini güçlendirmesini sağlamak.

- **Hedef 15.1-** Okul dışı öğrenme ortamları artırmak.
- **Hedef 15.2-** Göç yoluyla şehre gelen öğrencilerin şehre uyumunun sağlanması için uygulamalar yapmak.
- **Proje 15.1-** "Şehrimiz Sakarya" başlığı altında; şehir kimliği çalışması yapmak, yayımlımda kullanılmaya üzere materyaller (kitap, ders, oyun, çizgi film gibi) geliştirmek ve toplum-kurum-birey seviyelerinde farkındalığı artırmak.

Stratejik Amaç 16 - Sektörlerle (sanayi, ticaret, tarım) bütünleşik mesleki eğitim sağlamak.

- **Hedef 16.1-** Rekabet öncelikli sektörlerde mesleki eğitimi güçlendirmek ve özendirme.
- **Hedef 16.2-** Üniversitelerdeki +1 Eğitim Modellerini desteklemek.

- **Hedef 16.3-** Sanayi destekli doktora/yüksek lisans programları ile nitelikli iş gücünü geliştirmek.
- **Hedef 16.4-** Çıraklık eğitimini desteklemek.
- **Hedef 16.5-** İşbaşı eğitimi artırmak.
- **Proje 16.1-** Mesleki ortaöğretimde okul, işletme, mezun/stajyerlerin bir platformda buluşacağı elektronik ortam sağlamak.

Stratejik Amaç 17 - Gelecekteki beklenti ve ihtiyaçlarla uyumlu yetkinliklere sahip olan ve dünya vatandaşı insanlar yetiştirmek.

- **Hedef 17.1-** Bilimsel, sanatsal, kültürel ve sportif imkanları ve faaliyetleri artırmak.
- **Hedef 17.2-** Okuryazarlık (dijital okuryazarlık, finansal okuryazarlık vb.) becerilerine sahip bireyler yetiştirmek..
- **Hedef 17.3-** Yabancı Dil Eğitimi güçlendirmek için sosyal ortamlar oluşturmak ve eğitimler düzenlemek.
- **Hedef 17.4-** Kitap okuma alışkanlığını artırmak üzere kampanyalar ve aktiviteler düzenlemek.
- **Hedef 17.5-** Velilere yönelik eğitimler ve atölye çalışmaları düzenlemek.
- **Proje 17.1-** İlin üst düzey yöneticilerin de aileleriyle ve öğrencilerin aileleriyle katıldığı birlikte okuyalım etkinliği düzenlemek.
- **Proje 17.2-** Güvenli Eğitim Sokağı uygulamasını gerçekleştirmek ve yaygınlaştırmak.
- **Proje 17.3-** Velilere yönelik günlük etkinlik programı sunan bir telefon uygulaması geliştirmek.
- **Proje 17.4-** Bağımlılık Araştırma Merkezi kurmak ve bağımlılık konusunda il genelinde uygulamalar gerçekleştirmek.
- **Proje 17.5-** Sakarya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde Çocuk Meclisi (11-16 yaş aralığı) kurmak.
- **Proje 17.6-** Sakarya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde Gençlik Meclisi (17 yaş ve üzeri) kurmak.

Stratejik Amaç 18 - Bilim, sanat, kültür ve spor alanlarında elde ettiği başarılarıyla kendinden söz ettirmek.

- **Hedef 18.1-** Tasarım-Beceri Atölyelerini yaygınlaştırmak.
- **Proje 18.1-** İlde bilim, sanat, spor, kültür ödülleri vermek.
- **Proje 18.2-** Sakaryalı olup mesleki hayatında başarılı olmuş kişilerinin başarı hikayelerinin oluşturulması ve çocuklarla, gençlerle bir araya gelmelerini sağlamak.

Stratejik Amaç 19 - Eğitim ekosistemindeki tüm paydaşlar arasında işbirliğini güçlendirmek.

- **Proje 19.1-** İlin eğitim sistemi içerisinde yer alan kurum, kuruluş ve aktörlerin biraraya geleceği ve ortak uygulamaların yapılacağı bir "Eğitim Platformu" oluşturmak.
- **Proje 19.2-** Eğitim ekosistemi için ortak kullanılacak bilişim sistemini (ilde kurumlar tarafından düzenlenen faaliyetlerin görülebildiği ve öğrencilerin bu etkinliklere yönlendirilebildiği, kurumların bünyesindeki uzmanlıkları ve yetkinliklerin paylaşılabilirdiği bir sistem olması) geliştirmek.

E. ŞEHİRLEŞME EKOSİSTEMİ STRATEJİK AMAÇLARI, HEDEFLERİ VE PROJELERİ

Stratejik Amaç 20 - Tüm şehir sakinleri (engelliler, yaşlılar vb.) açısından faal yaşamı mümkün kılan imkanlar ve ortamlar sağlamak.

- **Hedef 20.1-** Nitelikli, fonksiyonel ve aktif yaşam alanlarını artırmak.
- **Hedef 20.2-** Engelsiz Şehir uygulamalarını artırmak.
- **Hedef 20.3-** Vatandaşın sosyalleşme alanlarını artırmak amacıyla aileleriyle birlikte gidebilecekleri kapalı alanlar oluşturmak.
- **Hedef 20.4-** İlde ulaşımı kolaylaştırmak ve alternatifleri artırarak çeşitlendirilmesini sağlamak.
- **Proje 20.1-** Sosyal yaşam alışkanlıklarını, güvenliği, akıllı sistem imkanlarını, tarihi ve geleneksel şehir kimliğini dikkate alan “kentsel dönüşüm stratejik planını” uygulamak.
- **Proje 20.2-** İçme suyu, atık su, arıtma ve yağmur suyu master planını hazırlamak.

Stratejik Amaç 21 - Çevreyi korumak ve gelecek nesillerin mirasına sahip çıkmak.

- **Hedef 21.1-** Şehirdeki tüm yatırımlarda sıfır atık politikasını uygulamak.
- **Hedef 21.2-** Elektrikli araç sayısını artırmak.
- **Hedef 21.3-** Hava kirliliğini azaltmak.
- **Hedef 21.4-** Sakarya Nehri'nin kirlilik problemini gidermek.
- **Hedef 21.5-** Sapanca Gölü, Acarlar Longozu, Poyrazlar Gölü, Ormanlar gibi şehrin muhakkak korunması gereken yerleri güvence altına almak ve toplumun farkındalığını güçlendirmek.
- **Hedef 21.6 -** Ses getiren kampanyalarla, etkinliklerle toplumun çevre duyarlılığını ve olası tehlikeleri konusunda farkındalıklarını artırmak.
- **Proje 21.1-** Sürdürülebilir Su Yönetimini uygulamak.
- **Proje 21.2-** Sıfır Atık politikasına uygun olarak şehirde tüm üretim proseslerinin atıklarını (tarımsal, hayvansal, sanayi ve evsel atıklar) dikkate alarak bütünsel ve sistematik Atık Yönetimini uygulamak.

Stratejik Amaç 22 - Tüm canlıların birlikte ve güven içerisinde yaşayabildiği şehir ortamı sağlamak.

- **Proje 22.1-** Kent Etiği Bildirgesini hazırlamak ve uygulanmasını sağlamak.

Stratejik Amaç 23 - Teknolojiyle uyumlu bir şehir olmasını sağlamak.

- **Hedef 23.1-** Yenilenebilir enerji kaynaklarının üretimini ve kullanımını artırmak ve desteklemek.
- **Hedef 23.2-** Enerji Verimliliği uygulamalarını artırmak.

Stratejik Amaç 24 - Şehri alt ve üst yapısıyla güvenli hale getirmek.

- **Hedef 24.1-** Şehir yapı stoğunun depreme karşı güvenliğini sağlamak.
- **Proje 24.1-** Afetler konusunda toplumsal, kurumsal ve bireysel farkındalığı ve bilinçlenmeyi artırmak, uygulamalarla desteklemek.
- **Proje 24.2-** Şehirde güvenlik açısından kara delikleri gidermek amacıyla güvenliği şehir planlamasında dikkate almak ve imar uygulamalarında güvenliğini sağlamayı

zorunlu hale getirmek (iş yeri ruhsatlarında güvenlik kamerası uygulamalarını zorunlu kılmak vb.).

- **Proje 24.3-** Bireysel silahlanmanın azaltılması amacıyla kök nedeni üzerinde araştırma yapmak ve çözüm üretmek.

Stratejik Amaç 25 - Şehirde sosyal dayanışma ve işbirliklerini güçlendirmek.

- **Hedef 25.1-** Sosyal Dayanışma Merkezleri oluşturmak.
- **Hedef 25.2-** Dezavantajlı grupların topluma kazandırılması yönündeki sosyal projeleri artırmak.
- **Hedef 25.3-** Yabancı uyrukluların şehre adaptasyonu amacıyla uygulamalar yapmak.
- **Hedef 25.4-** STK'ları güçlendirmek, kurumlarda kararlara katılımlarını ve temsiliyetini desteklemek.
- **Proje 25.1-** Sosyal Dayanışma alanında faaliyet gösteren tüm kurumların bir çatı altında/bir arada aktif çalışmalarını sağlamak.

Stratejik Amaç 26 - Şehir yönetimine herkesin katılımını sağlamak.

- **Hedef 26.1 -** Vatandaşlarla birlikte planlanan ve düzenlenen etkinlikler (festivaller vb.) gerçekleştirmek.
- **Hedef 26.2-** Farklı kültürlerin tanıtıldığı fuarlar düzenlemek.
- **Proje 26.1-** Şehrin ihtiyaçlarını sürekli olarak tespit ederek değerlendiren ve çözüm üreten aktif bir platform oluşturmak.
- **Proje 26.2-** İlde kurumlar arasında ortak bilgi paylaşılabilirlik bilişim sistemi oluşturmak.

Stratejik Amaç 27 - Şehir kimliğini güçlendirmek.

- **Proje 27.1-** “Şehrimiz Sakarya” başlığı altında; şehir kimliği çalışması yapmak, yayımda kullanmak üzere materyaller (kitap, ders, oyun, çizgi film gibi) geliştirmek ve toplum-kurum-birey seviyelerinde farkındalığı artırmak.

9. STRATEJİK PLANLAMA

SAKARYA SANAYİ VE TİCARET VİZYONU

- » Çevre dostu,
 - » Katma değeri yüksek üretim yapan,
 - » Endüstri 4.0'ı gerçekleştirmiş,
 - » Lojistik merkezi haline gelmiş,
 - » Güçlü altyapıya ve ARGE yetkinliğine sahip,
 - » Güçlü ilişkileri ve işbirlikleri olan,
- ulusal ve uluslararası pazarda rekabet eden Sanayi ve Ticaret ekosistemine sahip bir SAKARYA.

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.1 - Sanayide katma değeri yüksek üretim oranlarını artırmak.	Hedef 1.1. Bölgeye gelen yeni sanayi yatırımlarında katma değeri yüksek ürün üreten ve nitelikli yatırımlara öncelik vermek.	Yıl içerisinde yapılan yeni sanayi yatırımların katma değeri yüksek ve/veya nitelikli firma oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • Sakarya Büyükşehir Belediyesi • Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü • Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası • Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası • Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
	Hedef 1.2. Değer zincirini etkili ve verimli şekilde yönetmek.	Karlılık bildiren firma oranı (%) (Karlılık bildiren firma sayısı/Tüm faal üye sayısı*100)	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası • Akyazı Sanayi Ticaret Odası
		Sanayideki kapasite kullanım oranları	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü • Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası • Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
	Hedef 1.3. Yüksek teknoloji imalat oranlarını artırmak.	Sanayide üretilen yüksek teknolojileri ürünlerin oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası • Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
	Hedef 1.4. Uluslararası işbirliği ağını genişletmek.	İşbirliği yapılan uluslararası firma sayısı (ortak proje yapılan, tedarikçi-üretici ilişkisi içerisinde bulunan uluslararası firma sayısı vb.)	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası • Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
		Uluslararası işbirliği olan firma oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası • Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
		Uluslararası marka sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası • Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
	Hedef 1.5. Özellikle Otomotiv, Makine ve Savunma Sanayinde ihtisaslaşmayı sağlamak.	Otomotiv sanayiinde faaliyet gösteren firma oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası • Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
		Makine sanayiinde faaliyet gösteren firma oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Makina İmalatçıları Birliği (SAMİB)
		Savunma sanayiinde faaliyet gösteren firma oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası
	Hedef 1.6. İstihdam oranını %80'lere yükseltmek.	İstihdam oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası • Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü (İŞKUR) • Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü
	Hedef 1.7. Yeni girişim sayısını artırmak.	Yeni girişim sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası • Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası • Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.1 - Sanayide katma değeri yüksek üretim oranlarını artırmak.	Hedef 1.8. İleri teknoloji ve biyoteknoloji alanlarında yatırımlar yapmak.	İleri teknoloji yatırım sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
		Biyo teknoloji yatırım sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
	Proje 1.1. Katma değeri yüksek ürün potansiyelini tespit etmek.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
	Proje 1.2. İthal ürünleri yerlileştirme potansiyelini tespit etmek.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
S.2. Sanayinin Endüstri 4.0'a uyumunu sağlamak.	Hedef 2.1. Otomasyon sistemlerini yaygınlaştırmak.	Sanayide otomasyon sistemleri/uygulamaları oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
	Hedef 2.2. Endüstri 4.0 uyum projeleri kapsamında üniversitelerle işbirlikleri oluşturmak.	Endüstri 4.0 kapsamında üniversite ile yapılan işbirliği sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
		Faaliyet: Endüstri 4.0 kapsamında üniversiteler ile yapılan işbirliği faaliyetleri	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Hedef 2.3. KOSGEB'in Dijitalleşme desteklerinden faydalanma oranlarını artırmak.	Dijitalleşme desteklerinden faydalanan firma sayısı	<ul style="list-style-type: none"> KOSGEB 	
S.3. Çevreyi dostu sanayi ve ticaret yapısını sağlamak.	Hedef 3.1. Sanayi kaynaklı kirliliği azaltmak.	Sanayi kaynaklı kirlilik değerleri	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
	Hedef 3.2. Yatırımlarda çevre dostu yatırımlara öncelik vermek ve verimli toprakları korumak.	Yıl içerisinde yapılan yeni sanayi yatırımlarında çevre dostu yatırım oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
S. 4. Sanayi ve ticaret ekosisteminde ilişkileri ve işbirliğini güçlendirmek.	Hedef 4.1. Üniversitelerle işbirliklerini artırmak.	Üniversite-sanayi işbirliğinde gerçekleştirilen proje sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Doğu Marmara Kalkınma Ajansı

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S. 4. Sanayi ve ticaret ekosisteminde ilişkileri ve işbirliğini güçlendirmek.	Hedef 4.2. Sanayi ve ticaret şirketleri arası ve/veya SATSO ile işbirliğini artırmak.	Kümelenme oranları (STK olarak temsil edilen küme oluşturmuş sektör sayısı/ Mevcut sektör sayısı*100) * Küme olarak STK ile temsil edilen yapılanmalar kastedilmektedir.	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
		Mevcut kümelerin sektörü temsil oranı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
		SATSO ile üyeleri arasındaki işbirliği proje sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
	Proje 4.1. İşbirliği çalışmaları yapabilecek firmaların belirlenmesi için işletme veritabanı oluşturmak, işletmeleri belirli kriterlere göre sınıflandırmak ve işletmelerin eşleştirilmesini sağlamak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Doğu Marmara Kalkınma Ajansı KOSGEB
Proje 4.2. Üniversite-Sanayi işbirliği platformu oluşturmak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası 	
S.5. Sanayi altyapısını ve ARGE yetkinliğini güçlendirmek.	Hedef 5.1. ARGE merkezlerini artırmak.	ARGE merkezlerinin sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
	Hedef 5.2. ARGE ürünlerinin ticarileştirilme oranlarını artırmak.	ARGE ürünlerinin ticarileştirilme oranı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Doğu Marmara Kalkınma Ajansı KOSGEB
	Hedef 5.3. Sanayi sitelerinin altyapı sorunları tespit edilerek çözümü için projeler başlatmak.	Faaliyet: Sanayi sitelerinin altyapı sorunları çözümü için yapılan uygulamalar veya gerçekleştirilen projeler	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
S.6. İlin Lojistik pazarından faydalanmasını sağlamak.	Proje 6.1. Sakarya'yı lojistik merkezi haline getirmek üzere Lojistik Master Planını hazırlayarak uygulamak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Doğu Marmara Kalkınma Ajansı

SAKARYA TURİZM VE KÜLTÜR VİZYONU

- » Kendine özgü turizm markası ile yerli ve yabancı turistler tarafından tercih edilen,
- » Yerel kültürüne ve doğal zenginliklerine sahip çıkan, koruyan ve gelecek nesillere taşıyan
- » Kültürel ve sanatsal faaliyetlerle kendinden söz ettiren, bir SAKARYA.

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.7.Sakarya'nın kendine özgü turizm markasını oluşturmak, yerli ve yabancı turistler tarafından tercih edilmesini sağlamak.	Hedef 7.1. Turist eliyle tanıtımı sağlamak için şehre özgü tanıtım materyalleri (hediyelik eşyalar, özel yiyecekler, dijital platformlara özgü materyaller vb.) üretmek ve satış ofisleri ile herkesin ulaşımını sağlamak.	İle özel tanıtım materyali çeşidi	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • Sakarya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü • Sakarya Büyükşehir Belediyesi • İlçe Belediyeleri
		Tanıtım materyallerinin üretim miktarı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • Sakarya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü • Sakarya Büyükşehir Belediyesi • İlçe Belediyeleri
		Tanıtım materyallerinin satış miktarı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • Sakarya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü • Sakarya Büyükşehir Belediyesi • İlçe Belediyeleri
	Hedef 7.2. İldeki farklı turizm potansiyellerini değerlendirerek şehrin turizm alternatiflerini çeşitlendirmek.	Sağlık Turizmindeki tesis sayısı (Sağlık Turizmi yetki belgeli)	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
		Sağlık Turizmindeki tesis kapasitesi	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
		Sağlık Turizmindeki tesislerine gelen turist sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
		TATUTA Turizmi (tarım-turizm-takas) tesis sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü • İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
		TATUTA Turizmi (tarım-turizm-takas) tesis kapasitesi	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü • İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
		TATUTA Turizmi (tarım-turizm-takas) tesislerine gelen turist sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü • İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
		Sakin Şehir Turizmi (Taraklı) tesis sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Kültür ve Turizm Müd. • Taraklı Belediyesi
		Sakin Şehir Turizmi (Taraklı) tesis kapasitesi	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Kültür ve Turizm Müd. • Taraklı Belediyesi
		Sakin Şehir Turizmi (Taraklı) tesislerine gelen turist sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Kültür ve Turizm Müd. • Taraklı Belediyesi
		Yayla Turizmi tesis sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
		Yayla Turizmi tesis kapasitesi	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
		Yayla Turizmi tesislerine gelen turist sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.7.Sakarya'nın kendine özgü turizm markasını oluşturmak ve iç turistler tarafından tercih edilmesini sağlamak.	Hedef 7.2. İldeki farklı turizm potansiyellerini değerlendirerek şehrin turizm alternatiflerini çeşitlendirmek.	Spor Turizmi tesis kapasitesi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
	Hedef 7.3. Mevcut konaklama ve yiyecek içecek tesislerinin niteliğini yükseltmek için belediye ve bakanlık denetimlerinin etkililiğini artırmak.	Spor Turizmi amacıyla gelen turist sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
		Denetimler sonunda kapatılan/işlem yapılan tesis sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi İlçe Belediyeler İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
	Hedef 7.4. Sakarya'nın paket turlar içerisinde yer almasını sağlamak için acentelara özgü "info" günleri düzenlemek.	Yıl içerisinde denetimi yapılan tesis sayısının toplam tesis sayısına oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi İlçe Belediyeler
		Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
	Proje 7.1. Yerel tanıtım markası çalışmayı düzenleyerek Sakarya turizmi için markaları belirlemek.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
Proje 7.2. Şehirde turizm ekosisteminin yönetilmesini sağlamak amacıyla Turizm Platformu oluşturmak ve aktif şekilde çalışmasını sağlamak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Doğu Marmara Kalkınma Ajansı 	
S.8. Yerel kültüre (yemek, törenler, el sanatları, göç hikayeleri vb.) ve doğal zenginliklere (göller, yaylalar vb.) sahip çıkmak, korumak ve sürdürülebilirliğini güvence altına almak.	Hedef 8.1. Tarihi zenginlikleri ortaya çıkarmak, korumak ve cazibe merkezleri haline gelmelerini sağlamak.	Tarihi yerlere yönelik restorasyon, rekonstrüksiyon, sokak sağlıklılaştırma, cephe iyileştirme, çevre düzenleme vb. proje sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
		Tarihi yerlerin ziyaret edilme sayıları	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
		Ziyarete kapalı veya uygun olmayan tarihi yerlerin sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
		Faaliyet: Tarihi zenginlikleri ortaya çıkarmak, korumak ve cazibe merkezleri haline gelmelerini sağlamak amacıyla yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
Hedef 8.2. Korumacı turizm politikasını uygulayarak halkın, turistlerin ve kurumların doğal güzelliklerin korunmasını sağlamak ve özendirmek.	Faaliyet: Halkı, kurumları ve turistleri turizm alanlarını korumak üzere yapılan bilgilendirme etkinlikleri (bilgilendirme günleri, afişler vb.)	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi 	

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.8. Yerel kültüre (yemek, törenler, el sanatları, göç hikayeleri vb.) ve doğal zenginliklere (göller, yaylalar vb.) sahip çıkmak, korumak ve sürdürülebilirliğini güvence altına almak.	Proje 8.1. Justinianus Köprüsü'nün onarımının tamamlamak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Karayolları Genel Müdürlüğü Serdivan Belediyesi Adapazarı Belediyesi
	Proje 8.2. "İpek Yolu Koridoru" projesini gerçekleştirmek.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Sapanca Belediyesi Geyve Belediyesi Taraklı Belediyesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
	Proje 8.3. Üniversite ile işbirliği yaparak Gastronomik Kimlik çalışması yapmak ve Sakarya'nın gastronomik kimliğini güçlendirmek, güvence altına almak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
S. 9. Kültürel ve sanatsal faaliyetler düzenlemek.	Hedef 9.1. Şehire ait tiyatro grubu gibi sanat gruplarının kurulmasını ve amatör gruplara destek olunmasını sağlamak.	Amatör gruplar için sağlanan destek	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		Şehirdeki profesyonel veya amatör sanat gruplarının sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
	Hedef 9.2. Ulusal nitelikte festivalleri ve spor etkinliklerini artırmak.	Yıl içerisinde düzenlenen ulusal nitelikteki festival sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
		Yıl içerisinde düzenlenen spor etkinliği sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Proje 9.1. İlde Kültür ve Kongre Merkezi kurulmasını sağlamak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Proje 9.2. İlde bilim, sanat, kültür, spor ve eğitim alanlarında, özel/tematik müzelerin (etnografya müzesi, göç müzesi, vagon müzesi gibi) kurulmasını sağlamak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Proje 9.3. Gençlik merkezlerini gençlerin kültür ve sanat faaliyetlerine/ çalışmalarına uygun hale getirmek.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

SAKARYA TARIM VE HAYVANCILIK VİZYONU

Ekonomik, ekolojik ve sosyal açıdan sürdürülebilir ve katma değeri yüksek bitkisel ve hayvansal üretim yapan bir SAKARYA.

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.10.Sürdürülebilir ve iyi tarım uygulamalarını artırmak.	Hedef 10.1. Tarım işletmelerinde (çiftçiler arasında) profesyonelleşmeyi artırmak.	Tarım işletmelerine profesyonel yönetim konusunda sağlanan eğitimlerin sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü İl Milli Eğitim Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Sakarya Ticaret Borsası Akyazı Ticaret Borsası
		Tarım işletmelerine profesyonel yönetim konusunda sağlanan eğitimlere katılım oranları	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü İl Milli Eğitim Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Sakarya Ticaret Borsası Akyazı Ticaret Borsası
		Faaliyet: Tarım işletmeleri sahiplerinin profesyonel yönetim konusundaki yetkinliklerini artırmak üzere yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü İl Milli Eğitim Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Sakarya Ticaret Borsası Akyazı Ticaret Borsası
	Hedef 10.2. Tarımsal üretimde akıllı sistem uygulamalarını artırmak.	Akıllı sistem uygulayan tarım işletmelerinin oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Sakarya Ticaret Borsası Akyazı Ticaret Borsası
		Faaliyet: Tarımsal üretimde akıllı sistem uygulamaları	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Sakarya Ticaret Borsası Akyazı Ticaret Borsası
	Proje 10.1. Tarım işletmelerinden küçük işletmelerin ve arazilerin birleştirilmesini, ortak işletme olarak profesyonel olarak yönetilmesini sağlayacak bir tarım yönetim modelini uygulamaya geçirmek ve bu konuda özel sektörün liderliğini teşvik etmek/ sağlamak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Milli Emlak Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Proje 10.2. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi ile Mısır Araştırma Enstitüsü arasında işbirliği artırarak ARGE imkanlarını güçlendirmek.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Mısır Araştırma Enstitüsü

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.11. Bölgede yetiştirilen tarım ürünlerinden özellikle fındık, mısır, ayva, kabak ürünlerini katma değerini arttırarak üretmek.	Hedef 11.1. Fındık, mısır, ayva, kabak ürünlerini işleme tesisleri kurmak.	Fındığı işleyerek son ürün haline getire tesis sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Sakarya Ticaret Borsası Akyazı Ticaret Borsası Sakarya Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği (SESOB)
		Mısırı işleyen son ürün haline getiren tesis sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Sakarya Ticaret Borsası Akyazı Ticaret Borsası Sakarya Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği (SESOB)
		Ayvayı işleyerek son ürün haline getiren tesis sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Sakarya Ticaret Borsası Akyazı Ticaret Borsası Sakarya Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği (SESOB)
		Kabağı işleyerek son ürün haline getiren tesis sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Sakarya Ticaret Borsası Akyazı Ticaret Borsası Sakarya Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği (SESOB)
	Hedef 11.2. ARGE çalışmaları ile fındıktan, mısırdan, ayvadan ve kabaktan üretilecek yeni ürünler geliştirmek.	Yeni geliştirilen ürün sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Sakarya Ticaret Borsası Akyazı Ticaret Borsası

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.12. Sürdürülebilir ve katma değeri yüksek hayvansal üretimi sağlamak.	Hedef 12.1. Hayvansal üretim işletmelerinde ve besicilerde profesyonelleşmeyi artırmak.	Hayvansal üretim işletmelerine profesyonel yönetim konusunda sağlanan eğitimlerin sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü İl Milli Eğitim Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Ziraat Odaları ve Birlikler Sakarya Ticaret Borsası Akyazı Ticaret Borsası Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
		Hayvansal üretim işletmelerine profesyonel yönetim konusunda sağlanan eğitimlere katılım oranları	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü İl Milli Eğitim Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Ziraat Odaları ve Birlikler Sakarya Ticaret Borsası Akyazı Ticaret Borsası Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
		Faaliyet: Hayvansal üretim işletmeleri sahiplerinin profesyonel yönetim konusundaki yetkinliklerini artırmak üzere yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü İl Milli Eğitim Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Ziraat Odaları ve Birlikler Sakarya Ticaret Borsası Akyazı Ticaret Borsası Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
	Hedef 12.2. Büyükşehir yasası nedeniyle köylerin mahalle niteliğine dönüştürülmesi nedeniyle yaşanan problemleri gidermek.	Faaliyet: Büyükşehir yasası nedeniyle köylerin mahalle niteliğine dönüştürülmesi nedeniyle yaşanan problemleri gidermek üzere yapılan faaliyetler	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Hedef 12.3. Hayvancılık sektöründe kayıt, kontrol ve denetim faaliyetlerini iyileştirmek.	Sektörde denetimler sonucunda verilen ceza/ işlem sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
		Faaliyet: Sektördeki kontrolleri iyileştirmek için mevzuat veya uygulamalarda yapılan iyileştirmeler/uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
	Proje 12.1. Özellikle hayvancılık alanındaki yeni işletmeler için altyapısından, profesyonel işletme sistemine ve atıkların geri dönüşümüne kadar entegre şekilde planlanmış organize hayvancılık bölgesi kurmak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.13. Süs bitkiciliği ve fidancılıkta ulusal ve uluslararası rekabet gücünü artırmak.	Proje 13.1. Tarımsal Mükemmeliyet Merkezi projesini gerçekleştirmek.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Sakarya Büyükşehir Belediyesi Doğu Marmara Kalkınma Ajansı 2.Organize Sanayi Bölgesi
S.14. Tarımsal ve hayvansal atıkların geri dönüşümünü ve yeniden kullanımını artırmak.	Hedef 14.1. Tarımsal ve hayvansal atıkların geri dönüşümü veya yeniden kullanımını sağlayacak işletmelerin sayısını artırmak.	Tarımsal atıkların geri dönüşümü veya yeniden kullanımı için faaliyet gösteren tesis sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		Hayvansal atıkların geri dönüşümü veya yeniden kullanımı için faaliyet gösteren tesis sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi

SAKARYA EĞİTİM VİZYONU

- » Sakarya'nın öncelikleriyle uyumlu ve Sakarya Kimliğini güçlendiren,
- » Sektörle bütünleşik mesleki eğitimi sağlayan,
- » Geleceğe uyumlu yetkinliklere sahip dünya vatandaşı yetiştiren,
- » Başarılarıyla adından söz ettiren,
- » Eğitimin tüm paydaşlarının güçlü işbirliği içerisinde olduğu Eğitim ekosistemine sahip bir SAKARYA.

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.15. Eğitim sisteminin Sakarya'nın öncelikleriyle uyumlu olmasını ve Şehir Kimliğini güçlendirmesini sağlamak.	Hedef 15.1. Okul dışı öğrenme ortamları artırmak.	İldeki okul dışı öğrenme ortamı sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • Sakarya Üniversiteleri • Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		İldeki okul dışı öğrenme ortamlarının kullanım oranı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • Sakarya Üniversiteleri • Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Hedef 15.2. Göç yoluyla şehre gelen öğrencilerin şehre uyumunun sağlanması için uygulamalar yapmak.	Göçmen öğrencilerin şehre uyumu amacıyla yapılan uygulama sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • İl Göç İdaresi Müdürlüğü • Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		Göçmen öğrencilerin şehre uyumu amacıyla yapılan uygulamalardan faydalanan sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • İl Göç İdaresi Müdürlüğü • Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		Faaliyet: Göçmen öğrencilerin şehre uyumu amacıyla yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • İl Göç İdaresi Müdürlüğü • Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Proje 15.1. "Şehrimiz Sakarya" başlığı altında; şehir kimliği çalışması yapmak, yayımda kullanmak üzere materyaller (kitap, ders, oyun, çizgi film gibi) geliştirmek ve toplum-kurum-birey seviyelerinde farkındalığı artırmak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü • Sakarya Üniversiteleri • Sakarya Büyükşehir Belediyesi • STK'lar
S.16. Sektörlerle (sanayi, ticaret, tarım) bütünleşik mesleki eğitim sağlamak.	Hedef 16.1. Rekabet öncelikli sektörlerde mesleki eğitimi güçlendirmek ve özendirmek.	OSB'ler içinde faaliyet gösteren meslek liseleri sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası • Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
		Öncelikli sektörlerde ihtisaslaşmış tematik alanlı meslek lisesi sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası • Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
	Hedef 16.2. Üniversitelerdeki +1 Eğitim Modellerini desteklemek.	+1 Eğitim Modeli içerisinde yer alan firma sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası • Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.16. Sektörlerle (sanayi, ticaret, tarım) bütünleşik mesleki eğitim sağlamak.	Hedef 16.3. Sanayi destekli doktora/yüksek lisans programları ile nitelikli iş gücünü geliştirmek.	Sanayi destekli doktora/yüksek lisans programlarından faydalanan çalışan sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
	Hedef 16.4. Çıraklık eğitimini desteklemek.	Faaliyet: Çıraklık eğitiminin artırmak üzere yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Sakarya Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği (SESÖB) Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
	Hedef 16.5. İşbaşı eğitimi artırmak.	İşbaşı eğitimi destekleyen firma sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü
	Proje 16.1. Mesleki ortaöğretimde okul, işletme, mezun/stajyerlerin bir platformda buluşacağı elektronik ortam sağlamak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
S.17. Gelecekteki beklenti ve ihtiyaçlarla uyumlu yetkinliklere sahip olan ve dünya vatandaşı insanlar yetiştirmek.	Hedef 17.1. Bilimsel, sanatsal, kültürel ve sportif imkanları ve faaliyetleri artırmak.	Bilimsel faaliyet sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
		Faaliyet: Yıl içerisinde düzenlenen bilimsel faaliyetler	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
		Sanatsal faaliyet sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		Faaliyet: Yıl içerisinde düzenlenen sanatsal faaliyetler	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sakarya Büyükşehir Belediyesi

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.17. Gelecekteki beklenti ve ihtiyaçlarla uyumlu yetkinliklere sahip olan ve dünya vatandaşı insanlar yetiştirmek.	Hedef 17.1. Bilimsel, sanatsal, kültürel ve sportif imkanları ve faaliyetleri artırmak.	Kültürel faaliyet sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • Sakarya Üniversitesi • Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi • Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		Faaliyet: Yıl içerisinde düzenlenen kültürel faaliyetler	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • Sakarya Üniversitesi • Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi • Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		Sportif faaliyet sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü • Sakarya Üniversitesi • Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi • Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		Faaliyet: Yıl içerisinde düzenlenen sportif faaliyetler	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü • Sakarya Üniversitesi • Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi • Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Hedef 17.2. Okuryazarlık (dijital okuryazarlık, finansal okuryazarlık vb.) becerilerine sahip bireyler yetiştirmek.	Dijital okuryazarlık kursları sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • Sakarya Üniversitesi • Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi • Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		Dijital okuryazarlık kurslarına katılımcı sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • Sakarya Üniversitesi • Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi • Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Hedef 17.3. Yabancı Dil Eğitimini güçlendirmek için sosyal ortamlar oluşturmak ve eğitimler düzenlemek.	Yabancı Dil Eğitimi için oluşturulan sosyal ortam (market, kafe vb.) sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • Sakarya Üniversitesi • Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi • Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		Yabancı Dil Kursları sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • İl Millî Eğitim Müdürlüğü • Sakarya Üniversitesi • Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi • Sakarya Büyükşehir Belediyesi

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.17. Gelecekteki beklenti ve ihtiyaçlarla uyumlu yetkinliklere sahip olan ve dünya vatandaşı insanlar yetiştirmek.	Hedef 17.4. Kitap okuma alışkanlığını artırmak üzere kampanyalar ve aktiviteler düzenlemek.	Düzenlenen kampanya sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		Düzenlenen aktivite sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
		Faaliyet: İlde Kitap Fuarı düzenlenmesi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
		Düzenlenen aktiviteye katılım sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Hedef 17.5. Velilere yönelik eğitimler ve atölye çalışmaları düzenlemek.	Velilere yönelik düzenlenen eğitim sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü
		Velilere yönelik düzenlenen eğitimlere katılım oranı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü
		Velilere yönelik düzenlenen atölye çalışması sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü
		Velilere yönelik düzenlenen atölye çalışmasına katılım oranı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü
	Proje 17.1. İlin üst düzey yöneticilerin de aileleriyle ve öğrencilerin aileleriyle katıldığı birlikte okuyalım etkinliği düzenlemek.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Proje 17.2. Güvenli Eğitim Sokağı uygulamasını gerçekleştirmek ve yaygınlaştırmak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Üniversitesi Hendek Belediyesi

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.17. Gelecekteki beklenti ve ihtiyaçlarla uyumlu yetkinliklere sahip olan ve dünya vatandaşı insanlar yetiştirmek.	Proje 17.3. Velilere yönelik günlük etkinlik programı sunan bir telefon uygulaması geliştirmek.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü
	Proje 17.4. Bağımlılık Araştırma Merkezi kurmak ve bağımlılık konusunda il genelinde uygulamalar gerçekleştirmek.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Üniversitesi
	Proje 17.5. Sakarya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde Çocuk Meclisi (11-16 yaş aralığı) kurmak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Proje 17.6. Sakarya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde Gençlik Meclisi (17 yaş ve üzeri) kurmak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Büyükşehir Belediyesi
S.18. Bilim, sanat, kültür ve spor alanlarında elde ettiği başarılarıyla kendinden söz ettirmek.	Hedef 18.1. Tasarım-Beceri Atölyelerini yaygınlaştırmak.	Tasarım-Beceri Atölyesi sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü
	Proje 18.1. İlde bilim, sanat, spor, kültür ödülleri vermek.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası
	Proje 18.2. Sakaryalı olup mesleki hayatında başarılı olmuş kişilerinin başarı hikayelerinin oluşturulması ve çocuklarla, gençlerle bir araya gelmelerini sağlamak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
S.19. Eğitim ekosistemindeki tüm paydaşlar arasında işbirliğini güçlendirmek.	Proje 19.1. İlin eğitim sistemi içerisinde yer alan kurum, kuruluş ve aktörlerin biraraya geleceği ve ortak uygulamaların yapılacağı bir "Eğitim Platformu" oluşturmak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
	Proje 19.2. Eğitim ekosistemi için ortak kullanılacak bilişim sistemini (ilde kurumlar tarafından düzenlenen faaliyetlerin görülebildiği ve öğrencilerin bu etkinliklere yönlendirilebildiği, kurumların bünyesindeki uzmanlıkları ve yetkinliklerin paylaşılabilirdiği bir sistem olması) geliştirmek.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Doğu Marmara Kalkınma Ajansı

SAKARYA ŞEHİRLEŞME VİZYONU

- » Güçlü bir Şehir Kimliğine sahip,
- » Gelecek nesillerin mirasını ve çevreyi koruyan,
- » Olası afetlere karşı önlemlerin alındığı,
- » Aktif yaşamı destekleyen,
- » Teknolojiyle uyumlu,
- » Tüm canlıların birlikte yaşayabildiği,
- » Sosyal dayanışma ve işbirliklerinin güçlü olduğu,
- » Herkesin birlikte yönettiği,
- yaşayanların sevdiği, bağlı ve güvende hissettiği bir SAKARYA.

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.20.Tüm şehir sakinleri (engelliler, yaşlılar vb.) açısından faal yaşamı mümkün kılan imkanlar ve ortamlar sağlamak.	Hedef 20.1. Nitelikli, fonksiyonel ve aktif yaşam alanlarını artırmak.	Şehirdeki nitelikli, fonksiyonel ve aktif spor alanların miktarı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Valiliği • Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü • Sakarya Büyükşehir Belediyesi • İlçe Belediyeler
		Şehirdeki nitelikli, fonksiyonel ve aktif sosyal alanların miktarı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Büyükşehir Belediyesi • İlçe Belediyeler
		Şehirdeki nitelikli, fonksiyonel ve aktif kültürel alanların miktarı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Büyükşehir Belediyesi • İlçe Belediyeler
	Hedef 20.2. Engelsiz Şehir uygulamalarını artırmak.	Şehirdeki engelli dostu alanların oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Büyükşehir Belediyesi • İlçe Belediyeler
		Engelsiz Şehir amacıyla yapılan yatırımların miktarı (TL)	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Büyükşehir Belediyesi • İlçe Belediyeler
		Faaliyet: Engelsiz Şehir amacıyla yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Büyükşehir Belediyesi • İlçe Belediyeler
	Hedef 20.3. Vatandaşın sosyalleşme alanlarını artırmak amacıyla aileleriyle birlikte gidebilecekleri kapalı alanlar oluşturmak.	Sosyal faaliyetler için oluşturulan kapalı alan miktarı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Büyükşehir Belediyesi • İlçe Belediyeler
	Hedef 20.4. İlde ulaşımı kolaylaştırmak ve alternatifleri artırarak çeşitlendirilmesini sağlamak.	Şehirdeki ulaşım alternatifleri sayısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		Ulaşım alternatifleri bazında kullanım oranları (%)	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		Yeni ulaşım alternatifi için yapılan yatırım miktarı (TL)	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Proje 20.1. Sosyal yaşam alışkanlıklarını, güvenliği, akıllı sistem imkanlarını, tarihi ve geleneksel şehir kimliğini dikkate alan “kentsel dönüşüm stratejik planını” uygulamak.	Termin tarihi Uygulanma oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Büyükşehir Belediyesi • İlçe Belediyeler
	Proje 20.2. İçme suyu, atık su, arıtma ve yağmur suyu master planını hazırlamak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarya Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (SASKİ)

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.21. Çevreyi korumak ve gelecek nesillerin mirasına sahip çıkmak.	Hedef 21.1. Şehirdeki tüm yatırımlarda sıfır atık politikasını uygulamak.	Yıl içerisinde yapılan yeni yatırımlarında çevre dostu yatırım oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi İlçe Belediyeler Sakarya Üniversitesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sakarya Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (SASKİ)
		Faaliyet: Sıfır atık amacıyla yıl içerisinde yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Tüm Kurumlar
	Hedef 21.2. Elektrikli araç sayısını artırmak.	Şehirde kullanılan elektrikli araç sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Hedef 21.3. Hava kirliliğini azaltmak.	Hava kirlilik değerleri	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		Faaliyet: Hava kirliliğini azaltmak amacıyla yıl içerisinde yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Tüm Kurumlar
	Hedef 21.4. Sakarya Nehri'nin kirlilik problemini gidermek.	Sakarya Nehri'nin kirlilik değerleri	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi İlçe Belediyeler
		Sakarya Nehri'nin su kalitesi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi
		Faaliyet: Sakarya Nehri'nin azaltmak amacıyla yıl içerisinde yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Hedef 21.5. Sapanca Gölü, Acarlar Longozu, Poyrazlar Gölü, Ormanlar gibi şehrin muhakkak korunması gereken yerleri güvence altına almak ve toplumun farkındalığını güçlendirmek.	Faaliyet: Doğal güzellikleri korumak amacıyla yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Orman İşletme Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Üniversiteleri Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversiteleri Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Sakarya Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (SASKİ)
		Faaliyet: Toplumun farkındalığını artırmak üzere yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Üniversiteleri Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversiteleri Doğu Marmara Kalkınma Ajansı

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.21. Çevreyi korumak ve gelecek nesillerin mirasına sahip çıkmak.	Hedef 21.5. Sapanca Gölü, Acarlar Longozu, Poyrazlar Gölü, Ormanlar gibi şehrin muhakkak korunması gereken yerleri güvence altına almak ve toplumun farkındalığını güçlendirmek.	Faaliyet: Havza Yönetim Planı kapsamında yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Üniversiteleri Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversiteleri Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Sakarya Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (SASKİ)
	Hedef 21.6. Ses getiren kampanyalarla, etkinliklerle toplumun çevre duyarlılığını ve olası tehlikeleri konusunda farkındalıklarını artırmak.	Faaliyet: Çevre tehlikeleri konusunda bilinçlendirmek üzere yapılan uygulamalar (kampanyalar, bilgilendirmeler, etkinlikler vb.)	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Üniversiteleri Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversiteleri Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
	Proje 21.1. Sürdürülebilir Su Yönetimini uygulamak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (SASKİ) Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
	Proje 21.2. Sıfır Atık politikasına uygun olarak şehirde tüm üretim proseslerinin atıklarını (tarımsal, hayvansal, sanayi ve evsel atıklar) dikkate alarak bütünsel ve sistematik Atık Yönetimini uygulamak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
S.22. Tüm canlıların birlikte ve güven içerisinde yaşayabildiği şehir ortamı sağlamak.	Proje 22.1. Kent Etiği Bildirgesini hazırlamak ve uygulanmasını sağlamak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Büyükşehir Belediyesi
S.23. Teknolojiyle uyumlu bir şehir olmasını sağlamak.	Hedef 23.1. Yenilenebilir enerji kaynaklarının üretimini ve kullanımını artırmak ve desteklemek.	Yenilenebilir enerji üretim tesisi sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası
		Şehirde yenilenebilir enerji kullanım oranları (%)	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası İlçe Belediyeler
	Hedef 23.2. Enerji Verimliliği uygulamalarını artırmak.	Enerji Verimliliği uygulanan kurum sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Büyükşehir Belediyesi İlçe Belediyeler
		Enerji Verimliliği uygulanan yapı sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Büyükşehir Belediyesi İlçe Belediyeler
S.24. Şehri alt ve üst yapısıyla güvenli hale getirmek.	Hedef 24.1. Şehir yapı stoğunun depreme karşı güvenliğini sağlamak.	Şehirdeki yapıların depreme karşı güvenilir olanların oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü İlçe Belediyeler İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü (AFAD)

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.24. Şehri alt ve üst yapısıyla güvenli hale getirmek.	Hedef 24.1. Şehir yapı stoğunun depreme karşı güvenliğini sağlamak.	Şehirde diğer afetler açısından güvenilir olmayan (riskli) alanların oranı (%)	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi İlçe Belediyeler İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğüne (AFAD)
		Faaliyet. Şehir yapı stoğunun depreme karşı güvenliğini sağlamak amacıyla yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi İlçe Belediyeler İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğüne (AFAD)
	Proje 24.1. Afetler konusunda toplumsal, kurumsal ve bireysel farkındalığı ve bilinçlenmeyi artırmak, uygulamalarla desteklemek.	Faaliyet: Afetler konusunda farkındalığı ve bilinçlenmeyi artırmak amaçla yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Üniversiteleri Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversiteleri İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğüne (AFAD) Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
	Proje 24.2. Şehirde güvenlik açısından kara delikleri gidermek amacıyla güvenliği şehir planlamasında dikkate almak ve imar uygulamalarında güvenliği sağlamayı zorunlu hale getirmek (iş yeri ruhsatlarında güvenlik kamerası uygulamalarını zorunlu kılmak vb.).	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Büyükşehir Belediyesi İl Emniyet Müdürlüğü İlçe Belediyeler
	Proje 24.3. Bireysel silahlanmanın azaltılması amacıyla kök nedeni üzerinde araştırma yapmak ve çözüm üretmek.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Üniversiteleri Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversiteleri
S.25. Şehirde sosyal dayanışma ve işbirliklerini güçlendirmek.	Hedef 25.1. Sosyal Dayanışma Merkezleri oluşturmak.	İldeki merkez sayısı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Hedef 25.2. Dezavantajlı grupların topluma kazandırılması yönündeki sosyal projeleri artırmak.	Dezavantajlı aile bireylerinin istihdama katılımı oranı	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü (İŞKUR) Doğu Marmara Kalkınma Ajansı

STRATEJİK AMAÇLAR	STRATEJİK HEDEFLER VE PROJELER	FAALİYETLER VE BAŞARI GÖSTERGELERİ	SORUMLU KURUM VE KURULUŞLAR
S.25. Şehirde sosyal dayanışma ve işbirliklerini güçlendirmek.	Hedef 25.2. Dezavantajlı grupların topluma kazandırılması yönündeki sosyal projeleri artırmak.	Faaliyet: Dezavantajlı grupları mesleki eğitime yönlendirmek amacıyla yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü (İŞKUR) Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
		Faaliyet: Dezavantajlı grupların topluma kazandırılması amacıyla yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Tüm Kurumlar
	Hedef 25.3. Yabancı uyrukluların şehre adaptasyonu amacıyla uygulamalar yapmak.	Faaliyet: Yabancı uyrukluların şehre adaptasyonu amacıyla yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi
	Hedef 25.4. STK'ları güçlendirmek, kurumlarda kararlara katılımlarını ve temsiliyetini desteklemek.	Faaliyet: STK'ları güçlendirmek, kararlara katılımlarını ve temsiliyetlerini desteklemek üzere yapılan uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Üniversiteleri Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversiteleri Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
	Proje 25.1. Sosyal Dayanışma alanında faaliyet gösteren tüm kurumların bir çatı altında/bir arada aktif çalışmalarını sağlamak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği
S.26. Şehir yönetimine herkesin katılımını sağlamak.	Hedef 26.1: Vatandaşlarla birlikte planlanan ve düzenlenen etkinlikler (festivaller vb.) gerçekleştirmek.	Faaliyet: Vatandaşlarla birlikte planlanan ve düzenlenen etkinlik	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Büyükşehir Belediyesi İlçe Belediyeler
	Hedef 26.2: Farklı kültürlerin tanıtıldığı fuarlar düzenlemek.	Faaliyet: Farklı kültürlerin tanıtımı amacıyla düzenlenen fuarlar	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Büyükşehir Belediyesi İlçe Belediyeler
	Proje 26.1: Şehrin ihtiyaçlarını sürekli olarak tespit ederek değerlendiren ve çözüm üreten aktif bir platform oluşturmak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Büyükşehir Belediyesi İlçe Belediyeler
	Proje 26.2: İlde kurumlar arasında ortak bilgi paylaşılabilirlik bilişim sistemi oluşturmak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Üniversiteleri
S.27. Şehir kimliğini güçlendirmek.	Proje 8.1: "Şehrimiz Sakarya" başlığı altında; şehir kimliği çalışması yapmak, yayımlarda kullanmak üzere materyaller (kitap, ders, oyun, çizgi film gibi) geliştirmek ve toplum-kurum-birey seviyelerinde farkındalığı artırmak.	Termin tarihi	<ul style="list-style-type: none"> Sakarya Valiliği Sakarya Üniversiteleri İl Milli Eğitim Müdürlüğü Sakarya Büyükşehir Belediyesi İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü STK'lar

EK 1- Vizyon Belirleme Çalıştayları Katılımcı Durumu

SANAYİ VE TİCARET ÇALIŞTAYI KATILIMCILARI-20 Ocak 2020 Pazartesi

1. Melike Arık Nal, Sakarya Büyükşehir Belediyesi
2. M.Cengiz Alkın, SESOB
3. Onur Kurtçu, KOSGEB Sakarya İl Müdürlüğü
4. Muttalip Peker, MARKA
5. Sinan Esen, SUBÜ
6. Mücahit Soyaslan, SUBÜ
7. Arif Türkyılmaz, Sakarya MEM
8. Fatih Şumnulu, Sakarya MEM
9. İdris Aydın, SGK
10. Cihan Akmaz, İŞKUR
11. Erhan İbrahimoglu, SUBÜ
12. Fatih Çalışkan, SUBÜ
13. Fatih Kuşcan, Sanayi Tek. Müd.
14. Burhan Duman, Ticaret İl Müd.
15. Mustafa Deverenli, Sakarya Büyükşehir Belediyesi
16. Erhan Şakiroğlu, Sakarya Büyükşehir Belediyesi
17. Samet Korkmaz, Sakarya Ticaret Borsası
18. Ahmet Şehit, Sakarya Ticaret Odası
19. Behlül Bayrak, SATSO
20. Nermin Akyel, SUBÜ
21. Tuba Canvar Kahveci, SAÜ

TURİZM VE KÜLTÜR ÇALIŞTAYI KATILIMCILARI-21 Ocak 2020 Salı

1. Nursel Eroğlu, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
2. İbrahim İşeri, Sakarya Büyükşehir Belediyesi
3. Betül Akgünoğlu, Sakarya Büyükşehir Belediyesi
4. Taner Belge, SATSO
5. Gülçin Özbay, SUBÜ
6. Erkan Türkseven, SUBÜ
7. Murat Uncuoğlu, MARKA
8. Muttalip Peker, MARKA
9. Aydın Y. Duran, Sakarya Büyükşehir Belediyesi
10. Semih Kotuk, Sakarya Büyükşehir Belediyesi

TARIM VE HAYVANCILIK ÇALIŞTAYI KATILIMCILARI-23 Ocak 2020 Çarşamba

1. Samet Korkmaz, Sakarya Ticaret Borsası
2. Niyazi Akarken, Mısır Araştırma Enstitüsü
3. Volkan Terzioğlu, SATSO Hayvancılık Komisyon Başkanı
4. Ayşegül Çağatay, Sakarya Tarım ve Orman İl Müd.
5. Taki Demir, SUBÜ,
6. Nagihan Yaman, SBB Veteriner Hizm.
7. Yusuf Çelebi, SBB Tarımsal Hzm Muhtarlık D.B.
8. Ercan Ateş, Adapazarı Ziraat Odası,
9. Osman Nuri Gülmez, Tarım Kredi Koop.
10. Asaletin Aksu, Orman Bölge Müd.
11. Melike Arık Nal, Sakarya Büyükşehir Belediyesi

EĞİTİM ÇALIŞTAYI KATILIMCILARI – 23 Ocak Perşembe

1. Nida Altun, SBB Sosyal Hizmetler
2. Hatice Kübra Yazaroğlu, SBB Sosyal Hizmetler
3. Seyit Afacan, SBB Yaygın Eğitim
4. Osman Tepe, SBB Yaygın Eğitim
5. Cemil Kurt, MEM,
6. M.Salih Güvendi, MEM,
7. Hatice Gümüş, Aile Çalışma ve Sos.Hizm.
8. Arzu Saygıner Çil, SBB Strateji D.B.
9. Mehmet Barış Horzum, SAÜ
10. Mehmet Alper Cantimer, SUBÜ

ŞEHİRLEŞME ÇALIŞTAYI KATILIMCILARI – 24 Ocak Cuma

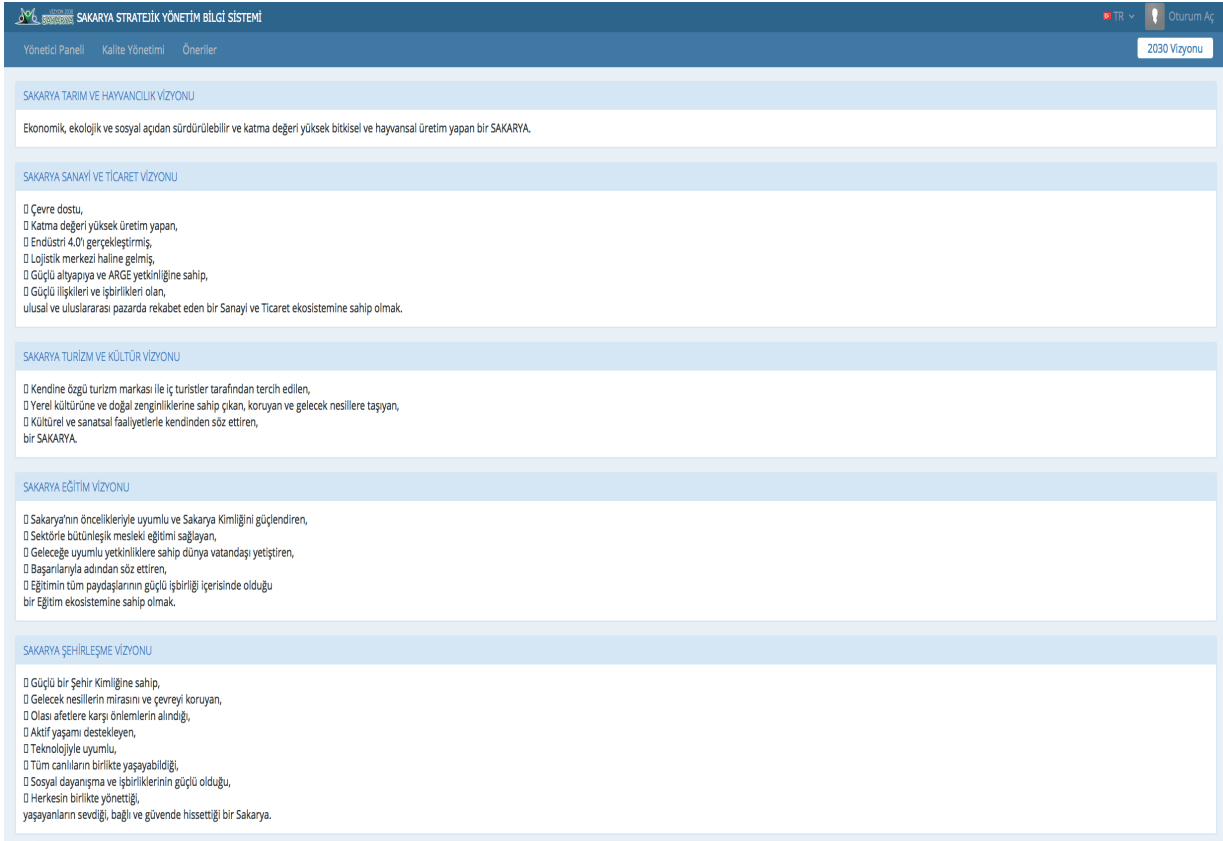
1. Zeynep S. Özsert Korkmaz, SBB Kent Estetiği D.B.
2. Kübra Arslan, SBB Kent Estetiği D.B.
3. Muhammed Nedim Şahvelet, SBB Kent Estetiği D.B.
4. İbrahim Akdoğan, SBB Fen İşleri D.B.
5. Elif Kızmaz, SBB Fen İşleri D.B.
6. E. Merve Akyol, SBB Kent Estetiği D.B.
7. Hüseyin Tok, SBB Kent Estetiği D.B.
8. Sinan Tutan, Sakarya İl Jandarma
9. M.Tuncer Acan, SATSO Çevre Komisyonu Bşk.
10. Cemal Orak, SASKİ
11. Akın Köseoğlu, SASKİ
12. Betül Yalınkılıç, SASKİ
13. Selenay Bölükbaşı, SBB Kent Estetiği D.B.
14. Yusuf Söğütdelen, SBB Kent Estetiği D.B.
15. Furkan Nogay, Sakarya Tarım ve Orman Müd.
16. Atilla Aydoğan, SBB İmar ve Şehircilik
17. Hatice Gümüş, Aile Çalışma ve Sos. Hiz.
18. Arzu Koçak, Emniyet
19. Melike Arık Nal, Sakarya Büyükşehir Belediyesi
20. Mesut Uçar, Devlet Su İşleri
21. Fikret Uluç, SBB
22. Cem Cengiz, SBB
23. Emel Atasoy, AFAD
24. Oktay Cerit, AFAD

VI. İZLEME VE DEĞERLENDİRME

10. İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Sakarya İli Stratejik Planının izlenmesi ve değerlendirilmesi aşaması öncelikle Stratejik Planlama Üst Kurulu'nun sorumluluğunda uygun periyotlarda gerçekleştirilecektir. Planın izlenebilirliği güvence altına almak ve değerlendirilmesi için gerekli desteği sağlamak üzere proje kapsamında amacıyla Sakarya Üniversitesi tarafından geliştirilmiş olan Stratejik Yönetim Bilgi Sistemi il genelinde kullanılmaya başlanmıştır. Bilgi Sistemi desteğinde hem hedef-proje-faaliyet planlaması hem de performans sonuçlarının izlenmesi-değerlendirilmesi mümkün olmaktadır.

Aynı zamanda stratejik planlama aşamasında belirlenen hedeflerin ve projelerin uygulanabilirliğini ve izlenebilirliğini sağlamak üzere hedefler bazında faaliyetler ve başarı göstergeleri ile sorumlu kurum ve kuruluşlar belirlenmiştir.

SAKARYA TARIM VE HAYVANCIK VİZYONU
 Ekonomik, ekolojik ve sosyal açıdan sürdürülebilir ve katma değeri yüksek bitkisel ve hayvansal üretim yapan bir SAKARYA.

SAKARYA SANAYİ VE TİCARET VİZYONU
 Çevre dostu,
 Katma değeri yüksek üretim yapan,
 Endüstri 4.0'i gerçekleştirmiş,
 Lojistik merkezi haline gelmiş,
 Güçlü altyapıya ve ARGE yetkinliğine sahip,
 Güçlü ilişkileri ve işbirlikleri olan,
 ulusal ve uluslararası pazarda rekabet eden bir Sanayi ve Ticaret ekosistemine sahip olmak.

SAKARYA TURİZM VE KÜLTÜR VİZYONU
 Kendine özgü turizm markası ile iç turistler tarafından tercih edilen,
 Yerel kültürüne ve doğal zenginliklerine sahip çıkan, koruyan ve gelecek nesillere taşıyan,
 Kültürel ve sanatsal faaliyetlerle kendinden söz ettiren,
 bir SAKARYA.

SAKARYA EĞİTİM VİZYONU
 Sakarya'nın öncelikleriyle uyumlu ve Sakarya Kimliği'ni güçlendiren,
 Sektörle bütünlüklü mesleki eğitimi sağlayan,
 Geleceğe uyumlu yetkinliklere sahip dünya vatandaşı yetiştiren,
 Başarılarıyla adından söz ettiren,
 Eğitimin tüm paydaşlarının güçlü işbirliği içerisinde olduğu
 bir Eğitim ekosistemine sahip olmak.

SAKARYA ŞEHİRLEŞME VİZYONU
 Güçlü bir Şehir Kimliğine sahip,
 Gelecek nesillerin mirasını ve çevreyi koruyan,
 Olası afetlere karşı önlemlerin alındığı,
 Aktif yaşamı destekleyen,
 Teknolojiyle uyumlu,
 Tüm canlıların birlikte yaşayabildiği,
 Sosyal dayanışma ve işbirliklerinin güçlü olduğu,
 Herkesin birlikte yönettiği,
 yaşayanların sevdiği, bağlı ve güvende hissettiği bir Sakarya.

Şekil 4. Sakarya İli Stratejik Yönetim Bilgi Sistemi

sakarya2030.sakarya.edu.tr adresi üzerinden kullanıma sunulan Stratejik Yönetim Bilgi Sistemi'ne Stratejik Plan kapsamında sorumlu tüm kurumlar ve kuruluşlar yetkilerine göre erişebilmekte, hedef belirleme ve performans izleme amacıyla veri girişi sağlayabilmektedir.